

COMORILE PUSTIEI

Sfântul Efrem Sirul

Cuvinte către monahi

EDITURA ANASTASIA

Coperta și viziunea grafică
Doina DUMITRESCU

© **Anastasia** pentru prezenta ediție

ISBN 973-9239-05-6

Sfântul Efrem Sirul

Cuvinte către monahi

***Cu o postfață de
Arhimandrit Gamaliil VAIDA***

*Colecția "Comorile Pustiei"
alcătuită la inițiativa unor monahi români
de la Sfântul Munte Athos
apare cu binecuvântarea
IPS NICOLAE
Mitropolitul Banatului*

Colecție îngrijită de Ignatie Monahul

Editura

Anastasia

1996

Viața Sfântului Efrem Sirul

Sfântul Efrem Sirul s-a născut în primii ani ai veacului al patrulea în Nisibe, mare oraș al Mesopotamiei nordice, sau poate în împrejurimile lui. Cum singur mărturisește, străbunii lui erau oameni săraci, trăiau din milostenii; bunicii erau agricultori și aveau de toate, iar părinții erau tot agricultori și se înrudeau cu locuitori neînsemnați din Nisibe. Vorbind de tinerețea sa, Preacuviosul Efrem zice: „Eram deja părtaș al harului, promisem de la părinți învățătura lui Hristos. Născătorii mei după trup mi-au sădit în suflet frica Domnului. Am văzut vecini trăind în evlavie, am auzit de mulți care au pătimit pentru Hristos, în ochii mei L-au mărturisit părinții înaintea judecătorilor, sunt din neamul mucenicilor”.

*Anii tinereții i-a trecut Efrem nu fără poticniri, era din fire înflăcărat, se aprindea ușor și în trupul lui tânăr se nășteau dorințe vinovate. „Încă din tinerețe, spune el în **Spovedania** sa, am dat făgăduință (călugăriei); totuși, în acești ani eram rău de limbă, mă băteam, mă certam cu alții; nu dădeam pace vecinilor, invidiam, eram neomenos cu călătorii, crud cu prietenii, grosolan cu săracii, mă sfădeam pentru lucruri de nimic, lucram fără judecată, mă dedam la gânduri rele, la cugete curvăsărești, chiar și în acel timp când nu eram ispitit trupește”.*

Mintea lui tânără l-a mai ispitit să ajungă și la oarecare îndoieli cu privire la providența dumne-

zeiască, dar aceasta nu l-a lăsat fără a-l înțelepți (după cum se poate vedea din întâmplările povestite în cartea de față de el însuși în capitolul „Povestire către monahi, pentru petrecerea lor”).

Viața pustnicească a început să fie cunoscută devreme în părțile Nisibei, deoarece în peșterile munților vecini (Sindjar) sălășluiau mulți pustnici între care și Sfântul Iacob, ajuns mai pe urmă episcop al Nisibei. Sfântul Efrem, fugind de lume, rătăcind prin munții vecini, a cunoscut pe Sfântul Iacob și, oprindu-se la el, a devenit ucenicul lui. Întâmplarea cu închiderea în temniță născuse în ființa lui Efrem o mare schimbare: acum era un pustnic smerit, cuprins de simțul pocăinței, zi și noapte plângându-și păcatele și învățând legea Domnului cu deosebită evlavie. Exemplul Sfântului Iacob l-a călăuzit la desăvârșire.

Sfântul Iacob ajunsese episcop al Nisibei și luă cu sine în slujba bisericii și a poporului și pe Preacuviosul Efrem; iar când împăratul Constantin cel Mare adună Sinodul I ecumenic la anul 325, Sfântul Iacob plecă însoțit de ucenicul său Efrem. La sinod, tânărul Preacuvios și râvnitor pentru Hristos, Efrem, a apărut cu putere învățătura Bisericii împotriva turbulențelor arieni, necinstitori de Hristos.

Preacuviosul Efrem a rămas pe lângă Sfântul Iacob până la moarte, făcându-se părtaş tuturor binefacerilor pe care episcopul Nisibei le săvârșea pentru orașul și fiii săi duhovnicești. Istoria vieții lor amintește că, la moartea împăratului Constantin cel Mare, Sapor al II-lea, regele persilor, și-a pus în minte să cucerească de la romani cetatea de la granița bine întărită, Nisibe, pentru care scop a în-

conjurat-o și a ținut-o asediată aproape două luni Poporul ajunsese la disperare: nu mai putea să apere cetatea. Sfântul Iacob și Preacuviosul Efrem îl îmbărbăta cu rugăciuni și sfaturi. Efrem, luând binecuvântare de la episcopul său, s-a apropiat de zidul cetății și a început să se roage cu lacrimi și cu evlavie adâncă: o puzderie de insecte se aruncă asupra armatei lui Sapor al II-lea, făcându-i mult rău. Nici oamenii, nici vitele nu știau cum să scape de aceste jivine, și Sapor a fost nevoit să retragă armata și să despresoare orașul.

Sfântul Iacob a murit la anul 338, iar Efrem a plecat în orașul de naștere al mamei sale, Amida, tot în Mesopotamia, unde a petrecut nu multă vreme. De aici s-a dus la Edesa, oraș cunoscut lumii creștine ca blagoslovit de Mântuitorul Iisus Hristos, când a trimis domnitorului Abgar o scrisoare. Era vestit și pentru că trăiau și se adunau aici oameni de multe neamuri, apoi oameni învățați în multe științe, dar mai ales în Sfintele Scripturi, după care înseta sufletul lui Efrem. Dar, la porțile orașului, pe când aștepta să întâlnească un om de la care să-și adape sufletul de înțelepciune și cinstire de Dumnezeu, întâlnește o femeie care, după baine și mișcări, se arăta desfrânată. Această întâlnire l-a tulburat pe Efrem. Femeia, oprindu-se în fața lui, privea drept în ochii lui. „De ce, uitând de rușine, îi zise Efrem, privești nu în pământ, cum s-ar cuveni unei femei nerușinate?” Femeia îi răspunse: „Eu trebuie să privesc la tine pentru că femeia e luată din coasta bărbatului, în vreme ce tu trebuie să privești nu la femeie, ci în pământ, pentru că bărbatul din pământ este luat”. Efrem s-a mirat de răspunsul

femeii și a dat slavă lui Dumnezeu care, prin buzele unei păcătoase, l-a învățat că nici păcătoșii nu trebuie să fie disprețuiți.

În acest oraș, lipsa l-a silit să-și caute de lucru și a intrat în serviciu la o baie. Timpul slobod de muncă îl întrebuința în rugăciune, în discuții cu cunoscătorii Sfintei Scripturi și cu păgânii pe care dorea să-i îndrepte pe calea mântuirii. Aici a cunoscut și un călugăr venit din împrejurimile Edesei unde, ca și în jurul Nisibei, trăiau mulți din aceștia. După îndemnurile acestui cuvios călugăr, a părăsit Edesa și s-a dus după el în munți.

Aici a cunoscut un sibastru vestit — Iulian — cu care s-a împrietenit și de care s-a apropiat sufletește, pentru că era tare evlavios, neînfrânat în nevoi, smerit și neostenit cititor al cuvântului dumnezeiesc. În singurătatea peșterii, nici Efrem n-a încetat a se ocupa cu cuvântul Domnului, citind și scriind pentru folosul mulțimii tâlcuiri la cele cinci cărți ale lui Moise, poezii religioase, cuvântări și istorisiri. Ajungând acestea la cunoștința clerului și a celorlalți învățați din Edesa, pe toți i-a prins mirarea de așa înțelept scriitor și au început să-l viziteze în cete. Slava aceasta era grea pentru smeritul monah și nu putea să împace în sufletul său dragostea pentru singurătate cu mulțimea de popor care venea să-l vadă. De aceea fugi și se ascunse în adâncimea pădurii altui munte apropiat. Pe cale i s-a arătat un înger și i-a zis: „Vezi că nu cumva să ti se aplice cele spuse în Scriptură: «Nici aprinde cineva făclie și o pune sub obroc, ci în sfeșnic» (Mt. 5. 15)”. Aceasta l-a făcut să se întoarcă la chilia sa, ba a început să meargă și în oraș. De aici încolo s-a fă-

cut învățător și povătuitor atât al monahilor care veneau la el, cât și al clerului din Edesa, îndeosebi în lupta contra ereticilor puternici din vremea lui: gnosticii și arienii. Exemplele și cuvintele Scripturii, experiențele vieții ascetice, pildele și comparațiile din împărăția naturii, toate se iveau rând pe rând în cuvântările lui simple și lipsite de artificialitate, precum și în poeziile pe care le scria pentru creștini spre a înlocui pe cele ale ereticului Bardesan și ale arienilor. Mult a luptat el contra ereticilor, trecând peste toate greutățile și întrebuintând toate armele cele nobile și frumoase. Așa a înfiintat în Edesa o școală care, prin munca și talentul lui, a ajuns o școală vestită în secolul al VII-lea. A reușit să convingă fecioare să se jertfească Bisericii pentru toată viața și le-a învățat să cânte frumos poeziile sale religioase în bisericile Edesei. Aceasta a făcut ca cete întregi de creștini să părăsească peeretici și să vină iarăși în sânul Bisericii ortodoxe. Mânia și ura ereticilor împotriva lui Efrem au fost atât de mari și puternice, încât, într-una din zile, l-au bătut cu pietre până ce a rămas în nesimțire jos în uliță. Dar aceasta nu l-a înfricoșat, ci a luptat cu curaj mai departe. Prin ajutorul și stăruința lui, prin îndemnurile și învățăturile lui, creștinii din Edesa au putut să înfrunte prigonirile împăraților Valens și Iulian.

Răvnitorii de viață curată, evlavioasă și sfântă erau slăbăniți de dorul vederii acestei vieți întrupate în ființe vii și de aceea plecau în călătorii grele, însoțite de pericole, lipsuri și suferinți, și vizitau pe marii asceți, sihastri, călugări de prin Egipt, Palestina, Chelesiria și Mesopotamia. Așa a făcut Vasile cel Mare, așa a făcut și Efrem. Luându-și un ucenic

care știa să vorbească grecește, s-a dus la Marea Mediterană, s-a suit în corabie și, înarmându-se cu post, rugăciune și nădejde în Dumnezeu, a călătorit multe zile și a ajuns în Egipt oprindu-se în pustia Mitriei. Aici a vizitat pe vestitul ascet din acea vreme, Paisie, și pe alții, culegând de la ei lecții și reguli de viață sfântă. În Egipt n-a petrecut multă vreme, ci s-a îndreptat spre patria sa. În cale s-a abătut să vadă pe marele Vasile, al cărui nume ajunsese vestit și slăvit deopotrivă între apărătorii Ortodoxiei, cât și între vrăjmașii ei. Vasile era arhiepiscop al Cezareei din Capadocia, învățat pe la marile școli ale timpului său, grijuliu și neobosit luptător pentru apărarea dreptei credințe împotriva arienilor, mare râvnitor pentru pacea Bisericii și stăruitor să o întroneze precum în eparhia sa, așa și în cele vecine, cu ai căror episcopi trăia frățește. Peste toate acestea era și un mare ascet, ducea o viață călugărească aspră și atrăsese în jurul lui foarte mulți ucenici. Monahismul întemeiat de el, pravilele sau regulile de viață călugărească date de el au fost îmbrățișate cu multă râvnă în Capadocia și în Pont, unde se înmulțiră simțitor fiii pustiei. Atâta l-au mișcat pe Efrem viața și faptele Sfântului Vasile, încât i-a alcătuit și o poezie de laudă. Vorbind de întâlnirea lor, Preacuviosul Efrem zice: „Când Domnul s-a milostivit spre mine arătându-și îndurarea Sa, am auzit un glas: «Scoală Efrem și mănâncă mănăcri duhovnicești». «De unde să mănânc Doamne?» Și mi-a zis: «Iată în casa Mea un vas împărătesc îți va da ție să mănânci». Mirându-mă mult de ce mi s-a grăit, m-am sculat și am intrat în biserica Celui Preaînalt. Intrând liniștit în

ograda bisericii și îndreptându-mi cu mare dorință privirea spre pridvor, am văzut în sfânta sfintelor un vas ales, întins, luminos, înaintea credincioșilor, împodobit cu scrisoare făcută de Dumnezeu, și ochii tuturor erau îndreptați spre el. Vasile atunci învăța poporul. După sfârșitul cuvântării, el a fost vestit de Dubul Sfânt despre mine și, chemând urâciunea mea la el, s-a închinat frumos și m-a întrebat prin tâlmaci: «Tu ești Efrem?». Și i-am răspuns: «Eu sunt Efrem, care singur pe sine se împiedică de a cuceri cerul». Atunci acest dumnezeiesc bărbat m-a sărutat cu sărutare sfântă, poftindu-mă și la o masă plină nu cu bucate putrezitoare, ci cu bucate de înțelepciune, sfințenie și credință ale sufletului său. Și a vorbit el prin ce fel de fapte bune putem noi face milostiv pe Domnul, cum să ne apărăm de năvălirea păcatelor, cum să zăvorâm intrările poftelor, cum să câștigăm virtutea cea apostolică, cum să facem îndurător pe Judecătorul cel Milostiv. Și eu, plângând, am oștat și am zis: «Părinte, fii tu apărătorul meu, a slăbănogului și leneșului; învață-mă a lupta lupta cea dreaptă, umple de pocăință inima mea cea împietrită: ție m-a supus Dumnezeuul duhurilor ca să-mi vindeci sufletul».

Apoi descrie Efrem cum Sfântul Vasile i-a istorisit suferințele mucenicești ale celor patruzeci de Mucenici din lacul Sevastiei, umplându-i sufletul de râvnă pentru buna credință; vindecarea minunată a lui Galat, fiul împăratului arian Valens, și frângerea de trei ori a condeiului din mâna împăratului, când a vrut să subscrie decretul de exilare a lui Vasile.

Cu această ocazie, Sfântul Vasile a hirotonit pe Efrem ca diacon. A dorit să-l hirotonească și preot,

dar Efrem s-a împotrivit cu toată tăria. Tălmaciul Preacuviosului Efrem a fost hirotonit atât diacon, cât și preot. Abia plecat de la Sfântul Vasile, acesta a trimis după Efrem doi ucenici de-ai săi cu rugămintea de a veni să ocupe un loc de episcop. Preacuviosul Efrem n-a scăpat de această cinste decât prefăcându-se nebun.

Întorcându-se la Edesa, Preacuviosul Efrem și-a petrecut restul zilelor în singurătate, pe care a părăsit-o pentru foarte scurt timp numai atunci când locuitorii Edesei au fost bântuiți de foamete și când tânguiriile lor au ajuns până la dânsul, mișcându-i sufletul cel plin de iubire pentru aproapele. Deși sărac, neavând nimic pe lângă sine, s-a dus la Edesa cu nădejdea de a pune în slujba lor singurul avut ce avea: talentul vorbirii, puterea cuvântului, cu care a izbutit să moaie cruzimea bogătaşilor, care nu numai că nu se lăsau a suferi de foame, dar își vindeau cu câștig însemnat pâinea pe care o aveau. Bogatii, unul după altul, au adus în mâinile Preacuviosului Efrem bani și alte daruri, iar el le împărțea săracilor care se îngrămădeau din toate părțile la el, iar bolnavilor și celor lipsiți de orice sălaș le-a făcut azil. Aceasta a fost cea din urmă lucrare a lui pentru aproapele și, după ce foametea a încetat, s-a cufundat în pustie, de unde n-a mai ieșit niciodată. În curând s-a îmbolnăvit greu și și-a dat sufletul în mâinile Celui pe care L-a iubit și L-a căutat toată viața și pe Care acum nu-L mai vede în vis, ci aidoma.

„Mă jur, spune în **Testamentul** său, cu Acela care s-a coborât în muntele Sinai și a dat tablele cu lege; mă jur cu buzele Celui ce a strigat: **Eli, Eli,** și

a făcut toată săptura să tremure; mă jur cu Cel care a fost vândut de Iuda și bătut în Ierusalim; mă jur cu cele trei fete ale focului cu o singură ființă și cu o voie a lui Dumnezeu, că nu m-am depărtat de Biserică, nici nu m-am ridicat împotriva atotputerniciei lui Dumnezeu. Dacă am mărit în mintea mea pe Tatăl mai mult decât pe Fiul, atunci să nu mă miluiască. Dacă am micșorat pe Dubul Sfânt înaintea lui Dumnezeu, atunci să mi se umple ochii de întuneric. Dacă am mărturisit altfel decât cum am vorbit, atunci aruncat să fiu în întunericul cel mai din afară. Dacă vorbesc cu sătărnicie, atunci să ard împreună cu cei răi în flăcări. Dacă vorbesc aceasta cu gândul de-a plăcea oamenilor, atunci să nu mă audă pe mine Domnul în ziua judecării. Mă jur pe viața voastră și a mea: Efrem n-a avut nimic al lui, nici vargă, nici toiag, pentru că am ascultat cuvintele Domnului: «Nu vă agoniți nimic pe pământ...» Sunt păcătos, întinat de necurătenie și netrebnicie, înnegrit de păcate. Să mă îngropați în rasa și potcapul meu, pentru că podobește nu stau bine celui netrebnic. Vărsați lacrimi, fraților, pentru mine și pentru toți cei asemenea mie: în păcate și în deșertăciuni nefolositoare mi-am petrecut zilele. Nu turnați peste mine în sicriu arome, pentru că cinstea aceasta mi-e fără de folos: nu turnați miresme pentru că acestea nu mă vor izbăvi pe mine de judecată. Aromatele ardeți-le la altar, iar pe mine îngropați-mă cu cântări de psalmi. În loc să cheltuiți arome și miresme, aduceți-vă mai bine aminte de mine în rugăciunile voastre. Puneți-mă în cimitir, unde sunt înmormântați toți cei cu inima zdrobită.»

Ucenicilor săi, pe patul morții, le spune: „Nici ziua, nici noaptea, toată viața mea n-am vorbit pe nimeni de rău și de la începutul existenței mele până astăzi cu nimeni nu m-am sfădit, dar neîncetat m-am luptat în adunări cu cei ce s-au lepădat de credință. Căci știți voi că și stăpânul oilor bate pe câinele său care, deși vede că vine lupul la stână, nu sare și nu latră la el. După moartea mea, adaugă el, vor veni la voi oameni rău credincioși, îmbrăcați în piei de oi, iar înlăuntru fiind lupi răpitori (Mt. 7, 15). Cuvintele lor sunt dulci, dar încăperile inimii lor sunt pline de viermi; sunt buni pe dinafară, dar se trag de la satana. Fugiți de ei și de învățătura lor și nu vă apropiați de ei. Nu vă lepădați de credința mea și nu vă abateți de la cuvântul meu”.

La înmormântarea lui s-au adunat multi clerici, sihaștri și popor, îngropându-i trupul precum a lăsat în testamentul său. După mărturiile cele mai credibile, Sfântul Efrem s-a născut la începutul sutei a patra, pe la anul 306, și a murit în iunie anul 372 sau 373, lăsând Bisericii pilda vieții sale ca o mare lumină și învățăturile sale scrise ca o scriptură sfântă care, după mărturisirea Fericitului Ieronim, se citeau prin multe biserici, în adunări, după Biblie¹. Un mormânt din mănăstirea Sf. Serghie, pe muntele Nimroud-Dagh, care se numea mai înainte Muntele Edesei², se arată ca fiind al Sfântului Efrem Sirul.

1. *De viris illustribus*, p. 115.

2. Sozomen I, B III. 16 și Bibl. Orient., vol. I, p. 63-156.

Cercelând scrierile sale, descoperim că Sfântul Efrem a făcut tâlcuiri asupra Sfintei Scripturi, a scris bucăți morale, dogmatico-polemice, și rugăciuni. Multe din ele au fost traduse în limbile greacă și latină în timpul vieții sale¹. Sunt cunoscute rugăciunile Sfântului Efrem către Preasfânta Treime, către Fiul lui Dumnezeu, către Preasfânta Născătoare de Dumnezeu. Călugărul grec Ticara a extras din scrierile Sfântului Efrem, ca și din Sfânta Scriptură, rugăciuni pentru fiecare zi din săptămână (**Opp. Grae**. vol. III, pp.492-521). Sfânta Biserică se roagă până astăzi în zilele Marelui Post cu cuvintele Sfântului Efrem: „Doamne și Stăpânul vieții mele! Dubul trândăviei, al grijii de multe, al iubirii de stăpânire și al grăirii în deșert nu mi-l da mie”.

Nu există până acum o ediție completă, întreagă și verificată a operelor Sfântului Efrem Sirul. Ediția mai mult sau mai puțin completă este cea din prima jumătate a secolului al XVIII-lea, cunoscută sub titlul: **Sancti Ephraemi Syri opera omnia graece, syriace et latine in sex tomos distributa** — Romae 1732-1746. În afară de aceasta, s-au mai tipărit din lucrările Sfântului Efrem în limba armeană, în 1826 și 1839, la Veneția, **Explicări la cele patru Evanghelii, Comentarii la Faptele Apostolicilor și Epistolele apocrife ale corintenilor către Sfântul Apostol Pavel**, traduse și în limba latină. În 1868, P. Zincerle a editat două cuvântări ale Sfântului Efrem către monahi după niște manuscrise siriene de mai târziu, păstrate la Roma. Cea mai de seamă ediție, care vine să completeze lu-

3. Laney, col 28.

crările de până acum, a fost cea a lui Th. I. Lamy: **Santi Ephraemi Siri Hymni et Sermones**, după manuscrise păstrate la bibliotecile din Londra. Paris, Roma și altele, între 1882-1889.

În 1891 s-a publicat la Paris o ediție completă a versurilor Sfântului Efrem despre Iosif, de către Bedjan'y: Sf. Ephrem, **Histoire complète de Joseph**. poem în 12 cărți, ediție nouă.

În limba română au fost traduse scrierile Sfântului Efrem în două rânduri, după cum mărturisește Iosif, ieromonahul din Sf. Mănăstire Neamț în **Înainte cuvântare către cititori**, publicată de el în fruntea tomului I. Reproducem aici cuvintele lui care expun pe scurt istoricul acestor traduceri: „Tălmăcitor a fost cel întru fericită pomenire dascălul și schimonahul Isaac, de la care și eu am luat începuturile învățăturii mele de a mă deprinde în limba elinească aici, la Sfânta Mănăstire Neamț: că aceasta găsim o tipăritură veche, și aceasta încă nu a tuturor cuvintelor sfântului, și după cercare aflând el multe locuri lipsă printr-înșă, având împreună și pe cea grecească pe prost, și pe cea slavonească, a făcut de isnoavă această de față tălmăcire. Întâi tălmăcind cuvintele cele ce sunt în cartea cea una numai elinească, tipărită în Oxonia: apoi, după câțeva vreme, ducându-se la Sfântul Munte pentru vedere și închinare, și aflând acolo și alt tom elinesc, împreună și latinesc, a tălmăcit și pe celelalte ce lipseau întru aceea. Iar când a binevoit Dumnezeu a se scoate această tălmăcire prin tipărire și la lumină pentru folosul cel de obște al neamului nostru, a economisit și aceasta: că împreună cu voia și blagoslovenia ce a trimis sfinței mănăstiri preasfințitul nostru stăpân, Chiriu Chir Veniamin, Mitropo-

lit al Moldovei, pentru tipărire, mi-a dat și mie trei tomuri elinești, împreună și latinești, tipărite la Roma, cuprinzătoare de toate cuvintele sfântului cele tălmăcite elinește din limba siriană, poruncindu-mi ca la tipărire întru toate să urmez acestora.

Deci eu nu puterii mele bizuindu-mă și încredințându-mă, ci preasfintelor rugăciuni ale preasfinției sale nădăjduindu-mă, după stăpâneasca poruncă, unde am văzut vreo lipsă, precum s-a curvenit o am împlinit. Iară unde am aflat vreo deosebire, precum am priceput, o am îndreptat, ca să fie tălmăcirea întocmai după această tipărire în trei tomuri. Pentru aceasta am adaos la început și cuvântul Sfântului Grigorie de Nyssa cel de laudă la curiosul și celelalte mărturii, care în tomul întâi din cele trei sunt, iar numai în cel unul elinesc lipsesc.

Și au început a se tipări în limba românească această sfântă scriitură în trei tomuri cuprinsă, a Sfântului Efrem Sirul, pe vremea stăreției prea curiosului Arhimandrit al Sfintelor Mănăstiri Neamț și Secu, Chir Ilarie, om împodobit cu multe fapte bune, în Sfânta Mănăstire Neamț.

De la această traducere mai mult sau mai puțin completă a scrierilor Sfântului Efrem Sirul în limba română, alta nu s-a mai făcut până astăzi. Rămâne ca bunul Dumnezeu să ne ajute, atât mie, cât și cititorilor sprijinitori ai lucrării de față, pentru ca să putem duce la bun sfârșit această traducere.

Ioan P. Țincoca

I

Mustrare de sine și mărturisire

Fraților, fiți miloși cu mine, cum vă îndeamnă simțirile voastre de compătimire, căci nu în zadar spune dumnezeiasca Scriptură: *Frate de către frate ajutat este ca o cetate tare și înaltă și are putere ca o împărăție întemeiată* (Prov.18, 19). Și mai spune încă: *Mărturișiți-vă unul altuia păcatele și vă rugați unul pentru altul, ca să vă vindecați* (Iac. 5, 16). Deci, aleși ai lui Dumnezeu, plecați-vă chemării omului, care a dat făgăduința să placă lui Dumnezeu și a mințit pe Creatorul său, plecați-vă pentru ca, prin rugăciunile voastre, să mă izbăvesc de greșelile care mă stăpânesc și, făcându-mă sănătos, să mă ridic de pe patul păcatului putrezitor, căci din copilărie încă sunt vas netrebnic și necurat. Și cum aud de judecată, nu-i dau luare aminte, ca și cum aş sta mai presus de căderi și de învinuiri. Pe alții îi sfătuiesc să se ferească de rele, iar eu le fac într-o măsură îndoită.

Vai mie, sub ce osândă am căzut! Vai mie, în ce rușine! Vai mie! Cele ascunse ale mele nu sunt așa cum se văd. De aceea, dacă nu vor străluci mie degrabă îndurările lui Dumnezeu, nu voi avea nici o nădejde să mă mântuiesc prin fapte. Căci eu vorbesc de curăție, dar cu gândul sunt la desfrânare; discut despre tăria de a nu te pleca la plăceri, iar gândul meu zi și noapte se preocupă de plăcerile cele necurate. Ce fel de îndreptățire voi avea? Vai mie, ce chinuri mi se gătesc! Cu adevărat am numai chip de evlavios, dar nu am putere de a fi. Cu ce obraz voi veni înaintea Domnului Dumnezeu,

Care știe cele ascunse ale mele? Trebuie să dau răspuns pentru atâtea fapte rele. Când stau la rugăciune și mă rog, mă tem să nu se pogoare foc din cer ca să mă mistuie. Căci dacă pe cei ce au adus în pustie *foc străin* (Lev. 10, 1) i-a ars *focul coborât de la Domnul* (Lev. 10, 2), ce să aștept eu când peste mine apasă o sarcină de păcate?

Și dacă e așa, ce să fac? Să deznădăjduiesc pentru mântuirea mea? Nicidecum. Căci numai aceasta și așteaptă vrăjmașul. Pe cât de repede duce el pe cineva la deznădejde, pe atât de repede îl și culcă la picioare. Eu însă nu voi deznădăjdui, ci voi pune toată nădejdea mea în îndurarea lui Dumnezeu și în rugăciunile noastre. Pentru care nu încetați de a ruga pe iubitorul de oameni Dumnezeu ca să slobozească inima mea din robia necinstitelor patimi.

S-a sălbăticit inima mea, s-a schimbat judecata mea, mintea mi s-a întunecat, mă întorc precum câinele la *vărsătura sa* (2 Ptr. 2, 22). N-am căința adevărată, n-am lacrimi în vremea rugăciunii; deși oftez, usuc rușinata mea față, mă bat în piept — acest sălaș al patimilor.

Slavă Ție, îndelung Răbdătorule! Slavă Ție, Iertătorule! Slavă Ție, Nepomenitorule de rău! Slavă Ție, Bunule! Slavă Ție, unule Preaînțelepte! Slavă Ție, Făcătorule de bine al sufletelor și trupurilor! Slavă Ție, Care *răsași soarele Tău peste cei răi și peste cei buni, picuri ploaie peste cei dreپți și peste cei nedreپți* (Mt. 5, 45). Slavă Ție, Care hrănești toate popoarele și tot neamul omenesc ca pe un singur om! Slavă Ție, Care hrănești păsările cerului și fiarele, și șerpii, și animalele care trăiesc în apă, ca și pe vrăbiuța cea fără de preț! *Toate așteaptă de la Ține să le dai lor hrană la bună vreme* (Ps. 103, 28).

Mare este stăpânirea Ta și îndurările Tale *peste toate lucrurile Tale, Doamne* (Ps. 144, 9)! De aceea te rog pe Tine, Doamne, nu mă lepăda cu aceia care zic Ție: *Doamne, Doamne* și nu fac voia Ta (Mt. 7, 21). Aduc Ție rugăciunile tuturor plăcuților Tăi, pentru că tu cunoști patima ce se ascunde în mine, Tu știi rănila sufletului meu. Tămăduiește-mă, Doamne, și mă voi vindeca (Ier. 17, 14).

Osteniți-vă, fraților, cu mine în rugăciune. Cereți îndurare de la bunătatea Lui; îndulciți sufletul pe care păcatele l-au amărât. Voi, mlădițele adevăratei vițe-de-vie, care v-ați învrednicit a fi slujitorii ei, adăpați pe cel însetat din izvorul vieții. Voi, care v-ați făcut fiii luminii, luminați inima mea. Voi, care totdeauna vă aflați pe calea vieții, învățați-mă pe mine cel rătăcit. Duceți-mă pe ușile împărătești cum stăpânul duce pe propriul său rob; duceți-mă voi, care v-ați făcut moștenitorii acestei împărății, pentru că aici se trage inima mea. Prin rugăciunile voastre să mă întâmpine pe mine îndurările lui Dumnezeu, înainte de a fi târât cu cei ce fac fărădelege!

Acolo se vor vădi și cele lucrate la întuneric, și cele lucrate la lumină. Ce rușine mă va cuprinde când mă vor vedea condamnat pe mine cei care spun acum că eu sunt fără de prihană! Părăsind lucrarea cea duhovnicească, m-am supus patimilor. Să mă învăț nu vreau, dar să învăț pe alții îmi place. Să mă supun nu voiesc, dar îmi place să se supună alții mie. Să mă ostenesc nu voiesc, dar îmi place să îngreunez pe alții. Să mă țin de treabă nu-mi place, dar îmi place să supraveghez pe alții. Să dau onoare nu voiesc, dar îmi place ca alții să mă onoreze pe mine. Nu vreau să fiu certat, dar

îmi place să cert pe alții. Nu vreau să se mândrească alții, dar îmi place să mă mândresc eu. Nu vreau să fiu muștrat, dar îmi place să muștru. Nu vreau să fiu miluit, dar caut miluirea. Nu vreau să primesc învățătură de la alții, dar îmi place să dau învățăturile mele altora. Nu vreau să mă atingă cineva, dar îmi place să mușc pe altul. Nu vreau să-mi facă cineva rău, dar eu stăruiesc a-l face altora. Nu vreau să fiu calomniat, dar îmi place să vorbesc pe altul de rău. Nu vreau să ascult de altul, dar pretind ca alții să asculte de mine. Nu-mi place să pună cineva stăpânire pe mine, dar vreau să stăpânesc pe alții. Sunt înțelept spre a da altora sfaturi, dar nu le dau ca să le împlinesc eu cel dintâi. Ce trebuie de făcut spun, iar ce nu trebuie de vorbit, fac.

Cine nu mă va plânge? Plângeți-mă, sfinților și dreptilor, plângeți-mă pe mine, cel zămislit întru fărădelegi! Plângeți-mă, iubitorilor de lumină și nesuferitorilor de întuneric, plângeți-mă pe mine, care am iubit faptele întunericului, iar nu ale luminii! Plângeți-mă, iscusitorilor în cele bune, plângeți-mă pe mine, cel bun de nimic! Plângeți-mă, milostivilor și simțitorilor, plângeți-mă pe mine, cel miluit și prea amărât! Plângeți-mă voi, care sunteți mai presus de orice imputare, plângeți-mă pe mine, cel înfundat în nelegiuiri! Plângeți-mă voi, care iubiți binele și urăți răutatea, plângeți-mă pe mine, cel ce iubesc răul și urăsc binele! Plângeți-mă voi, care v-ați câștigat viață strălucită, plângeți-mă pe mine, care numai la vedere am părăsit lumea! Plângeți-mă, plăcuții lui Dumnezeu, plângeți-mă pe mine, cel plăcut oamenilor! Plângeți-mă, cei care v-ați câștigat dragostea deplină, plângeți-mă pe

mine, care iubesc pe aproapele numai din gură, iar în faptă nu-l pot suferi! Plângeți-mă, cei care vă îngrijiți de voi înșivă, plângeți-mă pe mine, care mă ocup cu lucruri străine! Cei ce ați câștigat răbdare și ați adus roade lui Dumnezeu, plângeți-mă pe mine, nerăbdătorul și neroditorul! Cei ce iubiți înțelepciunea și învățătura, plângeți-mă pe mine, cel neștiutor și neaducător de folos! Cei care vă apropiați de Dumnezeu cu îndrăzneală, plângeți-mă pe mine, cel ce nu sunt vrednic să ridic ochii și să privesc la înălțimea cerului! Plângeți-mă, cei ce ați câștigat blândețea lui Moise, plângeți-mă pe mine, care am pierdut-o de bună voie! Cei care ați câștigat castitatea lui Iosif, plângeți-mă pe mine, cel ce-am lepădat-o! Plângeți-mă, cei care ați iubit înfrânarea lui Daniil, plângeți-mă pe mine, care de bunăvoie m-am lipsit de ea! Cei care ați câștigat răbdarea lui Iov, plângeți-mă pe mine, care am rămas străin de răbdare! Plângeți-mă, voi, care ați dobândit ne iubirea de câștig a Apostolilor, plângeți-mă pe mine, cel depărtat de ea! Plângeți-mă, credincioșilor și statornicilor în inimile voastre înaintea Domnului, plângeți-mă pe mine, ipocritul, fricosul și care nu sunt bun de nimic! Plângeți-mă, iubitorilor de suspin și urătorilor de răs, plângeți-mă pe mine, cel iubitor de răs și fugător de suspin. Plângeți-mă, cei ce ați păstrat neprihănită Biserica lui Dumnezeu pe mine, care am prihănit-o și am umplut-o de necurătenii! Voi care în toată vremea vă amintiți de despărțirea de lumea aceasta și de calea cea de neînlăturat, plângeți-mă pe mine, care nu-mi aduc aminte de această călătorie și nici nu m-am gândit la ea! Voi, care nu părăsiți ideea

judecății viitoare, plângeți-mă pe mine, care spun cu tărie că-mi amintesc de ea, dar fac cele dimpotrivă. Voi, moștenitorii împărăției cerești, plângeți-mă pe mine, care sunt vrednic de focul gheenei!

Amar mie! Căci păcatul n-a lăsat sănătos și ne-
atins de putreziciune nici un mădular al trupului
meu, nici un simț. Sfârșitul e lângă uși, fraților, și eu
n-am grijă. Iată, v-am arătat rănilor sufletului meu
pentru care nu mă disprețuiți, ci rugați pe Doctorul
pentru cel bolnav, pe Păstorul pentru oaie, pe Îm-
păratul pentru rob, Viața pentru mort, rugați-vă
pentru ca să primesc de la Iisus Hristos, Domnul
nostru, mântuire de păcatele care mă stăpânesc și
să-mi trimită harul Său, care să-mi întărească sufle-
tul cel alunecător. Căci mă gătesc eu de luptă îm-
potriva patimilor, dar, mai înainte de a începe lupta
cu ele, viclenia șarpelui slăbește tăria sufletului
meu, ațâțându-mă cu pofta cărnii și mă face prizo-
nierul poftelor. Stăruiesc ca din flăcări să smulg
ceea ce arde și, fiind tânăr, mirosul focului mă atra-
ge în mijlocul lui. Pornesc să salvez pe cel ce se
îneacă și, fiind neîncercat, mă înec cu el. Dorind să
fiu lecuitorul poftelor altora, eu însumi rămân sub
puterea lor și, în loc de vindecare, rănesc pe cel ce
bolește. Fiind orb, mă ispitesc să conduc pe cei
orbi. De aceea simt trebuința multelor voastre rugă-
ciuni, ca astfel să aflu măsura mea și ca harul lui
Dumnezeu să mă umbrească și să lumineze întune-
cata mea inimă, în care în locul necunoștinței să se
sălășluiască știința dumnezeiască: *Căci la Dumne-
zeu nimic nu este cu neputință* (Luc. 1, 37).

Pentru poporul Său, El a făcut cu putință de trecut marea cea neumblată, a plouat mană și i-a adus prepelește de la mare ca nisipul mării (Ps. 77, 24-31).

Din piatră vârtoasă a dat el apă celor însetați și singur prin bunătatea Sa a scăpat pe cel căzut în mâinile tâlharilor. Să se milostivească bunătatea Lui și spre mine cel căzut în păcate și legat cu lipsa de minte ca de niște lanțuri. Nu am îndrăzneală înaintea celui ce cercă inimile și rărunchii. Nimeni nu mă poate lecu de boala mea, afară numai de El, care cunoaște adâncurile inimii.

De câte ori mi-am pus graniță și am ridicat pereți între mine și păcatul cel nelegiuit, între mine și între vrăjmașii care au ieșit cu mine la luptă! Gândul meu a trecut granița și a spart zidul, pentru că granițele nu erau asigurate de frica Domnului și pereții nu aveau drept temelie căința sinceră.

De aceea și acum bat la ușă să mi se deschidă; nu încetez a ruga ca să primesc cele cerute; ca un om fără de rușine, caut să-mi câștig mila Ta, Doamne. Tu îmi dai bine, Mântuitorule, dar eu îți răsplătesc cu viclenie. Fii îndelung răbdător către mine, desfrânatul. Nu mă rog bunătății Tale să mă ierți pentru vorbele mele goale, ci cer de la tine iertarea necuratelor mele fapte. Până nu mă va ajunge sfârșitul, izbăvește-mă, Doamne, de tot lucrul viclean, ca să câștig har înaintea Ta în ceasul morții: *Căci în iad cine se va mărturisi Ție* (Ps. 6, 5)?

Mântuiește sufletul meu, Doamne, de frica ce va să fie și, pentru îndurările și bunătatea Ta, albește-mi haina cea întinată, ca și eu, nevrednicul, fiind îmbrăcat în haină luminoasă, să mă învrednicesc de împărăția cea cerească și, ajungând bucuria cea ne-

spusă, să strig: *Slavă Ție celui ce ai izbăvit sufletul meu cel mâhnit din gura leilor și l-ai așezat în ra-iul desfătării!* Pentru că Ție, Preasfinte Dumne-zeule, se cuvine slavă în vecii vecilor. Amin.

Cuvânt pustnicesc

Durerea mă silește a grăi, dar nevrednicia mă osândește la tăcere. Și precum durerea inimii fără voie te silește a deschide gura, așa și păcatele mele cer stăruitor ca să tac. Și pentru că din două părți mă văd constrâns, socot mai de folos a spune cu-vânt ca să capăt ușurare de durerile mele de inimă, căci sufletul mi-i mâhnit și doresc să verse lacrimi. *Și cine va da apă capului meu și ochilor mei izvor de lacrimi? Și voi plânge ziua și noaptea* (Ier. 9, 1) rănilor sufletului meu și moliciunea învățăturii catehetice din zilele noastre! Cât e de rănit tot sufletul meu, și încă nu știe el aceasta, pentru că îngâmfa-rea nu-i îngăduie să dea atenție rănilor sale ca să le vindece! O singură învățătură numai este catehe-tică, aceea predată în zilele părinților noștri, căci ei ca o lumină au luminat tot pământul, petrecând într-însa în mijlocul ereticilor și oamenilor necre-dincioși ca niște pietre prețioase și giuvaere scum-pe, a căror viață înaltă și curată au imitat-o chiar și vrăjmașii. Cine nu s-a umilit văzând smerenia lor? Sau cine nu s-a mirat văzând blândețea și tăcerea lor? Care iubitor de argint, văzând disprețul lor pentru câștig, nu s-a făcut urător de lume? Care fur și îngâmfat, văzând viața lor cinstită, nu s-a schim-bat în obiceiuri și nu s-a îndreptat? Care curvar sau

prihănit, văzându-i stând la rugăciune, nu s-a făcut de îndată cast și curat? Cine în mânia și în iuțime întâlnindu-se cu ei nu s-a schimbat și n-a devenit blând? Deci aici ei s-au nevoit, iar acolo se bucură pentru că și Dumnezeu s-a proslăvit în ei și oamenii s-au învățat de la ei.

Învățătura noastră însă, părăsind căile cele drepte, nu merge pe cărări și locuri netede. Căci nu este om care pentru Dumnezeu a lăsat moșia și pentru viața veșnică s-a lepădat de lume. Nici unul nu-i blând, nici smerit, nici iubitor de tăcere. Nimeni nu se înfrânează de la ocări, nimeni nu rabdă vorbele rele, ci toți sunt înclinați la mânia, iubesc a grăi împotriva (a contrazice), toți sunt leneși și iuți și se griesc de haine împodobite, toți sunt iubitori de slavă și măreți, toți egoiști. Cine a venit să asculte învățătura catehetică, mai înainte de a fi catehisit, învață deja pe alții; fiind neînvățat, dă legi; neînțelegând încă silabisirea, filosofează; fiind nesupuși, supun lor pe alții; neprimind porunci, poruncesc; nedând nici o atenție sfaturilor altora, dau reguli. Și dacă e bătrân, poruncește cu îngâmfare; dacă e tânăr, se pune în contra; dacă este bogat, cere numai decât onoruri; dacă-i sărac, pretinde liniște; dacă e meseriaș, se îngrijește de delicatetea degetelor. Deci, iubiților, cine nu va deplânge învățătura noastră de catehizare?

Lepădându-ne de lume, gândim la cele pământești; la noi, lucrătorii de pământ au lăsat în uitare pământul, iar cei ce se socot duhovnicești s-au legat de pământ. Sau nu știm noi, fraților, care este chemarea noastră? Sau nu știm noi oare, iubiților, pentru ce am venit aici? Suntem chemați la înfrâna-

re, în schimb poftim bucate alese; am venit pentru golătate, dar stăruim a ne întrece unul pe altul în haine; suntem chemați la ascultare și blândețe, iar noi ne împotrivim cu cruzime; citind, nu înțelegem și auzind, nu primim cu auzul.

Dacă cineva pe neașteptate găsește pe drum un om ucis, se schimbă la față și inima i se umple de groază, iar noi, citind că Apostolii au fost omorâți și proorocii bătuți cu pietre, gândim că de prisos se vorbește despre acestea. Și ce vorbesc eu de prooroci și apostoli? Auzim că însuși Dumnezeu-Cuvântul pentru păcatele noastre a fost răstignit pe lemn și omorât, și noi râdem, dădându-ne la distracție. Soarele nerăbdând batjocorirea Stăpânului și-a schimbat lumina în întuneric, iar noi nu voim a ieși din întunericul păcătuirii noastre. Catapeteasma bisericii nicidecum păcătuind s-a despicat, iar noi nu voim să ni se zdrobească inima față de păcatele noastre. Pământul, înfricoșându-se adesea de fața Domnului, se clatină sub noi pentru a ne înfricoșa, dar noi nu ne temem nici de aceasta. Orașele sunt înghițite și satele pustiite de mânia lui Dumnezeu, dar noi nici de aceasta nu ne îngrozim. Nu o singură dată, nu numai de două ori s-a întunecat soarele deasupra noastră în mijlocul zilei, dar aceasta nu ne-a înspăimântat. Perșii și barbarii au ridicat războaie împotriva noastră, ne-au pustiit țara pentru ca, temându-ne de Dumnezeu, să ne pocăim, deoarece este nevoie să ne pocăim nu numai zile sau luni, ci mulți ani; dar nici aceasta nu ne-a schimbat.

Deci să ne pocăim, fraților, pentru ca, în păcate fiind, să facem îndurător pe Dumnezeu. Să strigăm către Dânsul fiindcă L-am mâniat; să ne smerim

pentru ca să ne înalțe El; să plângem pentru ca să ne mângâie El; să aruncăm deprinderea cea rea și să ne îmbrăcăm cu virtutea cum ne îmbrăcăm cu o haină, îndeosebi noi, cei care ne-am învrednicit vieții îngerești. Așa, fraților, să luăm această măsură, această desăvârșită și preafrumoasă regulă a părinților care au trăit până la noi: „Nu te înfrâna numai azi, iar mâine să dai mese; nu bea apă numai azi, iar mâine să umbli după vin; nu umbla numai azi desculț, iar mâine să-ți cauți pantofi sau papuci; nu purta numai azi haină de păr, iar mâine de stofă scumpă; nu fi numai azi tăcut și supus, iar a doua zi dezordonat și neîngăduitor; nu numai azi să te pui pe plâns și tânguire, iar mâine pe râs și nepăsare; să nu dormi numai azi pe pământul gol, iar a doua zi să te odihnești pe un pat moale. Ci păzește o singură regulă, iubitule, cu care ai putea să plăci și lui Dumnezeu, și să aduci folos și ție, și aproape-lui. Dacă singur te vei ucide și vei trăi numai pentru tine, ascultă atunci ce spune Stăpânul: *Ceea ce voiți să vă facea vouă oamenii, faceți și voi lor asemenea* (Lc. 6, 31). Iar dacă pentru mortificarea trupului ai totdeauna nevoie de serviciul altora, păzește-te să faci rău aproapelui tău“.

Pentru aceasta părinții cei desăvârșiți, întăriți fiind pe o singură regulă de viață începută de ei, au împlinit-o până la sfârșit; câte patruzeci sau cincizeci de ani n-au schimbat regulile lor: nici cea a înfrânării celei preafrumoase și fără pată față de hrană și limbă, nici cea a culcării pe pământul gol, a smereniei, a blândetii, a credinței, a iubirii, care toate la un loc alcătuiesc modul educației desăvârșite și duhovnicești, iar mai presus de acestea stau

neiubirea de argint, tăcerea față de toate cele pământești, viața cinstită, neadormirea și rugăciunea unită cu plâns și umilință; iar de la răs s-au înfrânat, neîngăduindu-și nici măcar un zâmbet; mândria a fost călcată, mânia și iuțimea au răcit, nu-și găseau la ei loc; aurul și argintul au pierdut la ei orice valoare; într-un cuvânt, ei s-au curățit. Pentru aceasta și Dumnezeu a locuit în ei și s-a proslăvit, iar unii văzându-i, alții doar auzind de ei, au slăvit pe Dumnezeu.

Iar dacă cineva nu s-a curățit de fapte viclene, de gânduri necurate, de dorințe vicioase, de mânie, de iuțime, de invidie, de mândrie, de iubire de mărire, de ură, de vorbire de rău pe alții, de clevetire, de bârfire, de nebăgare în seamă (și de ce să le mai înșir acum una câte una?), cu un cuvânt, de tot ce este urât lui Dumnezeu, și dacă fugind de acestea nu se va ține departe, Dumnezeu nu va locui în el. Spune-mi: dacă cineva și-ar fi pus în minte să te arunce în noroi, pentru ca să rămâi acolo pentru totdeauna, ai fi primit? Atunci, dacă tu fiind un vierme nu te încumeți a suferi aceasta, cum s-ar încumeta să locuiască preacuratul, neîntinatul, unicul sfânt și întru sfinți odihnitul Dumnezeu în tine, cel plin de putoare?

De aceea să ne curățim, iubitorilor, pentru ca Dumnezeu să locuiască întru noi și noi să ne învrednicim făgăduințelor Lui. Să nu batjocorim sfântul Lui nume, pe care ni-l dăm și nouă, pentru ca prin noi să nu se hulească numele lui Dumnezeu. Să avem milă de noi înșine și să înțelegem că numele nostru sună la fel cu numele lui Hristos; numele Lui e Christos, iar al nostru creștini. *Duh este*

Dumnezeu (In. 4, 24), să ne facem și noi duhovnicești. *Unde este Duhul Domnului, acolo este libertate* (2 Cor. 3, 17). Să ne silim a căpăta această libertate. Să cugetăm la viața pe care ne-a dăruit-o El; să înțelegem că ne-a chemat la nunta Sa; să-L iubim ca să ne mărească; să ne iubim unii pe alții cum ne-a iubit El pe noi; să fim cu băgare de seamă pentru ca în ziua judecării să nu cădem sub îndoită pedeapsă: pentru că am părăsit lumea, dar gândim la cele lumești, am disprețuit avutia, dar ne îngrijim de ea, am fugit de cele trupești, dar acum alergăm după ele.

Mă tem că ziua aceea ne-ar putea ajunge pe neașteptate și că, fiind goi, săraci și nepregătiți, ne-am putea învinovăți pe noi înșine. Căci așa s-a întâmplat și cu cei ce au trăit în timpul lui Noe: *Mâncau, beau, se însurau și se măritau, până ce (...) a venit potopul și i-a pierdut pe toți* (Lc. 17, 27). Minunat lucru, fraților! Vedeau ei că fiarele sălbatice se adunau la un loc, că elefanții veneau din India și Persia, leii și panterele se adunau cu oile și caprele, nefăcându-le nici un rău, se adunau și păsările, deși nimeni nu le mâna, se adunau și se așezau împrejurul corăbiei, și acestea le urmăreau destul de multe zile. Iar Noe cu sânguință pregătea corabia și le striga: „Pocăiți-vă!”. Dar ei nu s-au uitat la aceasta și, văzând adunarea cea neobișnuită a animalelor celor fără de grai și sălbatice, n-au căzut în frângere de inimă pentru mântuirea lor. De aceea să ne temem, iubitorilor, ca să nu se întâmple și cu noi la fel, deoarece cele scrise s-au împlinit deja, semnele prezise au fost întocmai; nimic n-a mai rămas decât să vină vrăjmașul nostru, Antihrist, căci trebuie să se îplinească toate până la sfârșitul imperiului.

Deci cel ce voiește să se mântuiască să stăruie, iar cine vrea să intre în împărăție să nu fie leneș; cine vrea să se izbăvească de focul gheenei să se nevoiască după lege; cine vrea să nu fie dat viermelui neadormit să se trezească; cine vrea să fie înălțat să se smerească; cine vrea să fie mângâiat să plângă. Cine vrea să intre în cămara cea de nuntă și să se veselească să-și ia candela aprinsă, luminoasă, și untdelemn în vas; cine așteaptă să fie invitat la acea nuntă să-și procure haină luminoasă.

Orașul împăratului este plin de veselie și bucurie, plin de lumină și de dulceață, și izvorăște plăcere o dată cu viața veșnică pentru cei ce locuiesc în el. De aceea, cine vrea să trăiască în acel oraș cu împăratul să-și grăbească pașii, căci ziua s-a plecat și nimeni nu știe ce poate întâlni în cale. Fiindcă, asemenea călătorului care, deși știe că drumul este lung, se culcă și doarme până seara, iar apoi trezindu-se vede că ziua s-a sfârșit și atunci pleacă mai departe și deodată se ivesc nori, piatră, tunete, fulgere și nevoi din toate părțile și nu-i în stare să ajungă nici până la gazdă, nici să se întoarcă la locul de mai înainte, așa și noi vom suferi dacă ne lenevim în timpul pocăinței, pentru că *suntem străini și nemernici* (Ps. 39, 23). Să stăruim a intra cu bogăție în oraș și în patria noastră.

Noi suntem, fraților, negustori duhovnicești, căutăm giuvaerul cel scump, care este Hristos Mântuitorul nostru, lauda și comoara cea nefurată; de aceea, să stăruim a căpăta acest giuvaer. Fericit și de trei ori fericit cel ce stăruie să-l capete, și-i foarte nenorocit cine s-a lenevit a câștiga pe Creatorul nostru obștesc și a fi câștigat de El.

Nu știți oare, fraților, că noi suntem vlăstarul adevăratei vițe-de-vie, care este Domnul? Luați seama ca nu cumva cineva dintre voi să fie fără roadă. Căci Tatăl Adevărului este lucrător, lucrează via aceasta și cu dragoste îngrijește de cei ce aduc rod; iar cine nu aduce rod e tăiat și aruncat afară din vie pentru ca să fie ars de foc. Pentru aceasta fiți cu luare aminte la voi înșivă ca să nu rămâneți fără roadă, să nu fiți tăiați și dați focului.

Astfel și noi suntem sămânța cea bună, semănată de Făcătorul cerului și al pământului, de Stăpânul casei, Hristos. Iată, a sosit vremea culesului și secerile sunt în mâinile secerătorilor, ei așteaptă numai semnul Stăpânului. De aceea, luați seama ca să nu fie cineva neghină, să nu fiți legați în snopi și arși cu focul veșnic (Mt. 13, 30).

Nu înțelegeți oare, fraților, că noi trebuie să trecem de cealaltă parte a unei mări înfricoșate? De aceea negustorii cei înțelepți și desăvârșiți, având marfa în mâini gata, așteaptă să bată vântul care le trebuie pentru ca, trecând marea, să ajungă în portul vieții. Iar eu, cu cei asemenea mie fără grijă și distrați, și nici în gând având cum se plutește pe această mare, mă tem să nu se iște vânt și deodată să ne trezim nepregătiți; și legându-ne, ne vor arunca în corabie și acolo vom plânge zilele lenei noastre, văzând cu ochii cum alții se bucură și se veselesc, iar noi ne scârbim, pentru că în acest port fiecare se laudă cu propriile sale avuții și cumpărături.

Nu știți oare, iubiților, că Împăratul împăraților ne-a chemat la nuntă în cămara Sa? De ce dar ne lenevim și nu stăruim să ne câștigăm haină luminată și candelă care să ardă bine și untdelemn în va-

sele noastre? Cum nu înțelegeți că nimeni nu intră acolo gol? Iar dacă cineva se și încapățânează să intre neavând haină de nuntă, unul ca acesta știți ce va suferi. După porunca Împăratului, i se vor lega mâinile și picioarele și-l vor arunca *în întinericul cel mai din afară. Acolo va fi plângere și scrâșnirea dinților* (Mt. 22, 13). Mă tem, iubitorilor, ca patimile cele trupești să nu ne arunce afară din camera cea de nuntă pe noi, cei gătiți numai pe din afară. Pentru că îmbrăcămintea cea din afară arată unde este inima și mintea noastră; podoba și înfrumusețarea hainei arată că, gândind la cele pământești, ne golim de cele slăvite; iubirea de slavă este un semn că suntem măreși în deșert; plăcerea bucatelor arată că suntem lacomi; lenea ne arată de leneși; iubirea de argint arată că nu iubim pe Hristos; invidia vestește că în noi nu-i dragoste; cănirea părului și vopsirea feței ne arată că robi ai patimilor; limba dă pe față ceea ce-i place inimii și de ce se alipește ea; buzele dau pe față tainele inimii noastre. De aceea gura deschisă nu are nici uși, nici strajă, cuvântul iese fără alegere, iar cu cuvântul se răpește și inima; buzele care nu păzesc tainele inimii fură gândul și cele ce cugetă ea înlăuntrul ei, socotindu-se nevăzute, se spun tuturor de buze. Plăcerea cu care vorbim de alții arată că suntem plini de invidie. De aceea nimeni să nu se amăgească de cucernicia cea exterioară; gândind a convinge printr-aceasta, omul se înșală și pe sine, și pe fratele. În gesturi se dă pe față falsitatea cucerniciei lui. De vrei să afli ce cugetă cineva în inimă, ia aminte la buzele lui: de la ele afli de ce este el îngrijorat și preocupat; de cele pământești sau de

cele cerești, de cele trupești sau de cele sufletești, de plăcere sau de înfrânare, de mult câștig sau de fuga de câștig, de smerenie sau de mândrie, de iubire sau de ură. Din comoara inimii, buzele pun înaintea musafirilor gustare și cele de care se ocupă limba arată ce-i place inimii — sau Hristos, sau ceva din veacul acesta. Și sufletul nevăzut se face văzut prin mișcările trupului, de este bun sau rău și, deși este bun din fire, libertatea voinței îl poate prefăce în rău.

Dar poate zice cineva că „patimile sunt naturale și de se lasă cineva cucerit de ele nu este vinovat”. Fii cu luare aminte la tine însuși ca să nu-ți ponegrești ființa cea așa de frumos creată de Dumnezeu, căci El le-a făcut pe toate bune foarte și a împodobit firea cu toate bunătățile. Deci, de flămânzește cineva, nu i se impută de gustă cu măsură, pentru că a flămânzit din fire; asemenea, dacă însetează cineva, nu este învinuit de bea cu măsură, pentru că setea-i firească; de doarme cineva, nu i se impută dacă doarme cu măsură și nu din moleșală (*acedia*), așa ca prin obicei să supui firea la somn fără măsură; pentru că firea și obișnuința slujesc de mărturii și unei părți, și alteia; firea arată robia, obișnuința arată voirea, iar omul constă și din una, și din alta. Voia, fiind liberă, este ca un agricultor care altoiește firea noastră cu obișnuințe bune sau rele, cum îi place. Obișnuințele bune le altoiește așa: prin foame, lăcomia pântecelui (*gastrimargia*); prin sete, beția; prin somn, moleșala; prin părere, ideea rea; prin adevăr, minciuna. La fel se altoiesc și frumoasele virtuți: prin mâncare, înfrânarea; prin sete, răbdarea; prin somn, privegherea; prin minciună, adevărul; prin părere (opinie), curățenia. Vo-

ința noastră, după cele spuse, asemenea agricultorului, într-o clipire din ochi dezrădăcinează obișnuințele rele, altoiește altele bune, învingând natura. Natura este pământul lucrat de noi; voința este agricultorul, iar dumnezeieștile Scripturi sunt sfătuitoarii și dascălii care învață pe agricultorul nostru ce obișnuințe rele să dezrădăcineze și ce virtuți să rășădească. Oricât ar fi agricultorul nostru de deștept și de sânguincios, fără învățătura dumnezeieștii Scripturi el nu este nici puternic, nici știutor; pentru că legiurile dumnezeieștii Scripturi îi dau pricepere și putere; totodată, din vițele sale proprii îi dau și bunele virtuți spre a le altoi în lemnul naturii: credința pe necredință, nădejdea pe deznădejde, iubirea pe ură, știința pe neștiință, siguranța pe lene, slava și lauda pe necinste, nemurirea pe moarte, dumnezeirea pe omenire. Iar dacă agricultorul nostru, în mândria sa, va gândi cândva să lase încolo pe învățătorul și sfătuitoarul său, adică dumnezeieștile Scripturi, va lucra, fără îndoială, cu greșeli, va afla idei rele, va aduce împreună și obișnuințe ne-bune (fără sens) și va altoi natura nu cu ceea ce îi este propriu, ci cu necredința, neștiința, ura, invidia, mândria, iubirea de slavă, mărirea în deșert, plăcerea pântecelui, iubirea de ceartă, grăirea de rău și altele multe de felul acesta; pentru cel ce părăsește pe Dătătorul de lege este la rându-i părăsit de El. Dar dacă, pocăindu-se, se osândește singur și cade la Dătătorul de lege și spune: „am greșit de te-am părăsit”, atunci Dătătorul legii, după iubirea de oameni care-i este proprie, îl primește de îndată, îi dă pricepere, putere bună ca din nou să lucreze ogorul firii sale, să scoată din el relele obișnuințe și

în locul lor să răsădească virtuțile cele frumoase, iar pe deasupra îi mai dă și cunună, îl acoperă cu laude. Așa de pildă: după fire, omul flămânzește, dar se înfrânează; însetează, dar rabdă; are poftă, dar își păstrează curățenia; e îngreuiat de somn sau doborât de lene când vine timpul slăvoslirii Stăpânului, dar, scuturându-se, se constrânge singur a cânta psalmii lui Dumnezeu și pentru aceasta se încununează ca cel ce a învins firea și a câștigat virtuțile.

Așadar, slavă iubirii Lui de oameni, mărturisire bunătății Lui și închinăciune milostivirii Lui! Ce părinte e așa de îndurător? Ce părinte e așa de milostiv? Ce părinte iubește ca Stăpânul nostru, care-și arată iubirea către noi, robii săi? Cu de toate ne încarcă, de toate ne iconomisește cu prisosință: bolile noastre sufletești le vindecă și îndelung rabdă când Îl lepădăm, voind ca noi toți să fim moștenitorii împărăției Lui, voind, după ce lecuiește bolile cele ușoare și neînsemnate, ca și voința noastră să capete de la El laudă; vindecă singur bolile grele și cu anevoie de tămăduit, vindecă și rănila leneșului deschizându-i buzele la slăvoslire, iartă și greșelile păcătosului îndemnându-l la sânguință, se întoarce repede către cel neputincios pentru ca să nu se împuțineze cu sufletul (descurajeze), iar celor îngăduitori și care cu răbdare bat la uși le dă și una, și alta: și vindecare, și răsplată. El ar fi putut să vindecă toate rănila noastre sufletești și cu sila, să ne prefacă în buni, dar nu vrea aceasta pentru ca voința noastră să nu se lipsească de lauda Lui. Și atunci ne vom lenevi noi oare să-L chemăm în ajutorul și în sprijinul nostru, când ne iubește și ne miluiește? El ne-a răscumpărat și ne-a luminat ochii minții,

ne-a dat cunoștință despre Dânsul, ne-a făcut să gustăm dulceața Sa pentru ca să-L căutăm cu toată inima. Fericit cel ce a gustat iubirea Lui și s-a pregătit a o soarbe neconținut, pentru că cel ce se satură cu o așa iubire nu mai primește în sine alta. Cine, iubitorilor, nu va îndrăgi pe un așa Stăpân? Cine nu se va pleca și nu se va mărturisi bunătății Lui? Și ce îndreptățire vom putea avea dacă ne lenevim? Sau ce-I vom spune? Îi vom spune că n-am auzit sau că n-am știut și n-am fost învățați? Ce-a trebuit să facă El pentru noi și n-a făcut? Nu S-a pogorât oare de la nemăsuratele înălțimi, din binecuvântatele sânnuri ale Tatălui? Nu S-a făcut oare El, cel nevăzut, văzut pentru noi? Nu S-a întrupat pentru noi, El, focul cel fără de moarte? Și n-a primit El pălmuire ca să ne elibereze pe noi? Ce minune plină de frică și cutremur! O mână de tină zidită din țărâna pământului dă palme Celui ce a zidit cerul și pământul! Iar noi, ticăloșii și sărmanii, lut și muritori, noi, cenușa, măcar un cuvânt nu suferim unul de la altul. N-a murit El, Nemuritorul, pentru ca nouă să ne dea viață? Nu S-a înmormântat El ca să ne învieze o dată cu sine? Ne-a eliberat din mâna vrăjmașului legându-l și dându-ne nouă putere ca să ne ridicăm împotriva lui. Când L-am chemat noi și El nu ne-a auzit? Când am bătut noi la ușile Lui și nu ne-a deschis? Iar dacă a întârziat câteodată, n-a fost decât pentru a ne mări răsplata.

Pentru ce te-ai lepădat tu de lume, iubitele, dacă mai cauți încă îndulcire lumească: în locul goliciunii umblă după haine, și în locul setei, după vin? Tu ești chemat la luptă și vrei să ieși să te lupți cu vrăjmașul fără armă: în loc de priveghere te afunzi

în somn, în loc de plâns și tânguire te dedai la râs, în loc de iubire urăști pe fratele. Ești chemat la supunere cu ascultare, iar tu ocărăști. Ești chemat să moștenești împărăția lui Dumnezeu, și tu gândești la cele pământești; în loc de smerenie și blândețe, arăți îngâmfare și mândrie.

Și atunci, ce ai să răspunzi lui Dumnezeu în ziua aceea? Poate: „Pentru Tine m-am smerit, am flămânzit, am fost gol, am fost sărac, am însetat iubindu-te pe Tine din tot sufletul și pe aproapele ca pe mine însumi?”. Ori poate crezi că cuvintele și gândurile tale nu se scriu, că conștiința te va ajuta și dacă vei minți nu te va certa? Sau nu știi că toată făptura va sta cu frică și cu mare cutremur la judecata lui Dumnezeu pe care o vor înconjura mii de mii și neguri de îngeri? Dar tu gândești să minți și să zici: „Toate acestea le-am suferit pentru Tine”. Ia seama să nu capeti o pedeapsă grea pentru faptele tale viclene și pentru minciună. Trezește-te din somn și vino-ți în fire, scutură-ți gândurile și vezi că a trecut deja ziua.

Cugetă, frate, și la aceea că acei frați, care ieri erau și vorbeau cu noi, azi nu mai sunt; au fost chemați la Domnul lor și al nostru ca să arate fiecare cumpărătura sa. Iată, vezi cum a fost ziua de ieri și cum e cea de azi; cum cea de ieri a trecut asemenea luminii zorilor, așa va trece și cea de azi asemenea amurgului de seară. Cercetează-ți și cumpărătura, e bună și plăcută lui Dumnezeu? Asemenea vântului aleargă zilele noastre. Fericit cel ce zi cu zi agonisește mare câștig din târguielile sale și-l adună în viața cea veșnică. Tu de ce ești nepăsător, iubitele? De ce te lenevești? De ce te îmbeți cu

trândăvia asemenea unui vin? De ce te amărăști singur? Ori ai de gând să-ți faci locaș în acest veac?

Închipuiește-ți doi călători: fiecare merge spre casa lui; întâlnindu-se unul cu altul pe drum, când ajunge noaptea se opresc în locașul până la care au ajuns, se odihnesc și dimineța se despart; fiecare din ei știe ce are în casa sa: bogăție sau sărăcie, odihnă sau întristare. La fel se întâmplă și cu noi în veacul acesta: viața aceasta e asemenea locașului din care ieșind și plecând la locul nostru, ne despărțim și știm ce avem înaintea. Căci fiecare știe ce a trimis înainte la cer; de pildă, rugăciune cu lacrimi sau curată priveghere, sau cântare de psalmi cu frângere de inimă, sau înfrânare cu umilință, sau lepădare de cele pământești, sau iubire nefățarnică și devotament pentru Hristos. Dacă tu ai trimis de acestea, îndrăznește, pentru că mergi la odihnă. Iar de n-ai trimis nimic din toate acestea, de ce în locașul în care te afli întristezi pe aproapele? Căci dimineată ai să te desparți de el. De ce te mândrești? De ce te porți cu îngâmfare? Ce te scârbește? Poate vrei să-ți iei locașul cu tine. Dar de ce te grijești de haina cea de dedesubt și de cea de deasupra, sau de hrană? *Cel ce dă dobitoacelor hrana lor* (Ps. 146, 9) nu te hrănește și pe tine, care îl preamărești? Tu, care te gâtești a moșteni împărăția Lui, te grijești de haina cea de dedesubt și de cea de deasupra? Tu, care te-ai omorât pentru lume, cugeți la cele pământești?

De ce dar superi pe Doctorul, nedorind să fii vindecat? De ce în vremea lecuirii îți ascunzi rănila și învinuiești pe Doctor că nu te-a tămăduit? Ți se dă vreme de pocăință și nu te îngrijești de ea. De

ce învinuiești pe Dătătorul de lege că pentru neglijență ți-a trimis moartea? Oare ai să spui morții: „Dă-mi timp de pocăință”? Deșteaptă-te, dragul meu, deșteaptă-te! Ca o cursă vine asupra-ți ceasul acela și groaza îți va înfășura mintea și sigur ai să te întrebi: „Cum de-au trecut zilele mele în petrecere? Cum de-a trecut vremea mea fiind ocupat cu gânduri nelalocul lor?”.

Deci pătrunde cu mintea aceste cuvinte ca să se atingă de auzul tău cele spuse de Domnul, dacă nu mai crezi în ele; dar El a spus că în ziua aceea vom da răspuns și pentru cuvântul deșart (Mt. 12, 37). Și destul va fi cuvântul acesta al Domnului, dacă vom fi treji cu mintea. Cine însă nu pricepe cele scrise și nu aude cele citite este asemenea burlanului care primește în sine apă și nu simte că apa curge printr-însul.

Pentru aceasta, cine nu va plânge, cine nu se va întrista, cine nu se va umple de spaimă că Stăpânul Universului; prin robii săi, proorocii și apostolii, predică și strigă, dar nu este cine să-i asculte? Și ce predică? *Iată, mi-am pregătit ospățul; juncii mei și cele îngrășate s-au junghiat* (Mt. 22, 4). Mirele cu slavă și cu splendoare tronează în cămara de nuntă și cu bucurie primește pe cei ce vin; ușa este deschisă, slugile grabnice a sluji, grăbiți-vă și intrați până ce ușa nu se închide, altfel rămâneți afară și nu va fi cine să vă vâre înăuntru. Și nu-i cine să pri-ceapă, nimeni nu depune stăruință; lenea și grija veacului acesta, asemenea unui lanț, le-au legat mințile. Noi scriem exact dumnezeieștile Scripturi și le citim exact, dar nu voim a le împlini exact, pentru că nu avem plăcere a face ceea ce ni se poruncește.

Și cine s-a pornit în călătorie depărtată fără provizie de drum? Cum voim noi oare să lăsăm provizia noastră aici și să nu luăm nimic la drum? Fericit cel ce a plecat cu curaj către Domnul ducându-și provizia sa nu tocmai săracă! Iată și cele zece fecioare dorm și slugile fac negustorie (Lc. 19, 13), așteptând pe Stăpânul lor despre care știu că a primit împărăția și vine cu putere și slavă multă să încununeze pe slugile sale care au făcut bune târguieli cu argintul pe care l-au primit de la Dânsul și va pierde pe vrăjmașii săi, care nu vor ca El să domnească peste ei.

Dar, așa cum în miezul nopții, când neamul omenesc este afundat în somn, deodată se aude din cer zgomot mare, cu înfricoșate tunete, cu înspăimântătoare fulgere, cu cutremure de pământ, și cei ce dorm se umplu deodată de groază, tot așa fiecare își va aduce aminte de faptele sale, și bune și rele, și cei ce au făcut rele zăcând în paturile lor se vor bate în piept pentru că nu au unde să fugă, nu au unde să se ascundă, nu au vreme să se pocăiască de faptele lor, pământul cutremurându-se, tunetele înfricoșând, fulgerele îngrozind, întuneric adânc înconjurându-i; în acel ceas, asemenea celui mai iute fulger care pe neașteptate îngrozește tot pământul, vor suna cu groază trâmbițe din cer, vor deștepta și vor ridica din somn pe cei ce dorm din veac: cerurile acestea și puterile cerești se vor clătina (Mt. 24, 29), și tot pământul se va cutremura în fața slavei Lui, ca apa în mare, pentru că focul cel groaznic merge înaintea feței Lui, curățind pământul de fărădelegile care îl pângăresc. Iadul își va deschide veșnicele lui porți, moartea se va desfi-

înța, iar țărâna cea putrezită a firii omenești, auzind glasul trâmbiței, se va umple de viață. Într-adevăr, minunată privesc: într-o clipă, în iad, nenumărata mulțime de oase omenești, asemenea mulțimii de pești care înoată în mare, se va mișca și fiecare își va căuta încheieturile sale. Toți cei înviați vor striga și vor zice: „Slavă Celui ce ne-a adunat și ne-a înviat pe noi prin iubirea Sa de oameni!”. Atunci dreptii se vor bucura, cuvioșii se vor veseli, pustnicii cei desăvârșiți vor fi mângâiați pentru ostenele pustniciei lor, mucenicii, apostolii și proorocii se vor încununa. Fericit cine se va învrednici să vadă în acel ceas cum toți cei ce L-au iubit pe El și au stăruit să facă voia Lui *vor fi răpiți cu slavă pe nori întru întâmpinarea Marelui celui nemuritor* (1 Tes. 4, 17). Și cum fiecare își va fi crescut aripa sa aici, așa se va ridica acolo în zbor, în cele de sus; cum și-a curățit fiecare mintea sa aici, așa va vedea acolo slava Lui, și cât L-a iubit pe El fiecare, în aceeași măsură se va îndulci de dragostea Lui. În acel ceas se va mira și Adam cel dintâi văzând mare și înfricoșat lucru: cum din el și soția lui au ieșit popoare nenumărate și o mulțime de neamuri. Și încă și mai mult se va mira văzând că, dintre cei ieșiți din una și aceeași fire, din una și aceeași făptură, unii moștenesc împărăția și raiul, alții iadul, și va preamări pe Dumnezeu Creatorul: slavă Unuia prea înțelept Dumnezeu!

Mi-am adus aminte de ceasul acela, iubitorilor, și m-am cutremurat; m-am gândit la acest grozav județ și m-am înfricoșat; m-am dus cu mintea la veselele raiului și am oftat; m-a cuprins plânsul și am plâns până n-a mai rămas în mine putere de plân-

gere, deoarece mi-am petrecut zilele în lene și în distracție și mi-am trăit anii în gânduri necurate, și n-am înțeles cum s-au dus, n-am simțit cum s-au scurs; zilele mele s-au împruținat, iar fărădelegile mi s-au înmulțit. Vai, vai, iubii mei! Ce voi face de rușine în ceasul acela când mă vor înconjura cunoscuții mei care, văzându-mă aici în acest chip de cucernicie, m-au fericit și eu eram plin de fărădelegi și necurătenii, uitând pe Domnul, care cerca inimile și rărunchii. Asta este adevărata rușine și nenorocit este cel care va fi acolo rușinat! Te jur cu îndurările Tale, Iubitorule de oameni și Bunule! Nu mă pune de-a stânga cu caprele cele ce Te-au amărât; nu-mi spune: *nu te știu*, ci după îndurările Tale dă-mi neîncetate lacrimi, dă-mi frângere și umilință a inimii și o curăță pentru a se face biserică sfântului Tău har. Căci, deși sunt păcătos și necucernic, totuși nu încetez a bate la ușa Ta; și deși sunt leneș și nepăsător, cel puțin am intrat pe calea Ta.

Frații mei cei iubii! Rog adunarea voastră cea într-un cuget, stăruii a plăcea lui Dumnezeu până ce aveți vreme; plângeți înaintea Lui ziua și noaptea în rugăciunea și cântările voastre de psalmi, pentru ca să ne izbăvească de acel plâns nesfârșit și de scrâșnirea dinților, și de focul gheenei, și de viermele cel neadormit și pentru ca să ne umple de bucurie în împărăția sa, în viața veșnică de unde a fugit durerea, întristarea și suspinul; unde nu-s trebuitoare nici lacrimile, nici pocăința; unde nu este nici frică, nici cutremur; unde nu-i putreziciune, nici vrăjmaș, nici tâlhar; unde nu este nici amărăciune, nici mânie; unde nu este nici invidie, nici vrăjmășie, ci totdeauna bucurie și veselie, și încân-

tare, și masă plină de mâncărurile cele duhovnicești pregătite de Dumnezeu celor ce L-au iubit pe El. Fericit cel ce s-a învrednicit de ea și vai de cel ce s-a lipsit de ea!

Vă rog, iubiților, puneți pentru mine inimile voastre și vă rugați, căzând către bunul și iubitorul de oameni și unul născut Fiul lui Dumnezeu, ca să facă milă cu mine și să mă izbăvească de mulțimea fărâdelegilor mele, așezându-mă în jurul locașurilor voastre, în curtea raiului celui binecuvântat, unde aș fi vecin cu voi, moștenitorii Lui. Și fiindcă voi sunteți fiii Lui iubiți, iar eu un câine disprețuit, aruncați-mi fărâmituri de la masa voastră ca să se împlinească cu mine cele scrise: *că și câinii mănâncă din fărâmiturile ce cad de la masă* (Mt. 15, 27).

Vărsați dar, iubiților, pentru mine rugăciunile voastre și împreună să stăruim pentru viața noastră. Căci totul trece ca umbra; să disprețuim lumea și ce este în lume, și grija cea trupească, și să nu avem altă grijă decât cea pentru mântuirea noastră, cum a spus Domnul nostru: *Ce va folosi omul de va câștiga lumea toată, dar își va pierde sufletul? Sau ce va da omul în schimb pentru sufletul său?* (Mt. 16, 26).

Noi, fraților, suntem negustori duhovnicești și asemănători negustorilor lumești. Negustorul își socotește câștigul și pierderea în fiecare zi; dacă are pagubă, pune stăruință și grijă ca să-și întoarcă paguba. Așa și tu, dragul meu, în fiecare zi, seara și dimineața, cugetă cu atenție unde ai ajuns cu negustoria ta. Și seara, intrând în bisericuța inimii tale, socotește-te singur și te întreabă: „N-am mâniat eu cu ceva pe Dumnezeu? N-am vorbit vreun cuvânt deșart? N-am fost eu oare fără grijă? N-am supărat

pe fratele meu? N-am ocărat pe cineva? Și când am cântat psalmi cu buzele mele, mintea mea atunci n-a fugit oare la ceva lumesc? Nu s-a născut oare în mine vreo dorință trupească și nu m-am ocupat oare cu dulceață de ea? Nu m-am lăsat oare învins de grijile pămîntești?”. Dacă față de toate acestea ai vreo pagubă, stăruiește a câștiga cele pierdute, oftează, plîngi ca să nu ajungi din nou la acestea. Dimineata din nou te ocupă cu tine însuți și te întrebă: „Cum a trecut această noapte? Am primit eu într-însa vreun câștig de la negustoria mea? A vegheat mintea împreună cu trupul meu? Oare s-au vărsat lacrimi din ochii mei? În timpul metaniilor n-am fost oare îngreuiat de somn? Nu mi-au venit în minte gânduri viclene și nu m-am ocupat cu ele din plăcere?”. Dacă ai fost învins de acestea, stăruiește a te vindeca; pune strajă inimii ca să nu suferi din nou aceleași. De vei fi așa de grijuliu, îți vei păstra în întregime cumpărăturile tale și te vei face bine plăcut Domnului tău, aducându-ți și ție folos.

Ia seama la tine însuți ca să nu cazi în lenevire, pentru că stăpînirea lenei este începutul pieirii. Ia-te după albină și privește la minunata ei taină, cum adună ea din florile împrăștiate pe fața pămîntului materialul trebuitor lucrării ei. Pătrunde cu mintea ta în această neînsemnată făptură. De se vor aduna toți înțelepții pămîntului, toți filosofii Universului, nu vor fi în stare să facă pricepută înțelepciunea cu care face din flori căsuțe în care își închide semințele pe care apoi, însufletindu-le asemenea unui comandant de armată, le dă semn cu glasul său și ele ascultă glasul și într-o suflare zboară apucându-se de lucru și umplînd acele căsuțe

cu mâncare pregătită din dulceață; de aceea fiecare om cu judecată, văzând ostenele ei, preamărește pe ziditorul Dumnezeu, mirându-se că de la o faptură așa de mică iese atâta înțelepciune. Tot așa și tu, dragul meu, fii ca albină și adună din dumnezeieștile Scripturi bogăție și comoară nefurată și trimite-o înainte la cer.

După cum părinții cei pământești, când dorește unul din ei să se ducă într-o țară depărtată, trimite înainte slugile cu avutul lor pentru ca, venind la o gazdă pregătită, să se oprească acolo, așa și tu, iubite, trimite-ți bogăția înainte la cer, pentru ca să fii primit în locașul sfinților. În acest timp scurt nu fi nepăsător, pentru ca să nu te căiești veacuri nesfârșite.

N-auzi oare ce ne spune Domnul: *În lume necaz veți avea* (In. 16, 33)? Și încă: *Întru răbdarea voastră vă veți dobândi sufletele* (Lc. 21. 19). Iar dacă tu, din moliciune și lene, vrei să înlături necazurile veacului acestuia și răbdarea, și să te îndulcești de plăcerile trupești, de ce în moliciunea aceasta a ta vorbești despre rău despre frumosul și bunul jug al lui Hristos, ca și cum ar fi chinuitor, greu și neplăcut de purtat? Tu singur te dai pieirii; cine dar are să te miluiască? Singur te ucizi; cine te va jeli? Luând arma lui Hristos, erai dator să te lupți cu vrăjmașul; ci tu ți-ai înfipt sabia în inima proprie. Dacă tu în această lume te lauzi, zadarnică ți-i nădejdea, și așteptarea, deșartă. Despre ce se roagă buzele tale lui Dumnezeu? Ce ceri de la Dânsul? Odihnă în veacul acesta sau viață fără de moarte și fără de îmbătrânire? Dacă umbli după așa lucru vremelnic și nestatornic, atunci sunt mai buni ca

tine tâlharul și curvarul; ei se roagă ca să se mântuiască și te fericesc pe tine, pe când tu treci peste această frumoasă viață în chip mincinos; căci urând lumina, ai iubit întunericul, părăsind împărăția cerească, ai dorit pe cea pământească și vremelnică. Sau poate te-ai temut, nefericitule, că bunul și iubitorul de oameni Dumnezeu aruncă ostenelile tale? Dimpotrivă, și El, și harul Lui îți adaugă putere. Însuși El își frânge inima și singur dă răsplată. Toate vin de la El, și tu te mândrești! Cere el plata nămitului de la cei ce-l lipsesc de dânsa? Oare te lipsește el de răsplată pentru lacrimile tale? Să nu fie! Cel ce a zis: *Căutați și veți afla; bateți și vi se va deschide* (Mt. 7, 7) s-a făcut oare mincinos? Nicidecum. Pleacă, nefericitule! Cine-ți dorește răul? Cine te pizmuiește? Potrivnicul și nesuferitorul binelui. Acela stăruiește ca nici un om să nu se mântuiască.

Deci vino-ți în fire și nu alimenta răutatea față de sufletul tău; deschide ochii minții și privește la cei ce trăiesc cu tine: cum se nevoiesc, cât sunt de stăruitori! Și candelile au, și buzele lor cântă și slăvesc pe Mirele cel fără de moarte, ochii lor privesc frumusețea Lui, iar sufletele lor înfloresc și se veselesc. Privește! Mirele se apropie și nu întârzie, pentru că merge pe neașteptate să veselească pe cei ce-L așteaptă. Se aude glasul: *Iată, Mirele vine* (Mt. 25, 6); și cei ce sunt împreună cu tine merg cu bucurie având candelile luminoase arzând și haină luminată și aud glasul Mirelui care spune: *Veniți, binecuvântații Părintelui Meu, moșteniți împărăția grăită vouă de la întemeierea lumii* (Mt. 25, 34). Și îndată ce se va auzi glasul, tu le vei spune: „Dați-mi, fraților, puțin untdelemn, căci iată mi se stinge can-

dela”; dar ei îți vor răspunde: „Dar dacă nu ne va ajunge nici nouă, nici ție? Mergi la cei ce vând și-ți cumpără”. Tu mergi căindu-te și nu găsești de unde să cumperi pentru că atunci tot pământul, ca apa în mare, se cutremură de slava Lui. Atunci bocind vei zice: „Mă duc să bat la ușă; cine știe, poate îmi va deschide”; și vii și bați, dar nimeni nu răspunde: *Adevăr grăiesc vouă, pe voi nu vă știu* (Mt. 25, 12). Du-te de la mine, lucrătorul nedreptății. Când vei sta însă acolo, va ajunge până la tine glas de veselie și de bucurie, și vei cunoaște glasul fiecăruia dintre prietenii tăi, și aflând vei zice: „Vai, vai mie nefericitul! Cum m-am lipsit singur de așa slavă ca a fraților mei? Cum m-am lipsit singur de traiul împreună cu tovarășii mei? Tot timpul vieții l-am petrecut cu ei, iar acum sunt despărțit. Pe dreptate sufăr. Ei s-au înfrânat, eu am neglijat; ei au cântat psalmi, eu colindam cu mintea și tăceam; ei se sânguiau a face metanii, eu însă dormeam; ei se rugau, iar eu mă purtam cu mintea încoace și încolo; ei se smereau, eu mă îngâmfam; ei s-au socotit pe ei înșiși întru nimic, iar eu m-am amoretat de mine însumi. De aceea ei acum se veselesc, iar eu mă tânguiesc; ei se bucură, și eu plâng”.

Deci trezește-te, nefericitele, măcar cât de cât și gândește-te la nemărginita lui iubire de oameni și nu fi nepăsător de mântuirea ta. Caută-L și El va grăbi către tine pentru mântuire; cheamă-L și te va apăra; dăruiește pentru ca să primești însutit. Dacă o hârtie neînsuflețită, vorbind prin scris, este în stare să întoarcă datoria scrisă pe ea, cu cât mai mult bunul Dumnezeu va da harul Său celor ce-L caută pe Dânsul? Hârtia, prin cele scrise pe ea, adaugă

valoare la valoare; și comoara harului lui Dumnezeu înmulțește răsplata rugăciunilor și cererilor noastre. Nu fi deci leneș, nu îngădui să te stăpânească grija de cele pământești și nu te afunda în descurajare. Dumnezeu, cu îndurarea Sa, te va primi și te va apăra, asemenea și pe toți cei care-L caută din toată inima lor. Apropie-te de El fără temă, cazi, oftează, plângi și-I spune: „Domnul meu, Mântuitorul meu! De ce m-ai lăsat? Milostivește-te spre mine, căci numai Tu singur ești iubitor de oameni, mântuiește-mă pe mine, păcătosul, căci numai Tu singur ești fără de păcat; curățește-mă de tina fărădelegilor, ca să nu fiu înnoroiat în vecii vecilor; izbăvește-mă de buzele vrăjmașilor, căci, iată, ca un leu, răcnesc și vor să mă înghită (1 Ptr. 5, 8), *să vină peste mine mila Ta, Doamne, mântuirea Ta* (Ps. 118, 41). *Plesnește cu fulgerele Tale și risipește puterea lui* (Ps. 143, 6), ca să se teamă și să fugă de la fața Ta, căci nu are putere să stea în fața Ta și în fața celor ce te iubesc pe Tine. Îndată ce vede semnul harului Tău, se înfricoșează de Tine și se îndepărtează rușinat de la ei. Și acum, Stăpâne, mântuiește-mă pentru că la Tine am alergat”. Dacă te vei ruga Lui așa și Îl vei chema din toată inima, îndată ca un bun și milostiv părinte, îți va trimite harul Său și ajutor, și va împlini toate voile tale.

Apropie-te dar, dragul meu, nu fi nepăsător, nu te uita la mine, leneșul. Pentru mine care vorbesc și nu fac, învăț și nu pricep, este de ajuns ceea ce acoperă fața mea. Tu însă fii imitatorul părinților celor duhovnicești și desăvârșiți și urmează rânduielii lor. Nu trece măsura și nu te apuca de cele mai

de sus pe care nu ești în stare să le faci, ci de cele mai neînsemnate pentru ca așa să se mărească răsplata ta. Nu-ți hrăni prea mult trupul, ca să nu-ți ridici împotriva lupte și nu-l deprinde la plăceri trupești pentru ca să nu se prefacă în greutate sufletului tău, care să-l pogoare în cele mai de jos ale pământului. Căci dacă începi a-i împlini poftele, el părăsește căile cele drepte și merge pe alte cărări, primește ușor orice gând necurat și nu mai păzește nepătimirea (curăția). Dar și dacă îți vei chinui trupul peste măsură, atunci el se prefacă în greutate pentru suflet, care îl pune sub stăpânirea mâhnirii și a tristeții și-l face neatent și leneș, și la cântarea psalmilor, și la rugăciune, și la ascultarea cea bună, părăsind măsura cea frumoasă și cumpăna.

Spune-mi, n-ai privit niciodată la alergări de cai? N-ai văzut niciodată corăbii pe mare? De gonește cineva caii peste măsură, din cauza unui zgomot neașteptat, cad. Dar și dacă îi lași să alerge în toată libertatea, trântesc pe călăreț și-l târăsc după ei. Tot așa și corabia pe mare: dacă este încărcată peste măsură, se lasă sub valuri și se îneacă; iar dacă este ușurată cu totul și plutește fără încărcătură, ușor se răstoarnă de vânt. Tot așa cu sufletul și trupul; dacă sunt îngreuiate peste măsură, pătesc cum s-a zis mai sus. De aceea frumos lucru este a face bună plăcerea lui Dumnezeu și a fi folositor sieși și aproapelui.

Voi, pustnicii desăvârșiți, care ați iubit viața îngerească pe pământ, sunteți turma binecuvântată a lui Hristos, lumina lumii și sarea pământului. Nevoința voastră este vremelnică, iar răsplata și lauda sunt veșnice; osteneala voastră este scurtă, iar odihna și desăvârșirea sunt veșnice. Dar pe măsură ce vă ne-

voiți, progresând în virtuți, vrăjmașul vostru se aprinde de mânie, punându-vă în chip ascuns felurite curse. De aceea apărați-vă de vicleniile lui. Căci fără nevoiețe nimeni nu se încununează. Dar și harul lui Dumnezeu nu părăsește pe cel care cu sânguință se luptă și se nevoiește. Dacă cineva slăbește, se lenevește a-și deschide gura și a chema ajutorul harului, să-și impute sieși, iar nu harului, că nu i-a ajutat. Închipuiește-ți un om care are mâini sănătoase și, deși stau înaintea lui o mulțime de bucate, el se lenevește a întinde mâinile și a se sătura cu bunătățile ce stau întinse înaintea lui. Așa este și monahul, care din experiență cunoaște harul, dar nu vrea să-l ceară și să se sature de dulceața mâncărilor lui.

Monahul este asemenea militarului care merge la luptă: din toate părțile își îngreădește trupul cu armătură deplină, veghează până la biruință și se neliniștește ca nu cumva deodată să-l atace vrăjmașii și, neluând precauții, să cadă prizonier. La fel e și monahul: dacă se moleșește, se lenevește, este ușor vânat de vrăjmașul, pentru că acesta pune în el gânduri necurate pe care le primește cu bucurie, și anume gândurile mândriei și ale slavei deșarte, de asemenea invidia și clevetirea, lăcomia pântecelui și somnul fără saț și peste toate acestea îl duce la deznădejde și la credința în nebiruirea nenorocirilor. Iar dacă monahul este totdeauna treaz, își atrage ajutorul harului lui Dumnezeu, este învățat de Dumnezeu cum să-i placă, se face și vrednic de a fi laudat de Dumnezeu, și laudătorul lui Dumnezeu. Căci cel ce se uită în oglindă este totodată și văzător, și văzut; tot așa și harul, dacă găsește locaș în

om și se așază în el, îl mărește pe dânsul, dar și harul se preamărește de om. Fără ajutorul lui Dumnezeu însă inima nu poate avea în sine destule puteri ca să se umple de smerenie, pentru a se mărturisi Stăpânului așa cum trebuie; dimpotrivă, omul sărăcește și se lipsește de desăvârșire și în el se sălăsluiesc gânduri scârnavе și necurate, *ca bufnița din dărmături* (Ps. 101, 7). De aceea omul e dator să cheme harul, pentru ca, venind, să-l lumineze; e dator, după ce se curăță, să stăruiască ca harul să locuiască întru el și să-i ajute; având harul, omul înaintează în orice virtute și, fiind luminat de el, capătă putere a pricepe podoaba cea felurită și frumusețea veacului viitor. Harul se face pentru el zid și întărire, apărându-l de veacul acesta pentru viața veacului ce va să vie.

Și astfel pleacă urechea ta, iubitoare, și voi fi pentru tine un bun sfătuitor, dacă dorești viață veșnică și fericire de la Domnul tău. Spune-mi: de ce-ți speli fața cu apă? Nu pentru ca să plăci aproapelui tău? Din aceasta se vede că nu te-ai îngrețoșat încă de patimile trupului, ci ești stăpânit de ele. Dar de vrei să-ți speli fața, spal-o cu lacrimi, înălbește-o cu plâns, pentru ca să strălucească de slavă înaintea lui Dumnezeu și înaintea sfinților săi îngeri, căci fața spălată cu lacrimi este frumusețea ce nu se vestejește.

De ce râzi fără judecată? Ți s-a poruncit să plângi, iar pe tine te stăpânește râsul. De ce? Dacă n-ai dorit fericirea lui Dumnezeu, nici măcar pedeapsa Lui nu te-a înfricoșat?

Cel învățat prin experiență poate da sfaturi celor neexperimentați. Negustorul care nu o singură dată

a căzut pradă tâlharilor sfătuiește pe călători ce măsuri de pază să ia. Deci, de vreme ce eu am experiență, vorbesc priceperii tale, pentru că, din pricina slăbiciunii, numai cu puțin n-am ajuns în pericol, și lenea mea încă m-a adus în starea aceasta. Apoi te sfătuiesc, dragă turmă a lui Dumnezeu, teme-te ca nu cumva pentru patimile trupești și plăcerile traiului să te lipsești de slava lui Dumnezeu și să te înstrăinezi de veselie și bucuriile cămării celei de nuntă. Căci știi că ostenele nevoiței sunt reperate trecătoare ca somnul, iar odihna cu care se răsplătesc nevoițele acestea este fără sfârșit și de nedescris.

La seama la tine însuși, pentru ca să nu ai din două părți pagubă și să nu cazi sub pedeapsă și pentru una, și pentru alta. Din contră, stăruiește a-ți câștiga virtutea cea desăvârșită, împodobită de tot ceea ce iubește Dumnezeu. Căci dacă o câștigi, nici pe Dumnezeu nu-L vei supăra vreodată, și nici aproapelui tău nu-i vei face rău. Se numește ea virtute personală și cuprinde în sine toată frumusețea și varietatea virtuților. După cum o diademă împărătească nu poate fi făcută fără pietre prețioase și fără perle alese, așa și virtutea personală nu poate fi fără frumusețea feluritelor virtuți. Ea e întocmai cu diadema împărătească; precum aceasta nu poate străluci pe capul împăratului dacă-i lipsește o piatră sau un mărgăritar, așa și virtutea personală nu se poate numi desăvârșită dacă-i lipsește vreuna din celelalte virtuți. E asemenea încă bucatelor scumpe, pregătite pentru cele mai picante gusturi, dar fără sare. Și precum aceste scumpe bucate nu pot fi mâncate fără sare, așa și această virtute personală,

împodobită cu toată strălucirea feluritelor virtuți, dacă este lipsită de iubirea către Hristos și către aproapele, nu este nicidecum atrăgătoare. Este ea încă asemenea unui alfabet complet și prea frumos, în care literele sunt bine lucrate și împodobite, dar care devine de neîntrebuințat dacă-i lipsește măcar o singură literă. Așa și această virtute: dacă va fi lipsită de una din celelalte virtuți, devine toată nefolositoare. Și mai este asemenea unui vultur mare care zboară sus de tot și care, văzând mâncare-n vreun laț, se aruncă cu toată vigoarea asupra ei și, voind să o răpească, este prins de vârful ghearelor și, prin acest lucru așa de mic, toată puterea lui se împuținează; și deși, pe cât se vede, are tot trupul slobod afară din laț, toată puterea lui este totuși încătușată de laț. În același chip și această virtute, fiind legată cu ceva pământesc, este redusă la neputință, este ucisă, pierе și nu-i în stare a se urca la înălțime, pentru că e înțepenită de cele pământești.

Cine nu are lacrimi să se nevoiască să plângă; cine nu și-a agonisit umilința să se nevoiască să și-o capete, că virtutea cea care s-a ridicat la cer și a ajuns până la porțile împărăției n-a putut intra acolo. Să-ți dau, iubitule, un exemplu: unii, prin nenumărate osteneli, au sporit în această virtute și au împodobit-o ca pe o diademă împărătească; dar, prinzându-se de cele pământești, au pierit și au rămas afară de împărăția cerească. De aceea fii cu luare-aminte asupra ta însuți, ca să nu cazi și tu în ceva asemănător și, dându-te vrăjmașului, să-ți prefacă în nimic această virtute așa de minunată pe care ți-ai agonisit-o cu așa de multe osteneli; ca să nu o împiedici chiar tu să meargă la ceruri și să nu

o silești să stea rușinată înaintea ușilor cămării celei de nuntă. Din contră, să-i dai curajul să intre acolo cu strigăte puternice, bucurându-se și cerându-și răsplată. Adevărată minune! Legată fiind cu grija cea pământească ca leul cu perii săi, pentru că această virtute este asemenea și leului, a putrezit pe pământ și s-a înjosit. De aceea trezește-te, iubitule, și mișcându-te, smulge părul cel de nimic pentru ca să nu te batjocorească ca pe cel puternic care cu o falcă a trântit la pământ într-o clipă mii și s-a eliberat pe sine omorând pe vrăjmași (Samson). Acesta a atribuit biruința sa lui Dumnezeu și rugăciunea lui a prefăcut falca de măgar în izvor (Jud. 15, 16-19). Deși a săvârșit multe fapte din acestea, când prin prostia sa s-a dat în mâinile vrăjmașilor, prin tunderea părului și-a legat puterea cea strașnică și minunată. Fii cu luare aminte și tu ca să nu legi virtutea aceasta cu vreo nefericire pământească. Eliberează-o de tot răul și trimite-o înainte la ceruri.

Precum cineva se dă la fundul mării ca să caute mărgăritarul cel prețios și ales, și găsindu-l se ridică înot la suprafața apei și gol se repede la uscat cu mare bogăție, așa și tu golește-te de toate necurățiile lumești, îmbracă-te cu această virtute și, împodobind-o, veghează ziua și noaptea ca să nu ți-o răpească. Pentru că pe sufletul care o are nu-l încovoaie nici o nenorocire: nici foamea, nici golătatea, nici descurajarea, nici boala, nici sărăcia, nici persecuția și nici o altă ispită diavolească. Căci dacă ea veghează, încă și mai mult crește și se încununază, neconținut sporind și strălucind în cele după Dumnezeu. Nici chiar moartea nu-i în stare să-i facă vreun rău; din contră, după ieșirea din trup,

îngerii îl primesc cu cântări la ceruri și îl duc la Tatăl luminilor, deoarece întristarea *rodește răbdare* (Rom. 5, 3), iar sărăcia și fuga de câștig sunt pământul lucrării ei; de pe acestea adună ea rodul dreptății. Nici boala nu-i poate face rău, pentru că aceasta îmbracă sufletul în putere și laudă față de Dumnezeu. De asemenea, nici ispitele nu-s în stare s-o înjosească, pentru că de la ele câștigă laudă și slavă în viața veșnică. Nu poate s-o înfricoșeze persecuția; dintr-însa își împletește cunună deplină și frumoasă, pe care o aduce cu bucurie Dumnezeului slavei. Nici goliciunea nu-i în putere s-o acopere cu necinste, pentru că dintr-însa își face haină de slavă. De asemenea, nici foamea nu poate s-o întoarcă în puținătatea de suflet; dintr-însa își gătește masă în împărăția cerească. Nici setea nu poate s-o întristeze: dintr-însa își gătește veselie de rai. Nici sărăcia nu poate s-o momească către bogăție, căci pentru dânsa va moșteni fericire de la Domnul; iar privegherea și plânsul sunt cununa desăvârșirii ei, smerenia și modestia, temelia clădirii ei. Moartea nu este în stare s-o ucidă și s-o țină întru sine. Chiar cerurile n-au puterea să-și închidă porțile înaintea sufletului virtuos. Din contră, văzându-l, se deschid cu bucurie. Miile de îngeri, arhangheli, tronuri, domnii, începătorii și stăpânii o vor primi cu fețe vesele și, ridicând-o pe mâinile lor, o vor duce la tronul slavei.

Se va bucura de ea Tatăl și Fiul cu Sfântul Duh. Tatăl se va bucura de ea pentru că L-a iubit pe El și pe nimeni altul afară de El. Fiul cel unic născut se va bucura de ea pentru că L-a dorit și pe nimeni altul n-a dobândit în afară de El. Sfântul Duh se va

bucura de ea pentru că s-a făcut biserică sfântă pentru Dânsul, care se va sălăşlui întru ea. Se vor bucura de ea cerurile şi puterile cereşti şi într-un suflet se vor înclina şi vor proslăvi pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh văzând că este împodobită cu virtute îngerească în toată strălucirea dreptăţii. Se va bucura de ea raiul, deoarece l-a primit ca moştenire. Slavă şi mărire multă unicului, bunului şi iubitorului de oameni Dumnezeu, care după harul Său ne dă nouă împărăţia Sa!

Vindecă-mă Doamne, şi mă voi vindeca. Unule preaînțelepte şi milostive! Mă rog bunătăţii Tale, vindecă rănila sufletului meu şi luminează ochii minţii mele ca să înţeleg purtarea Ta de grijă pentru mine. Şi fiindcă mintea mea s-a supus stricăciunii, îndreapt-o cu sarea darului Tău. Dar ce voi grai Tie, prevăzătorule şi cercătorule de inimi şi de măruntaie? Tu singur vezi că sufletul meu însetează după Tine ca pământul fără de apă şi inima mea te doreşte, pentru că cine Te iubeşte neîntrerupt este îndestulat de Darul Tău. Şi precum totdeauna m-ai auzit, aşa şi acum nu trece cu vederea ruga mea, pentru că mintea mea cea robită Te caută pe Tine, unicul adevărat Mântuitor. De aceea, trimite harul Tău, ca, venind, să îndestuleze foamea mea şi să-mi stingă setea, căci pe Tine, lumina adevărului şi dătătorule de mântuire, Te doresc şi de Tine însetez. Dă-mi cele ce cer şi toarnă în inima mea măcar o picătură din iubirea Ta, pentru ca asemenea flăcării să se aprindă în inima mea şi să se mistuie măcăcinii şi spinii din ea, adică cugetele vicleane. Dă-mi cu bogăţie şi peste măsură ca un Dumnezeu-om, şi ca un fiu bun al bunului Părinte în-

mulțește darurile Tale. Deși eu, ca un fiu al lutului, am lepădat și lepăd harul Tău, Tu însă, Cela ce ai umplut vasele cu apă de blagoslovenia Ta (In. 2, 1-10), umple-mă și pe mine, cel însetat, de harul Tău. Tu, care ai săturat cinci mii cu cinci pâini (Mt. 14, 15-21), satură-mă și pe mine, flămândul, cu nemăsurata bogăție a bunătății Tale.

Iubitorule de oameni, bunule ! Dacă torni Tu din harul Tău cu bogăție peste iarbă, peste flori și peste toată verdeața pământului în timpul acesta, cu cât mai mult îmi vei da ceea ce cer mie, robului Tău, care Te rog. Căci iată, se luminează aerul și păsările își înalță glasurile cântând slava marii Tale înțelepciuni. Iată, tot pământul se îmbracă în haină împes-trită de flori, țesută nu de mâini omenesti, bucurându-se și sărbătorind două praznice: unul pentru fiul lui, Adam, cel întâi născut, pentru că din el este creat, altul pentru Stăpânul său, pentru că pogorându-Se a mers pe el. Iată și marea se umple de harul Tău și îmbogățește pe cei ce plutesc pe ea. Harul Tău îmi dă și mie îndrăzneală să grăiesc înaintea Ta, iar iubirea pe care o am către Tine mă îndeamnă la aceasta.

Dacă însă ucigătorul de oameni cel din început, șarpele, începătorul de răutăți, apropiindu-se în acest timp își deschide gura, cu cât mai mult vei deschide gura mie, robului tău, care Te iubește spre slava și lauda harului Tău. Iubitorule de oameni, bunule, care ai primit cei doi bănuți și ai lăudat buna voire a văduvei, primește de la mine, robul Tău, rugă, înmulțește rugăciunea mea și dă-mi cele ce am cerut ca să mă fac biserică sfântă a harului Tău și ca să se sălășluiască el întru mine; să

mă învețe cum să-i plac pentru ca din lăutele mele să scoată el cântec de umilință și de veselie și ca printr-un frâu să țină strâns mintea mea, căci altfel rătăcind, voi greși înaintea Ta și voi fi aruncat afară din lumina aceea. Auzi-mă, Doamne, și dă-mi să fiu chemat în împărăția Ta, iar eu, cel rătăcit, să fiu întors, eu, cel necurat, să fiu spălat, eu, cel fără de minte, să fiu înțelepțit, eu, cel nefolositor, să ajung de folos. Turma cea aleasă a pustnicilor și a tuturor celor plăcuți Ție, veselindu-se în rai, mijlocește pentru mine și Te roagă pe Tine, bunule iubitorule de oameni: ascultă cererea lor și cu rugăciunile lor mântuiește-mă! Prin ei însă îți voi da slavă, că ai luat aminte la rugăciunile lor și Te-ai milostivit asupra mea, netrecând cu vederea rugăciunile lor ca să mă mântuiești.

Tu, Doamne, ai zis prin proorocul Tău: *Deschide gura și o voi umple pe ea* (Ps. 80, 9). Iată, gura și inima robului Tău sunt deschise, umple-le cu harul Tău, pentru ca în toată vremea să Te binecuvânteze pe tine Hristoase, Mântuitorul meu. Stropește, iubitorule de oameni, bunule, inima mea cu roua harului tău. Precum pământul semănat, fără cercetarea harului Tău nu poate să-și crească verdeturile, așa și inima mea, fără harul Tău, nu este în stare să spună cele plăcute Ție și să-ți aducă rodul dreptății. Iată, ploaia hrănește planta și copacul se umple de felurite flori; și roua harului Tău să-mi lumineze mintea și s-o împodobească cu florile umilinței, ale smereniei, ale iubirii și ale răbdării.

Și ce să mai grăiesc încă? Iată, rugăciunea mea e neputincioasă, fărădelegile mele sunt mai puternice; păcatele mă apasă, neputințele mă strivesc: să

le învingă harul Tău, Doamne! Tu, care ai deschis ochii orbului, deschide ochii minții mele pentru ca neîncetat să privesc la frumusețea Ta. Tu, care ai deschis gura celui îndrăcit, deschide și gura mea spre slava și lauda harului Tău. Tu, care ai pus hotar mării cu cuvântul poruncii Tale, îngrădește și inima mea cu harul Tău, ca nici în stânga, nici în dreapta să nu se abată de la strălucirea Ta. Tu, care ai dat apă în pustiu norodului celui nesupus și împotriva grăitor, dă-mi umilință și lacrimi ochilor pentru ca ziua și noaptea să plâng zilele vieții mele cu umilință, cu iubire și cu inimă curată. *Să se apropie rugăciunea mea înaintea Ta, Doamne* (Ps. 118, 169) și dăruiește-mi sămânța Ta cea sfântă ca să pot aduce Ție roade pline de smerenie și de mărturisire și să strig: „slavă celui ce mi-a dat, ca Lui să-i aduc” și să mă închin Tatălui și Fiului și Sfântului Duh în veci. Amin.

Așadar, vă rog să ne trezim în această scurtă vreme și în acest al unsprezecelea ceas de acum să ne nevoim. Seara este aproape, răsplătitorul vine cu slavă ca să dea fiecăruia după faptele lui. Fiți cu băgare de seamă, pentru ca nu cumva cineva din voi după reușită să cadă și să piardă nemăsuratul dar al Mântuitorului. Monahul este asemenea câmpului semănat care, udat de felurite ploi binefăcătoare și de rouă, dă fructul veseliei; și ajungând la vremea culesului de roade, umple de mare grijă pe semănător, pentru ca nu cumva piatra și fiarele sălbatice să-i pustiască câmpul. Când însă agricultorul primește răsplata în recoltă, punându-și roadele adunate în jitniță, se bucură și se veselește mulțumind lui Dumnezeu. Așa și monahul: până când

petrece în trupul acesta, este dator să se îngrijească de viața cea veșnică, sârguindu-se în nevoie până la ziua cea din urmă, pentru ca nu cumva din lene să facă tot drumul vieții fără de folos. Când însă, sfârșind drumul, asemenea agricultorului, duce roadele ostanelilor sale la cer, atunci ajunge la bucuria și veselia îngerilor.

Deci nimeni să nu se lenevească, nici să nu se teamă de ispite; cel tare să ajute celui neputincios, cel sârguincios să mângâie pe cel mic de suflet, cel treaz să deștepte pe cel încins de somn, cel satornic să dea sfaturi celui nestatornic, cel înfrânat să înțelească pe cel fără de grijă și pe cel fără de cumpătare. Încurajând astfel unul pe altul și învingând unul pentru altul, să rușinăm pe vrăjmașul nostru care ne stă împotrivă, să slăvim pe Dumnezeu nostru și să facem bucurie sfinților îngeri, care ne vor vedea și ne vor auzi și să fim o mare pildă a lui Hristos, Mântuitorul nostru. Căci așa cum este ceata sfinților îngeri, așa este și mulțimea monahilor a căror minte este îndreptată totdeauna către Dumnezeu. Și cum sunt mierea și dulceata pe buze, tot așa este și răspunsul fratelui dat cu iubire. Așa cum este apa rece pentru cel însetat și înfierbântat, tot așa este și cuvântul de mângâiere pentru fratele întristat. Și precum unul dă o mână de ajutor celui căzut și-l ridică, așa și cuvântul de învățătură și de adevăr ridică sufletul leneșului și al nepăsătorului. Și așa cum este sămânța bună și proaspătă în pământul negru, așa sunt și cugetele bune în sufletul monahului. Ceea ce este pentru clădire legătura puternică așa este îndelunga-răbdare în timpul cântărilor de psalmi pentru inima monahului. Așa cum este pentru omul neputincios o sarcină cu sare, tot

aşa sunt pentru monah somnul şi grija cea lumească. Precum spinul şi scaiul între seminţele cele bune, aşa sunt şi gândurile necurate în sufletul monahului. Asemenea paraliziei membrelor, fie şi cea care se poate lecu, dar niciodată complet, aşa este ţinerea de minte a răului în sufletul călugărului. Precum viermele roade copacul, aşa şi vrajba roade inima monahului. Precum molia găureşte haina, aşa şi obiceiul de a cleveti spurge sufletul călugărului. Aşa cum este copacul înalt şi roşu, dar fără fructe, e şi călugărul mândru şi îngâmfat. Aşa cum este fructul roşu pe din afară şi putred înlăuntru, este şi călugărul certăreţ şi nedoritor de bine. Aşa cum piatra aruncată într-un izvor curat îl tulbură, şi răspunsul călugărului dat cu mânie tulbură mintea aproape-lui. Aşa cum cel ce răsădeşte copacul plin cu fructe face să piară şi fructele, şi să se usuce şi frunzele copacului, aşa se întâmplă şi cu călugărul care îşi părăseşte locul şi trece la altul. Asemenea unei clădiri neîntemeiate pe piatră este călugărul care nu are răbdare în supărări. Închipuieşte-ţi că cineva, stând înaintea împăratului şi vorbind cu dânsul, la întrebarea unui sclav lasă convorbirea dumnezeiască şi slăvită cu împăratul şi începe să stea de vorbă cu sclavul; la fel este şi acela care, în timpul rugăciunilor, stă de vorbă cu alţii. Înţelege, iubitele, înaintea cui stăm. Aşa cum îngerii, cu mare frică stând, cântă şi se roagă Creatorului, şi noi trebuie să stăm cu frică în vremea rugăciunilor. Să nu se întâmple ca să stăm înaintea Lui doar cu trupurile, iar minţile să ne fugă în norii gândurilor.

Cum este barca pe valurile mării, aşa este călugărul afundat în grijile lumeşti. Dar să ne adunăm cugetele ca să căpătăm laudă de la Dumnezeu!

nostru. Să răbdăm încercările din partea vrăjmașului ca să ne preamărim.

Lauda monahului stă în răbdarea necazurilor; lauda monahului stă în neiubirea de argint, în umilință și simplitate, care îl vor slăvi înaintea lui Dumnezeu și a îngerilor. Lauda monahului stă în tăcere și în priveghere cu frângere de inimă și lacrimi. Lauda monahului stă în iubirea de Dumnezeu, din toată inima, și a aproapelui ca a lui însuși. Lauda monahului stă în abținerea de la mâncare, în înfrânarea limbii, în armonizarea cuvintelor cu faptele sale. Laudă lui dacă stă cu răbdare într-un loc și nu umblă încoace și încolo, precum penele uscate sunt purtate de vânt.

Vai mie, iubitorilor mei! Căci m-am făcut asemenea foalelor fierarului, care se umplu și se golesc, nimic folosind de la aer. Așa și eu, descriind virtuțile turmei lui Hristos, n-am nimic dintr-însele. Slavă însă măreției și bunătății lui Hristos!

Dacă cineva dintre voi, fraților, are înlăuntru său gânduri necurate și rușinoase, să nu cadă în descurajare, ci să-și întoarcă inima către Dumnezeu, și oftând să spună cu lacrimi: „*Scoală-te Doamne și ia aminte spre judecata mea, Dumnezeul meu și Domnul meu, ia aminte la cererea mea. Judecă-mă după dreptatea Ta, Doamne* (Ps. 34, 22-23). Eu sunt lucrul mâinilor tale; *de ce m-ai părăsit și m-ai disprețuit* (Ps 21, 1)? *Pentru ce întorci fața Ta? Uiti de sărăcia noastră și de necazul nostru* (Ps 43, 26)? *Vrăjmașul prigonește sufletul meu și viața mea o calcă în picioare* (Ps. 142, 3). *Afundatu-m-am în noroiul adâncului care nu are fund* (Ps. 68, 2). Să mă țină mâna Ta și nu voi pieri”. Dacă astfel Îl vei chema pe El cu răbdare, în curând iubitorul de oa-

meni, trimițând harul Său în inima ta, te va mângâia în lupta cea chinuitoare.

Așadar, să nu fim nepăsători și să nu ne lenevim dacă avem un astfel de stăpân îndurător. Căci atâta vreme cât suntem aici, El e îndurător, ne mântuiește și iartă nelegiuirile noastre. Cine nu se miră că, pentru lacrimi de scurtă durată, în ceasul al unsprezecelea, El iartă miile de greșeli și vindecă miile de răni ale noastre și tămăduind mai dă încă și răsplată pentru lacrimi? Căci așa obișnuiește harul Lui: după vindecare, izvorăște răsplată.

Să stăruim deci, fraților, să căpătăm vindecare, pentru că aici El miluiește și mângâie cu harul Său, dincolo însă dă judecată dreaptă, pedeapsă și răsplată după fapte. Acolo Avraam cel milostiv s-a arătat nemilostiv și neîndurător către bogat; și cel ce se ruga pentru sodomeni (Lot) nu se ruga pentru un singur păcătos ca să i se arate acolo îndurare.

Să nu fie dar mintea noastră legată de cele pământești, ci să stăruim a urma întocmai (a imita) pe Sfinții Părinți; să nu ne lipsim de viața lor pentru a nu ne lipsi de slava lor. Să ne punem toate puterile pentru a primi cununile o dată cu cei desăvârșiți și dacă nu cununile, măcar lauda o dată cu ei. Fericit cel care se nevoiește ca să fie încununat cu cei desăvârșiți și păcat de cel ce nu primește laude cu aceștia. Ferice de cel care se face vrednic de cunună și de moștenirea sfinților și se va învrednici să audă aceste cuvinte: *Veniți, binecuvântații Părintelui Meu, moșteniți împărăția gătită vouă de la întemeierea lumii* (Mt. 25, 34).

Ce îndreptățire vom avea, fraților, dacă ne vom lenevi? Omul lumesc o mai poate avea ca trăitor în lume; dar ce să spunem noi? Mă tem ca nu cumva

cei care ne laudă pe noi aici să nu râdă de noi acolo. Să nu fie lenea și grija cea lumească dulce pentru noi, ca nu cumva să ne fie amar focul nestins și viermele cel neadormit. Să ne deșteptăm cât putem și vom plânge ca să ne izbăvim de focul cel veșnic.

Nu credeți oare cuvântului Mântuitorului că venirea lui va fi pe neașteptate ca fulgerul (Mt. 24, 27)? Să ne temem ca nu cumva să ne ajungă nepregătiți, pe neașteptate, și atunci ne vom imputa singuri lenea cea fără de nici un folos. Credeți-mă, iubiților, că e ceasul din urmă. Aveți grijă să nu se împlinească față de noi cuvântul proorocului: *vai de cei ce așteaptă ziua Domnului* (Am. 5, 18)! Fiți cu luare aminte ca nu cumva să fim la fel cu acea slugă pe care, stăpânul său venind și găsind-o petrecând, o va tăia în două și partea lui o va pune cu necredincioșii (Mt. 24, 51). Din contră, fără să ne rușinăm, să preamărim pe Domnul ca să ne izbăvească de întuneric și de scrâșnirea dinților și să ne învrednicească de împărăția Sa.

Rogu-te, Hristoase, Mântuitorul lumii, uită-Te la mine și mă izbăvește de mulțimea fărădelegilor mele. M-am lepădat de toate binefacerile pe care mi le-ai făcut din tinerețe, căci pe mine, necunosătorul și necugetătorul, m-ai făcut vas plin de știință și de înțelepciune. S-a înmulțit harul Tău deasupra mea; ai potolit foamea mea, ai stins setea mea, mi-ai luminat mintea cea întunecată și mi-ai adunat gândurile cele risipite. Mărturisind neputința mea, mă închin Ție și rog iubirea Ta de oameni cea nepusă: slăbește valurile ei și păstrează-mi-o în ziua aceea și nu Te mânia, Atotbunule că, neputând su-

feri şuvoaiele ei, am îndrăznit să lucrez cu obrăznicie. Tu, chipul Tatălui şi strălucirea slavei celei negrăite, slăbeşte-o faţă de mine, pentru că arde pân-tecele şi inima mea ca focul; dar acolo dăruieşte-mi-o şi mă mântuieşte întru împărăţia Ta, la venirea Ta făcând întru mine locuinţa harului Tău împreună cu binecuvântatul Părinte. Tu, Hristoase, unicule Dătător de viaţă, dăruieşte-mi ceea ce am cerut; ascunde fărădelegile mele de cunoscuţii mei. Aducându-Ţi aminte de lacrimile pe care le-am vărsat înaintea sfinţilor Tăi mucenici spre a-mi câştiga îndurare în ceasul acela groaznic şi să găsesc adăpost sub aripile harului Tău, arată, Stăpâne, către mine, păcătosul, negrăita Ta iubire de oameni şi mă fă părtaş celui tâlhar care, pentru un singur cuvânt, s-a făcut moştenitor al raiului. Du-mă acolo şi voi vedea unde s-a ascuns Adam şi voi da slavă iubirii Tale de oameni, pentru că ai luat aminte la lacrimile mele şi ai mistuit toate fărădelegile mele. Pune, Doamne, lacrimile mele înaintea Ta, după făgăduinţa Ta, ca să se ruşineze vrăjmaşul meu văzându-mă la locul vieţii gătit mie de dărniciele Tale şi ca să se acopere el de întuneric, aşa încât să nu mă vadă în acel loc gătit de Tine pentru păcatele mele. Stăpâne, unule fără de păcat şi iubitorule de oameni, varsă peste mine negrăita Ta bunătate, dăruieşte mie şi tuturor celor ce Te iubesc har ca să ne închinăm slavei Tale în împărăţia Ta, şi în veselie să putem spune măreţiei Tale: slavă Tatălui, Creatorul nostru, şi slavă Fiului, Mântuitorul nostru, şi slavă Preasfântului Duh, Înnoitorul nostru, în toţi vecii vecilor! Amin.

Imitație de Proverbe

Cel ce crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică (In 3, 15). Dacă crede cineva în Fiul lui Dumnezeu, *pașii lui (...) nu se vor poticni* (Prov. 4, 12); *și chiar peste foc de va trece, (...) flăcările nu-l vor mistui* (Is. 43, 2). *Cel ce crede în Fiul lui Dumnezeu, precum spune Scriptura, râuri de apă vie vor curge din inima lui* (In. 7, 38).

Mulțimea lemnelor mărește flacăra: și în inima omului frica de Dumnezeu mărește conștiința și întărește lucrarea.

Fii treaz când semeni sămânța Domnului tău, pentru ca vrăjmașul să nu amestece ca pe o pleavă ceva de-ale lui, căci are obiceiul ca și prin bine să facă răul.

Să cerem har de la Domnul, pentru ca să ne dea cunoștința și trezvia în toate.

Cuptorul lămurește argintul și aurul (Prov. 17, 3), iar frica Domnului lămurește cugetele celor ce iubesc pe Domnul. După cum meșterul care stă lângă nicovală face vasele cele de bună treabă, așa și frica de Dumnezeu distruge în inimă orice idee vicleană și o înlocuiește cu o vorbă înțeleaptă.

Să slăvim pe cel care înfricoșează inima noastră, căci El este *cel ce învață pe om cunoștința* (Ps. 93, 10).

Frica de Dumnezeu este începutul înțelepciunii; cei fără mințe disprețuiesc înțelepciunea și slăpâniirea de sine (Prov. 1, 7).

Înțeleptul păzește poruncile lui Hristos, iar cine lucrează după ele nu se va rușina în veac. Cine le părăsește este nebun, nădejdea lui, zadarnică; cine

însă cu adevărat le păzește, *trece de la moarte la viață* (In. 5, 24). În veac nu va vedea întunericul și în ziua sfârșitului său va căpăta harul. Îngerii cei credincioși vor fi povățuitorii sufletului lui: temelia lui se va întări pe piatră neclintită și se va face moștenitor vieții celei veșnice. E mai fericit decât toți pentru că a învățat să facă voia Celui ce l-a zidit.

După semnalul goarnei, armata se pregătește de luptă; dar în timpul nevoinței nu toți iau parte la luptă. Mulți sunt călugări numai după exterior, dar puțini sunt nevoitori. În vremea ispitei însă se descoperă vrednicia călugărului.

Înainte de sfârșit pe nimeni să nu ferești și înainte de moarte de nimeni să nu deznădăjduiești.

Nu te numi drept și neîntinat înaintea lui Dumnezeu, căci ceea ce ai ascuns este cunoscut înaintea lui Dumnezeu; trebuie deci să crezi că, dacă ne încredințăm Lui, lucrul nostru va da rod.

Mai bine să fiu harnic și ascultător între frați, decât să calc poruncile și să fiu spurcat pentru ei.

Cine știe Scriptura și se lenevește a împlini poruncile lui Hristos, *acela mult va fi bătut* (Lc. 12, 47), iar cine împlinește voia Domnului va fi socotit un bărbat desăvârșit.

Și cine este bărbat desăvârșit? Cel care în adevăr iubește pe Domnul și pe aproapele său ca pe sine însuși.

Teme-te de Domnul și vei căpăta har; căci frica de Dumnezeu creează unele deprinderi și obiceiuri care se prefac în noi în virtuți, iar lipsa temerii naște pizma cea amară, prigoniri și alte asemenea. Frica de Dumnezeu este izvor de viață. Frica de

Dumnezeu este tăria sufletului. Frica de Dumnezeu aduce în rânduială cugetarea cea duhovnicească. Frica de Dumnezeu este păzirea sufletului, frica de Dumnezeu dă har temătorului de Dumnezeu în toate îndeletnicirile. Frica de Dumnezeu este cârmaciul sufletului. Frica de Dumnezeu luminează sufletul. Frica de Dumnezeu distruge viclenia. Frica de Dumnezeu slăbește patima. Frica de Dumnezeu întoarce iubirea. Frica de Dumnezeu omoară toată pofta cea rea. Frica de Dumnezeu îndepărtează dezmiardarea. Frica de Dumnezeu este școala sufletului și-i vestește bune nădejdi. Frica de Dumnezeu este răsplătită cu pace. Frica de Dumnezeu umple sufletul cu idei sfinte și-i înmânează sceptrul împărăției cerești. Nici unul dintre oameni nu-i așa de înalt ca cel ce se teme de Domnul. Cine se teme de Domnul este asemenea luminii care arată mătura calea mântuirii. Cel ce se teme de Domnul este asemenea unei cetăți întărite care stă pe munte; în fața lui tremură dracii cei vicleni. Sufletul temătorului de Dumnezeu este foarte fericit, pentru că înaintea sa vede totdeauna pe Dreptul judecător. Dacă te temi de Dumnezeu, păzește poruncile Lui și nu te vei rușina.

Unul părăsește locul pentru virtute, iar altul pentru trândăvie și nesupunere; altul însă aleargă după moștenire. Unul cercetează multe pentru a învăța înțelepciunea, iar altul cercetează multe pentru slava cea deșartă. Unul își face datoria și se luptă din iubire pentru Hristos, iar altul din iubire de slavă. Unul se supune din porunca lui Hristos, iar altul pentru câștig mult și pentru treaptă înaltă. Unul laudă pe aproapele pentru a plăcea oamenilor.

lor, altul pentru a împlini porunca lui Hristos, altul înjosește pe aproapele din lăcomia pântecelui. Unul se smerește pentru a împlini poruncile lui Hristos, altul se înjosește din nebunie. Unul se ocupă neobosit cu munca din iubirea de argint, celălalt lucrează din iubirea de binefacere. Unul lucrează când nu trebuie, iar în timpul lucrului nu face nimic. Unul cântă psalmi și cu glas mare când nu trebuie, iar în vremea cântărilor tace sau stă de vorbă cu vecinul. Unul priveghează când nu trebuie, iar în timpul privegherii cârtește. Scris este: *Iadul și adâncul sunt cunoscute Domnului, cu atât mai vârtos inimile fiilor oamenilor* (Prov. 15, 11).

Începutul unei bune viețuiri sunt lacrimile în timpul rugăciunii; iar începutul înțelepciunii este ascultarea dumnezeieștilor Scripturi.

O mie de cărți în urechile nebunilor nu au nici un preț. Și cine nu-i nebun, dacă nu cel ce neglijează frica de Dumnezeu?

Scris este: *Înțeleptul primește porunca cu inima* (Prov. 10, 8). *Dă învățătură înțeleptului și el va fi mai înțelept, învață pe cel drept și el își va înmulți știința* (Prov. 9, 9). *Fiul înțelept înveselește pe tatăl său, iar cel nebun este supărarea maicii lui* (Prov. 10, 1).

Mâna leneșilor pricinuieste sărăcie, iar mâna celor înțelepți adună avuții (Prov. 11, 16). *Înțeleptul temându-se se abate de la rău, iar nebunul, punându-și nădejdea în el însuși, se amestecă cu cei fără de lege. Cel iute la mânie săvârșește nebunii, iar cel cumpănit se stăpânește* (Prov. 14, 16-17).

Cinstește pe Domnul și căile tale vor fi cu bun folos. Onorează pe preot și pe cel mai bătrân și se va pogori asupra ta binecuvântarea buzelor lor.

Cinstește pe bătrâni ca pe cei ce mult au slujit lui Hristos. Onorează pe frații tăi ca pe robii lui Hristos, ca să fii iubit de dânsii.

Dacă iubești tăcerea, înotul tău se va săvârși în liniște. Cine fuge de tăcerea chiliei sale cugetă la cele pământești, iar cine are grijă de actele cele dinlăuntru, acela dorește cele gătite sfinților în ceruri.

Domnul știe dinainte gândul monahului care dorește preoția, dar preoția este un grad înalt, dacă poți să ajungi la ea fără pată.

Împăratul iubitor de Hristos este mai fericit ca toți: amintirea lui se binecuvântează și lauda Lui în cer și pe pământ.

Împăratul necredincios n-a cunoscut înțelepciunea în viața sa și, murind, amintirea lui se blestemă, iar muștrarea lui nu se șterge în veac; tronul celui credincios însă se înalță în veac.

Judecătorul drept va fi căutat și buzele drepte îl vor binecuvânta. Nedreptul însă nu-și jelește sufletul, pentru că nu face judecată și dreptate pe pământ.

Scris este: *Cel ce apasă pe cel sărman defaimă pe Ziditorul lui, dar cel ce are milă de sărac îl cinstește* (Prov. 14, 31).

Scris este: *Neamul celor dreپți va fi mântuit* (Prov. 11, 21) și nu da pe slugă în mâna stăpânului pentru ca să nu te blesteme și să nu pieri.

Scris este: *Cel ce se bucură de cei ce pier nu se va dezvinovăți; cel ce-i miluiește însă se va binecuvânta* (Prov. 17, 5).

Cel credincios are toată lumea de moșie, iar cel necredincios nu are nici un bănuț.

Cine miluiește pe sărac dă împrumut lui Dumnezeu și va fi răsplătit după binefacerea lui (Prov. 19, 17).

Scris este: *Două feluri de greutatea de cântărit și de măsurat sunt urâciune înaintea Domnului* (Prov. 20, 10). *Cel ce sapă groapa (altuia) cade singur în ea* (Prov. 26, 27). Dar tu teme-te de Domnul și în ziua necazului te va izbăvi (Ps. 40, 1).

Împăratul binecredincios se îngrijește de limanuri la mare, iar cel încercat și înțelept nu lasă în părăsire cetățile de la hotare. Și una și alta răsar în inima împăratului pentru multa lui experiență și iubire de oameni.

Împăratul credincios are totdeauna amintire de judecata cea veșnică și, aducându-și aminte de Dreptul judecător, nu va uita de eliberarea sufletelor ținute în nevoi și strâmtoare, în temnițe și închisori.

Fericit bărbatul care printr-o stăpânire vremelnică și-a câștigat o slavă veșnică. Cine azi este împărat dimineată moare; iar cine face voia Domnului trăiește în veac. Medicul se face iscusit prin experiență reală.

Luxul mare naște patimi și suferințe, iar munca grea în însăși vremea muncii obosește, dar după oboseală aduce sănătate și binecuvântare.

Monahule, să nu ai dorință de a mânca carne și nici de a bea vin până la îmbătare, căci mintea ta se va îngreuna și grijilor tale lumești nu vei găsi niciodată capăt. Retează finicii și ei vor da ramuri în sus: curăță sufletul de grijile lumești și el va crește în virtuți.

Cine suportă cu răbdare când este vorbit de rău sau este ocărat este asemenea celui ce închide pe leu în cușcă, iar cine răspunde la vorbirea de rău și la ocără se aseamănă omului care se vatămă singur.

Bine este a veni la slujba lui Dumnezeu înainte de toți și rău este să părăsești fără trebuință slujba înainte de sfârșit.

Vino, frate, și ascultă dumnezeiasca Scriptură ca să primești folos de la ea. Precum călătorului în vremea arșitei îi este scumpă o ceașcă cu apă rece, așa cuvântul lui Dumnezeu rouează sufletul.

Dacă vrei să ascuți, vino și dacă vei asculta, vei fi înțelept. Iar dacă este greu pentru răbdarea ta să ascuți cuvântul, cu cât mai greu este pentru tine să-l prefaci în faptă. Deci încheie din aceasta că tu ești tot așa de leneș ca și mine.

Cel ce intră în casa Domnului să nu umble încoace și încolo cu mintea, ci dimpotrivă, omul cel dinlăuntru să fie ocupat cu contemplarea și rugăciunea. Iar rugându-ne, să zicem: *Tatăl nostru care ești în ceruri*, pentru ca alte gânduri să nu tulbure mintea noastră.

Stând la rugăciune, știi înaintea cui stai. Către Dânsul să-ți îndrepti tot sufletul tău și toată inima ta. Înțelege cele ce-ți spun. Dacă cineva, luând în mână o legătură cu bani, merge la iarmaroc cu gândul să cumpere boi, se va uita oare la câini? Nu va fi oare mintea lui ocupată cu ceea ce vrea pentru ca altfel să nu fie de răs și să nu piardă degeaba ceea ce are în mâini?

Dacă fratele care stă aproape de tine este neputincios cu trupul și se întâmplă să tușească sau adesea să scuipe, nu te tulbura de aceasta, ci amintește-ți că mulți s-au dedicat slujirii suferinzilor și ologilor.

Dacă ai un trup sănătos, nu te mândri, ci teme-te, căci precum stă în mâna omului o chitară cu multe strune, așa tot trupul stă în mâna lui Iisus Hristos, Mântuitorul nostru.

Scris este: *Nelegiuitul se va sătura de căile sale și omul bun de roadele sale* (Prov. 14, 14). *Înțeleptul*

merge pe cărarea vieții ce duce în sus, ca să ocolească drumul iadului care merge în jos (Prov. 15, 24).

Scrie: Cel neînvățat nu iubește pe cei ce-l sfătuiesc și cu cei înțelepți nu stă de vorbă (Prov. 15, 21).

Cel ce necinstește pe sărac păcătuiește, dar este fericit cel ce miluiește pe cei sărmani (Prov. 14, 21).

Scrie: Cine își astupă urechea la strigătul celui sărman și el, când va striga, nu i se va răspunde (Prov. 21, 13).

Nu te lăuda cu ziua de mâine, pentru că nu știi ce va aduce ea (Prov. 27, 1).

Nu face rele și nu te va ajunge răul (Sir. 7, 1).

Grăitorul de rele dă pe față lucruri de taină, iar omul cu duhul cumpănit le ține ascunse (Prov. 11, 13).

Scrie: Cel ce răspunde mai înainte de a fi ascultat este nebun și încurcat la minte (Prov. 18, 13).

De fiul neînvățat tatăl nu se bucură (Prov. 17, 21).

Fiul înțelept înveselește pe tatăl său (Prov. 10, 1).

Nu în studierea multă a Scripturii stă înțelepciunea, ci precum scrie, începutul înțelepciunii este frica de Domnul și priceperea este știința Celui Sfânt (Prov. 9, 10).

Credința naște gândul cel bun, iar gândul bun este un râu de apă vie. Cine a dobândit-o se umple de apele lui. Fără untdelemn nu arde candela și fără credință nimeni nu dobândește gândul cel bun.

Scrie: Cine leapădă sfatul se urăște pe sine, iar cine păzește învățătura își iubește sufletul (Prov. 15, 32).

Nu cădea degeaba în ceartă ca să nu te căiești în urmă (Prov. 25, 8).

Un nume (bun) este mai de preț decât bogăția; cinstea este mai prețioasă decât argintul și decât aurul (Prov. 22, 1).

Fără răbdare nu zidești turn și fără știință nu reușești în virtute.

Nu are răbdarea măsură, dacă este amestecată cu umilința.

Darul răbdării este de la Domnul și se dă celor ce-L iubesc; cei ce îl au sunt scăpați de multe supărări.

Cel fără minte înmulțește cuvintele (Sir. 22, 12), iar *cel ce-și ține buzele este un om înțelept* (Prov. 10, 19)

Dacă un monah cuminte este trimis la slujbă, cei ce îl vor vedea vor da slavă Domnului. Iar cel fără minte și cel ce se îmbată în chip rușinos se fac de necinste prin sate; vor rușina și pe stareț, și pe frați.

Lipsa de frică naște gânduri tinerești, iar frica de Dumnezeu face bătrâni.

Cinstește pe Domnul și nu sminti pe mirean. Fă întocmai ca proorocul Samuel care și pe Dumnezeu L-a mulțumit, și pe oameni i-a învățat. Fiii lipsei de frică au căzut de sabie.

Tânărului îndrăzneț și bătrânului nu le da curaj să facă cele necuviincioase. Căci cel ce se teme de Domnul se îngrijește de oamenii lui.

Cucernicia pe lângă umilință și iubire înalță capul monahului și *străluci-vor în ziua răsplătirii* (Sol. 3, 7).

Invidia sau zavistia sub acoperământul cucernicieii sunt apă amară în vas de aur. Pune în ea lemnul vieții și se va face dulce. Pentru că cu lemn a fost îndulcită apa (Iș. 15, 25), și toate sfaturile vrămașului viclean au fost desființate de Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

Iubirea luminează ochii minții, iar cine iubește vrajba și cearta este asemenea omului care adeseori vără mâna în scorbura cu aspide.

Cum este viermele în lemn, așa este îngâmfarea în călugăr, și cum este molia în haină, așa este patima iubirii de argint în inima omenească.

Nu te înalța ca să nu cazi și să aduci sufletului tău necinste (Sir. 1, 29). *Căci Domnul primește pe cei blânzi, iar pe cei păcătoși îi smerește până la pământ* (Ps. 146, 6). Cine se înalță pe sine se gătește de necinste, iar cine slujește aproapelui cu modestie se slăvește.

Cine compătimește pe aproapele în ziua mahnirii va avea pe Domnul față de dânsul milostiv, pentru că mila omenească este ca o pecete a lui.

Sunt oameni care, atâta vreme cât nu au nici o putere, se arată blânzi și îndurători, dar, îndată ce primesc puterea, sunt gata la porunci și ordine fără nici o alegere, iar dacă li se ia puterea, nu pot suferi ordinele. Ca niște neînțelepți nu și-au cunoscut neputința. În toate lucrurile tale, frate, *adu-ți aminte de cele de pe urmă ale tale și în veac nu vei greși* (Sir. 7, 38); nu te trufi și nici nu te întinde, ci smerește-te; învățarea pentru cei necredincioși este foc și vierme.

Câștigă frica de Dumnezeu pentru ca și dracii să se teamă de tine. Cele din afară sunt întotdeauna deșertăciuni.

Dacă la toți ne place să poruncim și să fim șefi, cine va fi supus și cine va asculta? Dacă toți ne vom dori onoruri, cine ni le va da? Bărbatul înțelept se leapădă de a da, iar nu de a primi porunci, împlinind porunca celui ce a zis: *Dacă cineva vrea să fie între voi mai mare, să fie vouă slugă, și cel ce vrea să fie întâiul între voi să fie vouă slugă; căci și Fiul Omului n-a venit ca să slujească lui lumea, ci*

El să slujească și să-și dea viața răscumpărare pentru mulți (Mt 20, 26-28).

Te-au pus egumen? Nu te înălța, ci fii ca unul dintre ei (Sir. 32, 1), cântărește-ți ostenele de mai înainte și cunoaște că cei supuși poartă aceleași ostenele și nu fi nepăsător față de ei, ci pune toată grija.

Scris este: *Strălucirea unui rege se sprijină pe mulțimea poporului, iar lipsa de supuși este pieirea prințului. Cel încel la mânie este bogat în înțelepciune, iar cel ce se mânie degrabă își dă pe față nebunia* (Prov. 14, 28-29).

Să ne rugăm ca să ne învrednicim darurilor, iar învrednicindu-ne să nu gândim lucruri mari despre noi înșine.

Dacă cineva are grijă de frații săi și le dă înțelepțire și învățătura Domnului, sufletul lui va fi plăcut lui Dumnezeu. Cine neglijează viața sa păcătuiește înaintea lui Dumnezeu.

Nu te bucura de nepriceperea fraților tăi, pentru că nu-ți capeți slavă în necinste.

Nu fi invidios de succesul fraților tăi, căci Scriptura zice: *Nu am bucurie mai mare decât să aud că fiii mei umblă întru adevăr* (3 In. 4).

Scris este: *Unde lipsește cârmuirea, poporul cade; izbăvirea stă în mulțimea sfetnicilor* (Prov. 11, 14).

Dacă fratele este cunoscător, nu întrista sufletul lui cu întrebarea: cât de multă vreme va trăi el cu sfințenie. Precum Iacob a întors fața sa către Laban cel din Siria, așa și tu întoarce-ți fața către el.

Te numești cunoscător? Lasă să se știe aceasta după faptele tale. Precum trupul este mort fără suflet, așa și știința fără activitate este goală. Semnele bunei viețuiri la tânărul călugăr sunt: umilința,

înfrânarea de la băutura de vin și de la vorbărie, iar cine le iubește nu va ajunge cu bine până la capătul vieții.

Nu constrânge pe fratele tău să bea vin până ce se îmbată, deși de mult îl gustă; pentru că corabia se construiește multă vreme, dar se sparge într-un minut cu o singură lovitură.

Pe tânărul blând să-l iubească sufletul tău și nu pune sarcini care i-ar întrece puterile, ca să poți a-i mântui sufletul în Domnul și să primești cununa cea neveștejită a slavei la arătarea Arhipăstorului.

Din toate părțile înconjoară casa ta cu zid și nu lăsa spărtură în ogradă, pentru ca nu cumva vrăjmașul să intre printr-însa ca să-ți prade casa și să te faci vinovat de pierirea ta. Dăruiește pe cel ce are trebuință și nu zi că nu are nevoie, pentru ca nu cumva buna înțeleptire să ducă în cele din urmă la lipsă.

Mijloacele pe care ți le-a dat ție Domnul întrebuintează-le și în ajutorul săracului, pentru ca să nu fim osândiți pentru lipsa iubirii și a îndurării.

Să ascultăm, fraților, pe cel ce spune: *Cel ce are hrană și îmbrăcăminte să fie îndestulat cu ele; iar cei ce vor să se îmbogățească vor cădea în ispită și în laț, și în multe poftă necugetate și vătămătoare, care-i cufundă pe oameni în ruină și-n pierzare; căci rădăcina tuturor răutăților este iubirea de argint* (1 Tim. 6, 8-10).

Din toate puterile tale cinstește pe tatăl tău și nu înfrânge rânduielile celui care te-a născut în Domnul ca astfel să nu te învingă diavoliile cei nebuni. Îndeosebi pleacă sufletul tău înaintea Domnului și câștigă har. Căci *Domnul prăbușește casa celor mândri* (Prov. 15, 25) *și a răsădit pe cei smeriți în locul lor* (Sir. 10, 16).

Nu înfrunta pe omul care se leapădă de păcat (...) nu necinști pe om la bătrânețile lui, căci și noi vom îmbătrâni (Sir. 8, 5-6).

Pe cel bolnav nu-l trece cu vederea, căci este scris: *Cine-și astupă urechea ca să nu audă strigătul neputinciosului nu va fi auzit nici el când va striga (Prov. 21,13).*

Cel ce poartă cuvintele din casă în casă se face nesuferit între vecini; *omul cu bună rânduială tace (Prov. 11, 12).*

Nu intra în chilia fratelui tău fără să bați mai întâi la ușă, pentru că tulburarea nu priește liniștii.

Egumenul înțelept întărește sufletele fraților săi prin înțelepciunea și învățătura Domnului, iar cine le trece cu vederea va suferi răul.

Cinstește pe bătrâni pentru Domnul și pentru cei mai cu știință dintre frați.

Nu sili pe bătrâni la lucru, pentru că ei s-au rui-
nat cu nevointele trupului în tinerețe. Pentru cine se teme de Domnul, este de-ajuns mărturia conștiinței lui.

Omul care are putere de lucru nu se simte bine când mănâncă pâine în lene, căci Apostolul a zis: *Și în toate m-am păzit să nu vă fiu povară și mă voi păzi (2 Cor. 11, 9).*

Scrie este: *Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui (Mt. 5, 7).*

Nu supărați pe aproapele sub cuvânt că nu stă la loc; biserica este alcătuită nu din stâlpi, ci din oameni, de aceea este scris: *Vai de cel ce-și sporește averea cu ceea ce nu este al lui — până când? — și se încarcă cu povara zălogurilor luate! Oare nu se vor scula fără de veste cei ce te-au împrumutat și*

nu se vor trezi călăii tăi? Și tu vei ajunge prada lor (Avc. 2, 6-7).

Cine își construiește sieși casă cu nedreptate își ridică monument care mărturisește lăcomia lui, căci sfinții au urât toată calea nedreptății.

Mare pericol este să trăiască copiii în mănăstirea în care nu este cuvenita conducere. Cine însă crește pe copii în chip bine plăcut Domnului este fericit.

Nu puțină pagubă își pregătește păstorul care doarme afară de stână, pentru că somnul păstorilor este bucuria lupilor.

Dacă fratele se smerește sub mâna ta, înțelege că face aceasta nu temându-se de tine, și de aceea adu-ți aminte de Domnul pentru care el și rabdă, iar tu să nu-l mânii.

Nu căuta câștig în care este pagubă pentru suflet, căci ce este mai scump decât sufletul? Călugărul sărac care petrece în tăcere și în umilință este mai bun decât călugărul bogat plin de mândrie și de semeție.

Nu întâri unirea cu fratele prin jurământ, ci fii într-un cuget cu el din frica lui Dumnezeu.

Ia aminte, călugăre, și dorind a fi pe placul celor ce judecă lumește, nu ucide viața monahală, ci fii toată ziua în frica de Dumnezeu.

Călugărul cântitor își pricinuieste mare rău; iar dacă suportă totul cu bărbăție, va moșteni bucurie.

Să nu ne descurajăm, iubitorilor, căci doar n-avem să trăim în viața aceasta o veșnicie.

Orice ar face cineva pentru Domnul este în câștig, căci *pântelele e pentru bucate, și bucatele sunt pentru pântele; dar Dumnezeu le va nimici și pe acestea, și pe acela* (1 Cor. 6, 13).

Dacă tu, călugăre, vei fi cu luare aminte față de tine însuși, mai întâi vei face milă cu tine, iar apoi vei câștiga bucurie pentru tine și pentru cei ce te iubesc, așa cum spune Înțelepciunea: *Fiule, dacă vei fi înțelept, pentru tine vei fi, iar dacă vei fi batjocoritor, singur vei trage ponosul* (Prov. 9, 12).

Înțelege, călugăre, ceea ce-ți vorbesc: să nu avem în afară evlavie, iar în chilie lux, ca să nu ne asemănăm *mormintelor văruite, care pe din afară se arată albe, iar pe dinlăuntru sunt pline de oase și de necurătenii* (Mt. 23, 27). Căci în tot locul este unicul Dumnezeu, căruia fie slava în veci! Amin.

Smerește gândul mândriei mai înainte ca mândria să te umilească. Aruncă gândul înfumurării mai înainte ca el să te arunce. Sfarmă pofta mai înainte ca ea să te sfarme pe tine.

Nu certa pe frate pentru nestatornicie, pentru ca să nu cazi și tu în aceeași neputință.

Dacă ai trăit cu vreun bătrân de seamă, nu istorisi numai virtuțile lui, ci imită-l în viață, căci această îți va fi de folos.

Față de începătorul nou, fii, călugăre, cu multă răbdare, pentru că la Domnul toate sunt cu putință.

Dar nou-începătorul care nu poate suferi modestia nu are cu sine armă împotriva potrivnicului și va suferi o mare înfrângere.

Cine dorește liniștirea trupească își gătește multe boli, iar îndelung-răbdătorul se mântuiește.

Egumenul înțelept nu socoate de puțin lucru a asculta neînțelegerea dintre noul-începător și mai marele lui, dar cel cunoscător cercetează lucrul în amănunțime și-i împacă cu frică de Dumnezeu.

Cine înmulțește cuvintele în mănăstire, acela înmulțește cearta și ura față de sine; iar cine-și păzește gura va fi iubit.

E bună, iubitorilor, ascultarea pentru Domnul; de aceea învață care ascultare este plăcută lui Dumnezeu, căci îți aduce sfințenie chiar până la moarte.

Fii stăruitor pentru sufletul tău și, dacă ai căzut, nu te tulbura, pentru că este rușine care aduce după sine păcat, și este rușine în care stă slava și harul.

De cazi în supărare, adu-ți aminte, iubite, de cuvintele: *Fiule, nu disprețui pedeapsa Domnului, nici nu slăbi când ești certat de dânsul. Căci pe cine iubește Domnul îl ceartă și ca un părinte pedepsește pe tot fiul care-i este drag* (Prov. 3, 11-12).

Cine este închis în temniță și gândește a se împotrivi împăratului își poate face oare vreun bine? Cine însă cade la picioare și se roagă mai curând provoacă compătimire față de sine.

Un frate, căzând odată într-o boală, și-a zis întru sine: „Vai mie, păcătosul! Nu voi îmbătrâni oare în această boală?”. S-a însănătoșit și din nou l-a ajuns altă boală mai grea ca cea dintâi și a găsit același cuvânt, dar n-a mai spus altui om suferința sa, ci a început a cere milă de la Domnul, care dă sănătate în boală și tărie în neputință.

Dacă vine peste tine duhul descurajării, nu-ți părâsi casa, ci stai împotriva acestui duh cu răbdare. Să nu te încerce gândul care-ți șoptește să te muți din loc în loc, căci, de te pleci acestui gând, nu vei mai avea niciodată răbdare.

Scrie este: *Prin ce-și va îndrepta tânărul calea sa? Prin păzirea cuvintelor Tale* (Ps. 118, 9). În chi-

pul acesta mai degrabă se mântuiește cel ce trăiește în societate cu frații.

Trebuie să-ți câștigi frica de Domnul și în gradul cel mai înalt curăția din care se naște iubirea, bucuria, pacea, ascultarea, curajul, înfrânarea, răbdarea și tot ce se cuvine creștinului.

Să fii grabnic la ascultat și târziu la vorbit, târziu la mânie, căci mânia omului nu lucrează dreptatea lui Dumnezeu (Iac. 1, 19-20). Și văzând, să fie ca și când n-ai fi văzut ceea ce-ți este nefolositor, și auzind, să fie ca și când n-ai fi auzit ceea ce nu-i cinstit. Fă-te cel din urmă dintre cei din urmă și câștigă-ți nădejdea. Pentru că cel ce se smerește pe sine se va înălța, iar cel ce se înalță se va smeri (Lc. 18, 14).

Dacă cineva începe a porunci, dar nu ajută la lucru după măsura puterilor sale, va avea de lucru la sfârșit.

Nu totdeauna e același vânt, ci în bătaia vânturilor sunt schimbări; de aceea trebuie să ne deprindem la lucru, căci nu știm *ce naște ziua ce vine* (Prov. 27, 1).

Să ai totdeauna sub ochi pe cel ce zice: *Nu judecați, ca să nu fiți judecați; căci cu ce judecați veți judeca, veți fi judecați, și cu ce măsură veți măsura, se va măsura vouă. De ce vezi paiul ce este în ochiul fratelui tău, iar bârna ce este în ochiul tău nu o simți? Sau cum de zici fratelui tău: lasă să-ți scot paiul din ochi, și bârna stă în ochiul tău și atunci vezi de scoate paiul din ochiul fratelui tău.* (Mt. 7, 1-5), și fără îndoială vei câștiga har înaintea Domnului și înaintea oamenilor.

Nu îngădui ochilor tăi să se învântească înapoi și încolo, și nu te uita la frumusețe străină, pentru ca să nu te doboare potrivnicul prin ajutorul ochilor tăi.

Răvnește nu celor care sunt mai leneși ca tine, ci celor împodobiți cu orice virtute.

Nu fi, frate, ușuratec; ceea ce se face fără frica de Dumnezeu nu are altă urmare decât numai osândă și căinare.

Fericit este sufletul care lucrează Domnului în adevăr, căci în cele din urmă ale sale va câștiga odihnă în Domnul.

Puțină lene naște păcatul și puțină luare-aminte (trezvie) alungă răul cel mare.

Mai bine este a mânca pentru Domnul și a mulțumi Domnului, decât a nu mânca și a osândi pe cei ce mănâncă și mulțumesc lui Dumnezeu.

Te-ai așezat la masă? Mănâncă pâine, dar nu cleveți pe aproapele pentru ca prin clevetire să nu te facă mîncătorul fratelui tău. Căci scris este: *Cei ce mănâncă pe poporul Meu cum mănâncă pâinea pe Domnul nu L-au cheamat* (Ps. 13, 4).

Fii sănătos în credință și mănâncă tot ce ți se dă pentru Domnul. Dacă însă ți se dă ceea ce-i de mîncare și tu nu vrei să mănânci, nu arunca, căci mulți vor să mănânce și să mulțumească Domnului.

Te-ai pus la masă? Mănâncă ca un om, iar nu te uita ca un străin.

Un frate oarecare a zis: „Nu după vreo alegere refuz a mânca carne, *căci tot ce a făcut Dumnezeu este bun și nimic nu este de lepădat, dacă se ia cu cuvințe de mulțumire către El*; pentru că totul este sfințit prin cuvântul lui Dumnezeu și prin rugăciune

(1 Tim. 4, 4-5)". Dar, deoarece este scris: *Nu-i stă bine celui fără de minte să trăiască în desfătări* (Prov. 19, 10), apoi nu-i cuminte ca monahul să mănânce carnea animalelor.

Când ți se pun înainte rămășițe, nu te îngreșoș nici de ele; căci Domnul a poruncit ucenicilor săi: *Strângeți fărămiturile care au rămas, ca să nu se piardă ceva* (In. 6, 12).

Dacă fratele, lăsându-se ispitit, se depărtează de la locul său și apoi căindu-se vrea să se întoarcă înapoi, nu-l împiedica, iubite, ci mai curând îndeamnă-l să facă aceasta, *căci nu știi ce aduce ziua de mâine*. Pe acești oameni să nu-i disprețuiești ca pe cei ce s-au înălțat, ci mai curând să-i primești din nou ca pe cei eliberați de neputință.

Dacă trăiești cu frățimea, nu da nimănui pricină să se depărteze de ea pentru ca să nu fii osândit în lumea cealaltă.

Mai mult decât orice ferește-te să nu smintești pe cineva, pentru ca să nu fi dat afară din împărăția cerească împreună cu lucrătorii de smintele.

Dacă fratele tău se ostenește cu lucrul, împarte munca cu dânsul, pentru ca și tu să te învrednicești în ziua aceea să auzi de la Domnul: *ce-ai făcut pentru vreunul din acești frați mai mici ai Mei, pentru Mine ai făcut* (Mt. 25, 40).

Cine nu se îngrijește de cei neputincioși mânia pe Învățătorul; și cine se bucură de căderea fratelui său va cădea de moarte.

Nu spune: „Astăzi păcătuiesc, și mâine o să mă pocăiesc”, ci mai bine astăzi să ne pocăim, căci nu știm de ajungem până mâine.

Dacă am greșit, iubiților, să ne pocăim, pentru că Domnul primește pocăința celor ce se pocăiesc cu adevărat.

Nu spune, călugăre: „Aici e luptă și înghesuială, iar colo e odihnă și viață fără grijă”, căci știi cine duce lupta cu noi? Nu oare vrăjmașul nostru diavolul? De aceea ascultă ce spune Iov: *Și a zis Domnul diavolului: «De unde vii tu?» Atunci diavolul a grăit Domnului: «Plimbându-mă pe sub cer și cutreierând tot pământul, am venit»* (Iov 2, 2).

De aceea să știi că oriunde te-ai fi dus, pretutindeni e mai presus de tine cerul. Deci rămâi în locul unde ești chemat și stai împotriva diavolului și el va fugi de la tine. Și apropie-te de Dumnezeu și el se va apropia de tine.

Cine iubește aurul nu se va îndreptăți: iar cine iubește pe Domnul va fi binecuvântat. Cine-și pune nădejdea în aur va cădea, iar cine-și pune nădejdea în Domnul se va mântui.

Amar celui în care a pătruns necredința, neînfricoșarea, orbirea, neînțeleptirea și nerușinarea; pentru că va fi *partea vulpilor* (Ps. 62, 9). Dar ferice de sufletul în care va locui frica de Dumnezeu.

Cui nu-i place a sluji unui Domn va ajunge rob la mulți și cine nu vrea să se supună unui superior se va supune la mulți în diferite locuri. Cine nu rămâne la munca manuală va fi îngrămădit de diferite afaceri.

Cine-și împodobește hainele își face rău sufletului, pentru că hainele scumpe umplu de ocară sufletul călugărului; bine stau însă monahului hainele sărace.

Ocară rea sunt pentru călugăr mândria, obraznicia, nesimțirea, nerușinarea, nejudicata, iuțimea și nebunia.

Ocară monahului este ochiul rătăcitor, căci ochiul rătăcitor pricinuieste multe amărăciuni celui ce-l urmează.

Ocară omului care se îmbată cu vin; mulți am văzut, dar nici pe unul nu l-am găsit la fel cu cel ce se îmbată.

Monahul care se laudă cu tăria sa este cel dintâi om fără de minte; rușine și ocară monahului care se laudă cu propria sa putere: *cine se laudă, în Domnul să se laude* (1 Cor. 1, 31).

Nebunul, când râde, își înalță glasul (Sir. 21, 22), dar încă și mai nebun e cel care chicotind își mișcă cu putere umerii și face din mâini.

Semn de prostime este pentru monah dacă în turbarea sa puternică ridică partea stângă a hainei sale; cel ce învață buna cuviință în toate va fi cinstit.

Patima pierzătoare este în omul care se tot jură cu vorbele obișnuite ale limbii sale. Nu te jura cum ți-e obișnuită limba, pentru ca să nu se înmulțească pedeapsa ta și în loc de îndreptățire să-ți aduni movile de păcate.

Slava călugărului stă în a se teme de Domnul și a păzi poruncile Lui, a se smeri înaintea celor mici și a celor mari; slava călugărului este chibzuința și ideea modestă despre sine, neținerea minte a răului, răbdarea și luarea aminte la tot lucrul bun.

Nu disprețui pe bătrân dacă dorește să intre în munca vieții călugărești, pentru că nici Domnul n-a alungat pe cei ce au venit în ceasul al unsprezecelea și tu nu știi că poate și acesta este *un vas ales* (F.A. 9, 15).

De iubești mândria, vei fi partea dracilor; de iubești modestia (smerenia), vei fi partea stăpânului Hristos.

De-ți place argintul, vei pleca de aici fără nimic; iar dacă-ți place necâștigarea, nu te vei lipsi de bogăția cerească.

De vei ascunde în inima ta patima tinerei minți a răului, te vei face locaș mâniai și prostiei împreună, și supărării, și fața ți se va schimba, căci scris este: *calea nebuniei duce la moarte* (Prov. 12, 28).

Omul înalt la cugetare poartă multe supărări, iar cel smerit în gândire se va veseli totdeauna întru Domnul.

Cugetarea înaltă în orice vreme aduce cinste, iar umiliția nu se suie în slavă și nu se neliniștește de neslavă pentru că așteaptă răsplată de la Domnul.

Cine ascunde în inima lui amintirea de rău este asemenea celui ce hrănește șarpele la sânul său.

Nu te da cu inima supărării, *căci întristarea cea după Dumnezeu aduce pocăință spre mântuire, fără părere de rău, iar întristarea lumii aduce moarte* (2 Cor. 7, 10).

Caută, iubitele, pe Domnul cu toate puterile tale, pentru a-ți mântui sufletul și pentru ca viciul să nu intre în inima ta.

Precum iezătura apei întoarce în altă parte curgerea ei, așa viciul întoarce știința de la inimă.

De vei fugi după dreptate, vei prinde-o și te vei îmbrăca în ea ca într-un veșmânt al slavei (Sir. 27, 8).

Călugarul care se amestecă în lucrurile lumești va suferi pagubă, iar cel ce petrece în ostenele pustnicești nu se va păgubi.

Cine își întoarce cugetul la cele lumești, după ce s-a lepădat și s-a depărtat de lume, cu nimic nu se deosebește de omul care-și taie singur părul. Cine-și pune în minți a glumi cu una și cealaltă se înșală singur pe sine, căci este scris: *Dumnezeu nu se lasă să fie batjocorit, căci ce va semăna omul, aceea va și secera* (Gal. 6, 7).

Călugăre, nu te uita pe ulițele orășenești și nu te rătăci prin piețele târgurilor pentru ca să nu te ademenească ceva și să nu alunece sufletul tău la pieire.

Înălțarea întunecă ochii înțelepți, iar smerenia îi luminează cu dragoste, *căci va învăța pe cei blânzi căile sale* (Ps. 24, 10).

Nu umbla, frate, prin tină de clisă, și de oamenii care umblă fără teamă depărtează-te.

E periculos pentru om să nădăjduiască în sine însuși; cel ce nădăjduiește întru Domnul se va mântui.

Cel ce-și împodobește hainele se va mândri, iar călugărul mândru este ca vulturul fără aripi.

Călugărul umilit e ca fugarul ușor și ca un arcaș chitaciu.

Precum fierul pe toate le subțiază și le supune, așa și smerenia întru Dumnezeu distruge cursele vrăjmașului.

Ce este lancea pentru vânător și arma pentru ostaș, aceea este smerenia pentru călugăr.

Grăbește, frate, a intra de bună voie pe drumul cel strâmt și îngust, mai înainte ca fără de voie se intri pe drumul cel încă și mai strâmt.

Pentru omul din lume sunt spre laudă ieșirile lui, iar pentru călugăr este laudă a nu păși nici cu gândul peste pragul casei sale.

Ascultă, dragă! Luptătorul în vremea luptei își strânge buzele; și tu oprește-ți buzele de la tot ce este de prisos și vei avea nădejde.

Cât de mare este cel ce a câștigat înțelepciunea? Că nu este altul mai mare ca cel ce se teme de Domnul (Sir. 25,13).

Mare este și cel ce începe, dar nu-i mai mare ca cel ce continuă: e mare și cel dintâi, dar nu ca cel ce isprăvește.

Nu iubi odihna trupească, pentru a nu-ți găsi în ea vreun rău spiritual.

Nu fi curios pentru ce-i străin, ca să nu te păgubești de-al tău.

Nu te deda la muncă peste măsură, deoarece e bine și folositor a face totul cu măsură și în ordine.

Cine nu are în inima sa frică de Domnul nu poate fi în liniște, măcar de-ar mânca în fiecare zi miere și lapte, iar cel credincios pe toate le poartă cu bărbăție.

Rămâi sub jugul cel bun al Domnului, pentru a scăpa de jugul cel rău și greu al lumii acesteia.

Nu merge des în chilia fratelui tău.

De ai vreo carte folositoare și fratele, auzind de ea, voiește a o folosi, nu te scumpi a i-o da. Iar tu, iubitule, folosește-te de carte cu grijă și cu pace întoarce-o cui aparține.

De ai în chilie o carte de-a mănăstirii, n-o arunca cu dispreț, ci păstrează-o și cu grijă du-o îndărăt ca lui Dumnezeu.

Călugărul îndrăzneț rușinează pe șeful său și pe frați, iar cel înțelept le cruță cinstea.

Abstenența slăbește trupul, multa mâncare însă sălbăticește mintea.

În chilie dă călugărului răbdare nu faptul că el face lucrul fără supărare după rânduiala stabilită, ci frica de Dumnezeu, aducerea aminte de moarte și de chinuri.

Mai bine este a se ocupa cu lucrul, cu rugăciunea și cu gândirea citind dumnezeieștile Scripturi, decât a întrerupe aceasta fără de vreme și a se deda la vorbe deșarte, din care se naște clevetirea.

Nu ispiți pe fratele tău, urmărindu-l cu luările în râs, pentru ca tu însuți să nu ajungi în lipsă, căci

scris este: *Cel ce spune lucruri neadevărate nu va scăpa* (Prov. 19, 5).

Cel ce se face singur urâcios prin intențiile sale rele de cine va fi iubit? Iar cine iubește numai pe cei ce-l iubesc pe dânsul de la cine va avea răsplătă? Precum a zis Domnul: *Oare păgânii nu fac și ei tot așa?* (Mt. 5, 46).

Omul aprins tulbură sufletele frățimii, iar îndelung-răbdătorul în dragoste se teme de Domnul.

Pe tânărul ostenitor nu-l îngreua și cu bătrânul neînțelept nu umbla; bătrânii înțelepți însă sunt sprijinul frățimii întru Dumnezeu.

Mare lucru este înfrânarea ochilor, a pântecelui și a limbii; dar, dacă mai este pe lângă dânsa și bogăție de îndurare, lucește ca lumina.

Omul care laudă pe aproapele în lipsa lui e asemenea celui ce adună cele bune în cămara sa.

Teme-te de Domnul și vei moșteni binele.

Nu umbla pe căile păcătoșilor, ci urmează cărările celor drekți.

De iubești căile dreptății, vei dobândi viața cea de veci.

De iubești tăcerea, plutești pe liniște.

De-ți place a nu grăi, vei fi iubit de mulți.

De-ți vei întoarce ochii *ca să nu vadă cele deșarte* (Ps. 118, 37), vei câștiga gânduri curate.

De vei iubi înfrânarea, vei struni pe dracul curviei.

De vei iubi săracia, vei întoarce în fugă pe diavolul iubirii de argint.

Cine ascunde aur în chilia sa își adună patimile îngâmfwării și nesupunerii. Iar cine adună în cămara sa rugăciuni și milostenii, acela se îmbogățește întru Dumnezeu.

Alții își adună bani, iar tu, călugăre, adună-ți rugăciuni și milostenii.

Alții se veselesc cu fluiere și muzică; tu însă, călugăre, veselește-te cu cântări de psalmi și cu slăvi-rea Domnului.

Alții se veselesc cu lux și cu beție; iar tu, călugăre, veselește-te cu înfrânarea și cu sfințenia.

Unii găsesc bucurie în plăceri; iar tu, călugăre, caut-o în Dumnezeu, care ți-a gătit ție și celor ce te iubesc cununa slavei.

Omul iubitor de Hristos este un turn nebiruit, iar cel desăvârșit în dragoste este ca un zid ce nu mai cade.

Dacă umblând voiești a te ocupa cu cugetarea, apoi cugetă tăcând și vei înconjura slava cea deșartă.

Pe cel ce cade e bine să-l ridici în picioare, iar nu să-l râzi.

Crivățul aduce mării tulburare, iar iuțimea tulbură gândurile omului; bunătatea sufletească însă alungă afară țăfnoșia; de lipsește țăfnoșia, se curmă și mânia.

De nu vrei, iubite, să zidești, nu dărâma ceea ce este zidit; de nu vrei să răsădești, nu rupe cele sădite. De nu vrei să petreci în tăcere, frate, nu tulbura pe cei ce tac; de nu vrei, frate, să înalți rugi cu cântare Domnului, nu întrerupe pe cei ce cântă.

Bogatul a grăit și toți au tăcut, și cuvântul lui până la nori l-a înălțat (Sir. 13, 27). Și nouă ne vorbește Dumnezeu în Sfintele Scripturi, dar nu voim a tăcea și asculta; din contră, unul vorbește, altul dormitează, iar altul cutreieră cu gândul pe undeva departe. Dar ce spune Scriptura? *Cel ce-și întoarce urechea sa ca să nu audă legile celui preamărit, el însuși își spurcă rugăciunea* (Prov. 28, 9).

Călugărul neveghețor caută cu gândul la rugăciune numai cuvântul *amin*; cine însă se roagă cu mintea trează, acela nu se tulbură.

Să nu cadă peste noi cele spuse de proorocul: *cu buzele se apropie de mine, iar cu inimile lor stau deparie* (Is. 29, 13).

Nu minți pe fratele și nu te sfătui cu el la păcat, pentru ca să nu se mânie Domnul pe tine și să te dea în mâinile oamenilor răi.

Fericit este omul care n-a smintit prin nimic pe aproapele său; pentru că *răsplata lui va fi multă în ceruri*; iar cine se smintește fără judecată, acela pe mulți îi smintește.

Dacă omul nu va avea mai înainte de toate păcatele sale înaintea ochilor, nu va putea nicăieri să se îngrădească cu tăcerea.

Fericit cel ce a început o bună viață și a făcut-o plăcută lui Dumnezeu.

Scrie: *Cel ce cinstește pe tatăl său se va bucura de copiii săi și în ziua rugăciunii va fi auzit. Cel ce cinstește pe tatăl său va trăi îndelung și în ziua sfârșitului va căpăta har. Cinstește pe tatăl tău cu cuvântul și cu fapta și te va ajunge binecuvântarea Lui. Nu-ți face nume prin necinstirea tatălui tău, căci necinstirea tatălui nu-ți este onoare. Pentru că omul află mărire când cinstește pe tatăl său, iar fiii ocară când mama lor este în necinste* (Sir. 3, 5-8, 10, 11).

Tu, călugăre, în locul părinților trupești, ai părinți care te-au născut în Domnul cu duhul și te conduc la viața cea veșnică.

Ascultă pe cel care-ți vorbește: *Fiule, însoțește faptele tale de modestie și vei fi iubit de omul plăcut lui Dumnezeu. Pe cât ești de mare pe atâta te sme-*

rește și vei căpăta dar de la Domnul. Mulți sunt mari și slăviți, dar tainele se descoperă celor smeriți. Că mare este puterea Domnului și de cei umiliți se slăvește. Cercarea nu lecuiește pe cel mândru: bucuria rea s-a înrădăcinat în el (Sir. 3, 17-19, 27).

Trei feluri de fapte măresc grija și al patrulea nu este în numărul celor bune: când tinerii nu se supun; când bătrânii invidiază succesele celor tineri; când evlaviosul se pleacă la lucruri spurcate și când egumenul strâmtorează sufletele fraților prin neștiința sa.

Trei feluri de fapte înmulțesc slava și al patrulea fel este bun înaintea Domnului și a oamenilor: când frații se unesc într-un suflet la smerenie și la dreptate; când fratele învață pe frate frica Domnului; când tinerii sunt supuși celor bătrâni ca stăpânilor lor și când egumenul iubește pe frații mănăstirii sale ca pe sine însuși și se îngrijește cu adevărat de mântuirea sufletelor lor.

Mândria, în orice chip, este periculoasă pentru om. Nu iubi fudulia, iubitule, pentru că nu vei avea vreun folos de la ea. Toată neputința se vindecă cu căutarea, dar boala mândriei este o răutate ce se lecuiește greu; pentru că ea alungă leacul vindecător și-și născocеște otrava cea mortală. Să nu fie ea în credincioșii lui Hristos!

Cuvântul adevărului și al modestiei este lauda călugărului; iar cine iubește șaga e fără minte.

Sărbătoarea călugărului este păzirea poruncilor lui Hristos, iar mângâierea lui a nu face răul.

Bucuria călugărului este mutarea la Domnul și lauda lui este frica de Domnul.

N-am putut avea parte de înțelepciunea lumii, dar cer de la Domnul har și iertare de greșeli mai

mult decât smarald, iacint, butoaie pline de aur și învățătură multă a lumii acesteia.

Mărturisescu-mă Ție, Stăpâne Părinte, că nu m-ai lipsit de ceea ce am cerut de la Tine și n-ai disprețuit rugăciunile robului tău celui netrebnic, pentru că Tu ești nădejdea celor fără de nădejde și ajutorul celor fără de ajutor. Să fie numele mării Tale binecuvântat în veci! Amin.

Cere, călugăre, de la Domnul cele cuviincioase cinului tău și-ți va da înmiit.

Fără apă nu se zidește turn și fără știință nu progresează virtutea.

Am văzut pe tânărul care mângâia cu înțelepciune pe bătrân și pentru aceasta să dăm slavă lui Dumnezeu.

După poftele tale nu merge și dorințele tale ți le înfrânează. De vei da sufletului tău cele prielnice pentru desfătare, vei face bucurie vrăjmasului tău (Sir. 18, 30-31).

Cine hrănește carnea trupului hrănește poftele cele rele și gândurile urâcioase nu vor seca de la el.

Constrânge și-ți robește trupul, călugăre, ca să nu fii defăimat.

Lucrează cele bune în trupul tău și vei aduce cu aceasta rod lui Dumnezeu.

Vrei, călugăre, ca să ajungi la liniște în societatea fraților? Mulțumește-te cu masa cea de obște a fraților și trupul tău va fi vindecat, oasele tale tămăduite (Prov. 3, 8), iar sufletul nu va suferi nici un rău. *De vei îndrepta însă ochii tăi la sticle și pabare, te vei îmbolnăvi ca rănit de șarpe (Prov. 23, 31-32).*

De vei vedea că un bărbat cucernic ține în mâna sa alimente, nu-l osândi în mintea ta, pentru că nu știi ale cui sunt.

Ai grijă, călugăre, de lucrările cele dinlăuntru și nu împodobi pereții cu lucruri fără de folos, pentru că frumusețea chiliei nu procură călugărului răbdare.

Să căutăm numai ceea ce satisface trebuințele, căci cele de prisos și cele ce servesc la distrarea noastră sunt fără de folos.

Călugărul leneș pretextează și zice: „Azi trăiesc aici, iar mâine voi merge în alt loc, de ce să mă muncesc?”.

Pune-ți în minte un ciocan și o nicovală și lămurește gândurile inimii tale, și cele ce nu se arată bune aruncă-le afară.

Cine se bucură de căderea celui evlavios cade de două ori. Și *cine întoarce vreun om de la rătăcirea căii lui mântui-se-va* (Iac. 5, 20).

Dacă fratele greșeste, cu bucurie îl învinovățim, iar de greșim noi înșine, nu primim cu plăcere învățătura.

Luptă-te, frate, nu pentru diavolul, ci mai bine cu diavolul.

Din tinerețile tale primește învățătură și atunci vei câștiga până la căruntețe har și înțelepciune (Sir. 6, 18).

Monahul gătit a răbda cu bărbăție orice s-ar întâmpla va avea numai în parte supărare.

Lenea este propria sa vânzare, este o robie periculoasă, iar trezvia (vigilența) și pe robitori supune.

În nelucrarea mâinilor se ruinează casa (Ecc. 10, 18), și cel ce trăiește într-însa, când vrea, fuge din ea.

Călugărul leneș nu-și închide ușa chiliei până ce nu se sfarmă lovindu-se de vânt; călugărul treaz însă va fi fără imputare.

Cine-și înfrânează ochii se ușurează, dar cine ră-
tăcește cu privirea își pune pe grumaz sarcină. Căci
s-a zis: *Vraja viciului întunecă cele bune și amețeala
poftei schimbă gândul cel fără de răutate* (Sol. 4, 12).

Dacă te ispitești a da voie ochilor să privească la
deșertăciuni, oprește-i cu grabă pentru a nu cădea
în rușinea desfrânării.

La aprinderea trupului nu te atinge de organele
cele ascunse spre a nu te aprinde mai mult.

Fericit cel ce a biruit toată pofta cea trupească.

E rău să lași gândul viclean să crească în suflet,
așa cum crește iarba pe stratul de zarzavat.

Insula din mijlocul mării poate oare opri valurile
ca să n-o lovească? Cel puțin se împotrivește valu-
rilor. Așa și noi: nu putem opri gândurile, dar ne
putem împotrivi lor. Poate cineva întreabă: de ce
câteodată sufletul se lasă biruit de gânduri? Pentru
că sufletul nu se împotrivește gândurilor, dar le în-
găduie să pătrundă înăuntru, și ele, găsindu-și aco-
lo hrană, pe încetul tulbură sufletul.

Patru patimi îngăduie cu greu lecuirea și acestea
sunt: egoismul, iubirea de argint, de mărire și de
stăpânire, căci ele nu spun: *de-ajuns!* (Prov. 30,
16). Cu toate acestea, pentru Dumnezeu nu este cu
neputință să le lecuiască.

Mai înainte de a se înrădăcina în tine patima,
smulge-o și, mai înainte de a da lăstari, rupe-i rădă-
cinile din adâncimi. Pentru că, de-i dai voie a se
înrădăcina în tine, se va face stăpână pe tine.

Cine se roagă cu veghere oprește pe diavoli; cine
însă se roagă fără atenție vor râde de el diavolii.

Cine se lasă ispitit de poftele sale și de plăcerea
gândurilor ușor se face rob, iar cel ce se înfrânează
se mântuiește.

Necredința naște duplicitatea sufletului, iar duplicitatea, lenea; lenea însă naște uitarea, iar uitarea deznădejdea și deznădejdea naște moartea.

De ce ne stăpânesc pe noi patimile? Nu din pricina leneviei noastre?

Nu fi robul mădularilor tale, pentru ca ele să nu te subjuge. Întrebuințează-le la treburi bune, iar nu la rele, și vei fi bună garanție pentru Domnul tău.

Semnul sufletului leneș este ascultarea fără plăcere a Scripturii. Sufletul veghetor (vigilent) primește însă cuvintele lui Dumnezeu cum primește ploaia pământul însetat.

Patul bun hrănește somnul și lipsa temerii de Dumnezeu îl mărește.

Ai vreo oaie? N-o închide împreună cu lupul. Și cu ce lucru suflă vrăjmașul tău împotriva ta, pe acela nu-l aduce la tine în casă. Dar dacă l-ai adus, nu slăbi cu cugetul, ci ai frica Domnului înaintea ochilor, ca să nu rădă de tine vrăjmașii.

Casa zidită pe nisip nu va sta; și monahismul amestecat cu ceva străin nu-i de lungă durată. Cine însă muncește în frica lui Dumnezeu nu-și va pierde răsplata.

În vremea rugăciunii nu vorbi de lucruri străine și mintea ta nu se va întuneca pentru rugăciune.

Te-ai pus, frate, la cântare de psalmi lui Dumnezeu? Deschide buzele cuvântului lui Dumnezeu, după cum se zice: *cânta-voi Dumnezeului meu cât voi fi* (Ps. 103, 34). Vezi ca din lenea ta, gândurile străine să nu-ți tulbure ideile. Ci cântând cu duhul, cântă și cu mintea (1 Cor. 14, 15).

Mare dar sunt lacrimile în rugăciune, dar a se lăsa furat de gândurile cele drăcești e asemenea morții.

Inima care cade de la înălțimea gândurilor cerești se leagă prin diavoli de lucrurile pământești. Iar când va disprețui cele putrezitoare, va primi cele neputrezitoare.

La stârvuri se adună vulturii; și la sufletul prins de deznădejde se adună diavolii; *căci unde este stârvul, acolo se adună vulturii* (Mt. 24, 28).

Sus să înălțăm mintea, iubitele, încă puțin timp și ne vom duce de aici, iar cele ce ai *ale cui vor fi?* (Lc. 12, 20).

Cum fumul alungă albinele, așa viciul alungă știința din inimă.

Dreptatea nu veselește pe nimeni, dar pe fiecare îl veselește iubirea de avuție; nimeni nu se bucură că n-ai supărat pe vecin, dar fiecare e bucuros dacă pentru puțin ai câștigat mult.

Înainte de tunet se ivește trăsnetul (Sir. 32, 11); și de la fața norului negru fuge orice pasăre.

Lăudăroșenia vânătorului care se alungă după porcul sălbatic singură îl dă la junghiere și mânia bărbatului îi gătește căderea.

Leul alungându-se după prada trebuitoare pântecelui se face rob; și lacomul (mâncăciosul, iubitorul de mâncare) se înjosește pentru plăcerea pântecelui.

Calul neînfrânat dă pe călărețul său în mâinile răufăcătorilor; și omul crud și iute cade în nenorocire.

Pe zăpadă urmăresc fiara și în timpul ispitei satana urmărește pe monah. Vrednicia monahului însă în ispite se cunoaște.

Silește-te, iubitele, să-ți câștigi putere de judecată, în ea se cuprind virtuțile vieții călugărești.

Și ce înseamnă a avea judecată? A feri pe altul de scandalizare și a alege ce e mai bun și ce duce la mântuire.

Voiești să fii mare? Fii mai mic decât toți (Mc. 9, 35). Voiești să câștigi nume bun? *Însoțește faptele tale de modestie* (Sir. 3, 17).

Teme-te de Dumnezeu cu adevărat și la sfârșit îți va fi bine (Sir. 1, 14), pentru că El proslăvește pe cei ce se tem de Dânsul.

Călugăre! Nu asculta vorbele de invidie, nu întinde curse fratelui tău și nu-i da nume prin care el e batjocorit. Dorind să-l alungi din locul lui cu rușine, ia seama ca singur să nu cazi în ceea ce ai plănuit pentru altul. *Cine sapă altuia groapa cade singur într-însa* (Ecc. 10, 8). Ascultă ce este scris: *Păcătoșii vor cădea în mreaja lor* (Ps. 140, 10). În el se împlinesc cele spuse: *Toți cei ce vor să trăiască cu evlavie vor fi prizonieri* (2 Tim. 3, 12).

Nu pune înainte, frate, pretextul spunând: „Acest frate face rău tovarășilor”. Iar tu nu face rău nimănui și nu intra în companie cu făcătorii de rău, pentru că Dumnezeu ispitește *inimile și rărunchii* (Ps. 7, 9).

De iese fratele tău din mănăstire, nu te înălța față de el cu gândul și să nu fie el fără de cinste în ochii tăi, *că nu știi ce aduce ziua ce vine*.

Ascultă pe cel ce spune: *Cei ce stau în picioare să ia aminte ca să nu cadă* (1 Cor. 10, 12); și încă: *Nu cel ce se laudă singur va fi găsit bun, ci acela pe care îl laudă Domnul* (2 Cor. 10, 18). Pentru că mulți au gândit despre ei înșiși că au luat-o înainte și conduc; dar au ajuns cei din urmă, iar oamenii deznădăjduiți au primit har, pentru că *Dumnezeu celor mândri le stă împotrivă, iar celor smeriți le dă har* (Iac. 4, 6).

De vezi un om neascultător și neînfrânat, mândru și cu idei mari de sine, să știi că rădăcina lui e

pe jumătate moartă, pentru că nu primește în sine seva comunicată de frica de Dumnezeu. Iar de vezi pe omul tăcut și umilit, să știi că rădăcina lui e tare pentru că e îmbătătită de frica de Dumnezeu.

Dacă, fraților, egumenii noștri nu sunt cu noi, ci sunt undeva în alt loc, apoi cu noi este Cel mare. Căci nu este mincinos Cel ce a zis: *Unde sunt adunați doi sau trei în numele Meu, acolo sunt și Eu în mijlocul lor* (Mt. 18, 20). Deci să fim cu luare aminte la noi, iubiților!

Călugărul fără de rânduială pune mâinile sale pe oameni, iar cel milostiv va fi miluit.

Dând fratelui de lucru, faci treabă bună, numai de-i vei da răsplată în dragostea de Dumnezeu, pentru că a nu face altuia rău este lucru cucernic.

Cine a găsit calea răbdării îndelungate și a nepomenirii de rău, acela a găsit calea vieții.

Omul distrat lucrează în zi de sărbătoare, iar în zi de lucru slujește.

Pasăre pe pasăre cheamă în laț; și păcătosul ademenește pe cel asemenea lui în adâncul răutăților.

Ferește-te, călugăre, a fi împreună cu cei cărora le place lenea și nu vor să tacă.

Alungă, călugăre, pe cei care iubesc ospetele și zic: „Eu fac masă azi, iar tu fă-o în ziua următoare”. Căci de te vei pleca la aceste vorbe, nu vei avea o viață strălucită. Din contra, spre a primi viața de veci, fă la fel cu cei care ard cu sufletul și merg pe drum îngust și strâmt; deoarece calea largă și întinsă a celor ce merg pe ea duce *la piere* (Mt. 7, 13).

Călugărului fără de grijă și leneș, cum îi vine în cap vreo idee, încuind ușa chiliei, se poartă încoace și încolo ca o corabie fără cârmă; iar cine stă cu

răbdare în chilie nu se ademeneste cu gânduri deșarte.

Cine invidiază succesele fratelui său se îndepărtează de viața cea veșnică, iar cine ajută pe fratele său va fi părtașul lui la viața cea veșnică. Căci dacă pe dreptate se pedepsesc și cei ce fac rău și părtașii lor, apoi nu oare cu atât mai mult va răsplăti Domnul pe cel ce va ajuta la îndeplinirea voii Lui?

Scris este: *Multe sunt necazurile dreptilor și de toate acestea îi va izbăvi pe dânsii Domnul* (Ps. 33, 18). *Multe sunt rănila păcătoșilor* (Ps. 31, 11) și *moartea păcătoșului este cumplită* (Ps. 33, 20).

Aceasta încă nu este virtute, adică să fii dezonorat și să nu simți; din contră, virtute este dacă recunoști aceasta și o disprețuiești pentru evlavie, căci scris este: *leneșul ocărât nu se rușinează* (Prov. 20, 4).

Mai bine este a tăia iritarea printr-un zâmbet decât a te înfuria peste măsură. Și omului înțelept îi este mai dulce plânsul decât râsul.

Cine-mi va da pază gurii mele și pecetea înțelepciunii pentru buzele mele, pentru ca să nu cad printr-însele și pentru ca limba mea să nu mă piardă (Sir. 22, 30)? Stăpâne al vieții mele, nu mă lăsa în voia sfaturilor lor și nu mă lăsa să cad în ele, căci Tu ai zis Doamne: *Din cuvintele tale te vei îndrepta și din cuvintele tale te vei osândi* (Mat. 12, 37).

Dacă Proorocul a zis *că toată dreptatea noastră este ca o haină ponosită* (Is. 64, 5), ce să zic eu cel născut în păcate? Și acum, Stăpâne, toată nădejdea mea este sprijinită pe îndurările Tale. *Milostiv fii mie păcătoșului* (Lc. 18, 13). Doamne, nu-mi da înălțare ochilor și pofta cea rea întoarce-o de la mine (Sir. 34., 19).

Nu crede, iubitele, visurilor înșelătoare, *căci pe mulți i-au înșelat visurile și cei ce au nădăjduit într-însele au căzut* (Sir. 3, 23). Pentru că ce înălțime de virtute am atins noi pentru ca să avem vedeniile îngerilor?

Mare succes și mare slavă este umilința și în ea nu este cădere. Semn de umilință este când cu amândouă mâinile dai ajutor fratelui tău, ca și cum tu însuși ai primi ajutorul.

Monahul care umblă după moștenirea de la părinții cei pământești cade în ispită, iar cel ce caută pe Domnul se mântuiește.

Nu grăi: „Cu ce mă voi hrăni când voi îmbătrâni?”. Nouă nu ne este îngăduit a ne griji de ziua de mâine, iar tu te grijești de bătrânețe. Să căutăm *împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui și toate acestea se vor adăuga nouă* (Mt. 6, 33). Căci El însuși a zis: *Tatăl nostru cel ceresc vede mai-nainte de cererea voastră de ce aveți voi trebuință* (Mt. 6, 8). Iar de nu vom căuta acestea mai-nainte de orice, lămurit este că nu ne vom îngriji nici de acelea. De aceea încredințează Domnului necazul tău și El te va sprijini (Ps. 54, 25).

Dacă Domnul sporește ceva în mâinile tale, fii cu grijă ca și cum El singur va avea să dea seamă de acel ceva.

Cine miluiește pe săraci se va umple de bună-tăți, iar celui nemiluitor i se va închide cămara de mire, cea cerească.

Cine și-a pus nădejdea în om nu va vedea cele bune, iar cel ce nădăjduiește în Domnul se va mântui (Prov. 29, 25).

Nu fi grăbit cu limba ta (Sir. 4, 31) *pentru că în gura dreptului picură har* (Prov. 10, 32).

Din multa mâncare mintea se îngroașă, iar înfrânarea cea bună o curăță.

Călugăre, fii cu grijă de tine; fii cu grijă de tine când te întâlnești cu femeile.

Vezi, iubitule, ca nu sub pretextul unei glugi sau al unui pieptar sau a unei alte haine oarecare, să fie vânat sufletul tău, căci multe ascunzători are vicleanul. Mai bine să le porți pe cele vechi și să te îngrijești de suflet în frica de Dumnezeu, decât să te îmbraci și să trăiești cu necinste.

Cine păzește poruncile, acela se iubește pe sine, iar cine le disprețuiește își face rău sufletului său.

Omul care se îmbată și cel supărăcios tulbură sufletele fraților și ocara este cu dânsul totdeauna.

Peste coajă de bubă pune medicament care moaie, iar peste tânăr cucernicie nefățarnică.

Pustiu ajunge călugărul tânăr care urmează propriului său gând și nu primește sfatul celor cu experiență.

O greșală urâtă este la monahul tânăr nesupunerea, iar supunerea pentru Domnul este un puternic acoperământ.

Omul mândru și nesupus va vedea zile amare; umilitul însă și răbdătorul se va veseli totdeauna întru Domnul.

Mare lucru este a găsi pe omul smerit și răbdător; bunătatea lui nu are măsură.

Nu grăi împotriva adevărului și te rușinează de nepedepsirea ta. Nu te rușina a mărturisi păcatele tale (Sir. 4, 27-28). Și nu spune: Am greșit și ce are să-mi fie? Căci Domnul este îndelung răbdător(...). Nu întârzia a te întoarce la Domnul și nu amâna zi după zi (Sir. 5, 4; 8). Adu-ți aminte că mânia nu întârzie (Sir. 7, 17).

Să nu întinzi mâna ta la luat, iar la dat s-o îndoi (Sir. 4, 33).

Călugărul cu minte se îngrădește cu iubire, iar cel fără minte înmulțește gelozia față de sine.

Cine se înalță peste fratele său va fi batjocorit de diavolul.

Niciodată să nu umilești pe fratele, pentru că este scris: *Mulți tirani au locuit pe pământ, dar cel despre care n-au gândit a purtat coroana* (Sir. 11, 5).

Veselește-te de adevăr, la păcat însă privește cu posomorâre.

Iubirea de slavă este o boală a sufletului, o patimă vicleană.

Ai ieșit, călugăre, din chilia ta după treburile slujbei? la seama de simțirile tale, ca să nu atragi asupra-ți lupte și tulburări de gânduri. *Unde nu-i pază, avutul va fi răpit și unde nu-i răbdare, moare rălăcînd* (Sir. 36, 27).

Călugărul leneș își adună multe pretexte și somnorosul cade în nenorociri.

Monahul iubitor de argint este un palmier fără roade, iar cel ne iubitor e tot ceea ce-i palmierul tuns, care crește la înălțimi.

Monahul legat de cele materiale e asemenea vulturului care zboară cu curele la picioare; oriunde s-ar așeza, îndată se încurcă. Însă cel nelegat de cele materiale e la fel cu călătorul pregătit de drum.

Mulți se cred cuminți și nu-și pot închipui că păruta lor cuminenție se întoarce în paguba sufletului lor.

Nu este înțelepciune, nici cuminenție, nici sfat bun la sufletul care nu suferă frica de Dumnezeu.

Adevărata înțelepciune face totul după voia lui Dumnezeu.

Graiul dulce înmulțește prietenii (Sir. 6, 5) și cel ce iubește pe Domnul păzește căile Lui.

Dă cinstire fratelui tău înaintea cunoscuților lui și vei fi cinstit înaintea Domnului.

Iconomul credincios câștigă sufletele frățimii, iar dispozițiile celui ce ține minte răul le îndepărtează.

Iconomul credincios împarte cu dreptate, iar cel fără de minte pregătește cearta.

Pe monahul nesătul nu-l mulțumește porția cea dreaptă și guralivul face tulburare, iar cel ce se teme de Domnul aduce liniște (Prov. 11, 13).

Iconomul bețiv se va lipsi de laudă, iar cel înfrânat, blând și smerit va spori în laudă.

Nu te apăra, monahule, cu neputința când tu ești sănătos, căci este scris: *și ce au dorit le-au dat lor* (Ps. 77, 72).

Să nu lepădăm, fraților, harul Domnului care ne dă tărie la facerea binelui, ci, săvârșind binele, cu această putere să mulțumim Domnului neîncetat.

Cine râde de aproapele e ca și cum l-ar cleveti, iar clevetirea este nesuferită Domnului și oamenilor.

Cine amărăște pe aproapele, acela-l aprinde spre mânie, iar făcătorul de pace este fericit, *că fiul lui Dumnezeu se va chema* (Mt. 5, 9).

Pe bătrâni cinstește-i pentru Domnul, către tinerii rămași în urmă fii cu milă și vei primi răsplată de la Domnul.

Scris este: *Lucrați nu pentru mâncarea cea pieritoare, ci pentru mâncarea ce rămâne în viața veșnică* (In. 6, 27).

Mâinile tale să facă binele, pentru ca să poată da și celui ce are trebuință (Ef. 4, 28). Și inima ta să fie totdeauna îndreptată spre Domnul și atunci vei lucra *mâncarea care rămâne, iar nu cea pieritoare*.

Lucrează, frate, iar nu te plimba, pentru că șederea te învață viciul cel mare.

Monahul care mult cârtește va suferi rele, iar cel ce poartă totul cu bărbăție va găsi în cele de pe urmă bogăția sa.

Slujitorul înțelept nu se va lenevi în lucrul său și cel ce se teme de Domnul nu va sminti pe frații săi.

Tu, iubitule, fugi de cei ce rănesc trupul cu săgeți; fugi mai bine de cei ce rănesc sufletul. Tu fugi de șarpele ce mușcă trupul; fugi mai bine de femeia care mușcă sufletul.

Cine se ocupă cu frumusețea femeii sădește în sufletul său pofta frumuseții ei, iar cine întârzie la ușile casei ei se aseamănă celui ce merge pe gheață: nu-i departe de el alunecarea. Tu fugi de foc, iubitule, ca să nu ți se frigă trupul; fugi de păcat, pentru ca să nu ardă în focul nestins trupul tău împreună cu sufletul.

Cum sunt doi luptători, așa sunt monahul în societate cu femeia; cel treaz însă adună folos și nu va fi prădat.

Portarul credincios este față de Dumnezeu străjer de suflete, iar cel necredincios va da și sufletul său prădăciunii.

Socotim timpul petrecut de noi în singurătate și din ignoranță (neștiință) ne mândrim cu lenea în brațele căreia am trăit. Pentru om este de laudă nu trupul, ci succesul, nu în adunarea perilor albi, ci în câștigarea unei vieți strălucite.

Ostașul câștigă distincția cu sabia, săgeata și scutul, iar monahul începător, cu credința, pocăința și iubirea. Credința naște curățenia, smerenia, supunerea, îndelunga-răbdare și înfrânarea; pocăința naște lacrimi, iar iubirea, răbdare și speranță.

Cine se mută neconținut din chilie în chilie câștigă gânduri deșarte. Cine stă într-un loc, acela e mult mai liniștit.

Din tinerețe alege, iubitule, învățătura și chiar până la căruntețe vei câștiga înțelepciunea (Sir. 6, 18).

Din tinerețe seamănă-ți câmpul tău și ia aminte cu grijă ca să nu crească pe el spini ca pe un câmp nelucrat. Fă pe el roade bune și dă slavă Dătătorului ție de putere.

Ploile otăvesc iarba, iar relațiile cu oamenii lumefști produc patima înfumurării; dar temătorul de Dumnezeu nu se înalță.

De ești împodobit cu talente, nu te înfumura, pentru că n-ai nici o perfecțiune pe care să n-o fi primit de la Dumnezeu (1 Cor. 4, 7); și de nu vei umbla după poruncile și voia Lui, va lua de la tine ceea ce este al Lui și o va da unuia mai bun; și atunci te vei asemana omului de la care se ia condeiul abia muiat în cerneală.

Așa cum sunt doi cocoși într-un singur loc, sunt două gânduri în inima monahului.

Îndepărtează-te de la ceea ce-i străin pentru tine și sufletul tău va ajunge la liniște.

Omul cuminte păzește poruncile, iar cine le păzește moștenește raiul veșnicelor mângâieri.

Mai bine un nume bun decât multă bogăție; cinstea este mai prețioasă decât argintul și decât aurul (Prov. 21, 1).

Spune cuvânt de mângâiere sufletului neîngrijitor și Domnul va întări inima ta.

Dacă după rugăciune vei bea un pahar cu vin, du-te în chilia ta, închide ușa și mulțumește lui Dumnezeu care te-a hrănit și te hrănește, căci de

înmulțești vorba după masă, aceasta presupune și înfrângeri.

Omul care se îmbată seara face și vorbește ceea ce nu trebuie, și dimineața se căiește; iar dacă din nou găsește vin, din nou face la fel.

De-ai căzut o dată în ispită, păzește-te, căci este scris: *Cel născut din Dumnezeu ia seama de sine, și vicleanul nu se atinge de el* (1 In. 5, 18).

Nu bea vin până la îmbătare, iubitule, chiar dacă te îndeamnă prietenii ce se găsesc cu tine; pentru că, dacă te va doborî vinul, mai înainte de toți se vor scandaliza cei ce te-au îndemnat.

Fii cu luare-aminte la tine, ca să nu te stăpânească uitarea.

Lacomul se muncește și se frânge cum să-și umple pânțelele cu bucate, și după ce s-a săturat se chinuiește în timpul mistuirii; înfrânarea însă aduce după sine sănătate și trezvie.

Monahul vagabond nu-i scutit de rănire, de nu va priveghea asupra-și; cel care stă însă în același loc unde e chemat găsește mai degrabă liniște.

Cine socotește puținul într-un nimic treptat, treptat va cădea, iar lenevia naște puțin câte puțin sărăcia cea nevoită.

De ești și cunoscător, nu lepăda sfatul bărbaților sfinți, pentru că și acesta este rodul științei.

E înjositor pentru monah a intra în legătură cu unele adunări de oameni; răsplata acesteia este întristarea și căința.

Scrie: *Oamenii se vor veseli când dreptii domnesc* (Prov. 29, 2), iar numele necredincioșilor se va stinge (Prov. 10, 7). Și încă: *Să te laude altul, iar nu gura ta, cel străin, iar nu buzele tale* (Prov.

27, 2). Și încă: *În topitoare se lămurește argintul și în cuptor aurul, iar omul se pretuiește după numele cel bun* (Prov. 27, 21).

Fiul înțelept păzește legea, dar cel ce se însoțește cu clevetitorii necinstește pe tatăl (Prov. 28, 7).

Fără să ceri onoare pentru tine, dă cinste tuturor pentru Domnul și vei câștiga har de la El.

Scris este: *Cel ce nu se rușinează de fețele dreptilor nu este bun; unul ca acesta vinde un bărbat pentru o bucală de pâine* (Prov. 28, 21). Scris este încă: *Fericit bărbatul care se teme de toate pentru evlavie, iar cel crud la inimă va cădea în rele* (Prov. 28, 14).

De bărbatul care iubește înțelepciunea se veselește tatăl său; iar cel ce umblă cu desfrânatele va pierde averea (Prov. 29, 3).

Mai bine este a fi păscut cu sânguință, decât a paște cu sânguință. Mai bine este a te învăța însuși cu sânguință, decât a învăța pe alții și a face cum nu trebuie.

Cine se învață pe sine minte, acela învață și pe altul; cine se învață pe sine învață și pe aproapele.

Nu îngreuia pe fratele tău, căci dacă pui pe viața greutatea pe puterea ei, se va opri la jumătatea drumului.

În tot ce întâlnești poartă-te cuminte și amintește-ți că ajutorul ți este dat de Dumnezeu.

Nu pleca auzul la vorbe rușinoase pentru ca să nu se spurce mintea ta. *Precum fumul este răufăcător pentru ochi* (Prov. 26, 20), așa este și cuvântul rușinos pentru suflet.

De te tulbură duhul curviei, ceartă-l zicând: „Să te surpe Domnul pe tine, diavol al necurăției, plin de

putoare!". Căci știm pe cel ce a spus: *Cugetul trupului este vrajbă împotriva lui Dumnezeu* (Rom. 8, 7).

Nu este înțelepciune, nici cuminenție, unde nu este frică de Dumnezeu, căci deplinătatea înțelepciunii este a te teme de Domnul.

Scris este: *Lumina dreptilor durează totdeauna; a necredincioșilor însă se stinge* (Prov. 13, 9). *Semnul vieții este dorința dreptului* (Prov. 13, 12). *Cel ce nu poate suferi însă sfătuirea este fără minte* (Prov. 18, 1). *Prin multa iubire nu vei scăpa de păcat; cel ce-și cruță însă buzele va fi înțelept* (Prov. 10, 19). *Socotelile celor drepti sunt dreptatea, iar punerile la cale ale celor nelegiuiți, înșelăciunea* (Prov. 12, 5).

Cine ia înainte cu cinste pe aproapele va câștiga cinste; iar cine nu onorează fața fratelui său va fi cumințit de greutățile împrejurărilor.

De mânăci bucate împreună cu frații, întinde mâna la blid după rânduială; pentru că *turturica, rândunica țarinei și vrabia își păzesc vremile intrărilor lor* (Ier. 8, 7). Du mâna și nu o opri, pentru că sunt alții mai tineri ca tine. Iar tu, iubitule, petrecând ziua întreagă în post, într-o clipeală ajungi la turbare!

Îți place lenea, dar ia seama, sfârșitul ei e amar.

Te istovești muncind; nu-ți pară rău, căci în urmă te vei veseli.

Scris este: *Spurcate sunt înaintea Domnului buzele viclene, iar cel ce lucrează cu credință este plăcut Lui* (Prov. 12, 22).

Cine înmulțește cuvintele sale va fi urât, iar cine înfrânează ura sa va fi iubit.

De vei vedea că omul leneș s-a întors la virtute, nu slăbi în cuget, ci cu atât mai mult te îmbărbătează, și în vremea ispitei nevoiește-te și mai mult.

Noi, monahii, să nu trecem marginile smereniei, pentru ca nu cumva, părându-ni-se că avem pricini binecuvântate, să stricăm evlavia noastră. În chipul acesta nici pagubele nu le prețuim mult, pentru că s-a zis: *Nu se cuvine ca robul Domnului să se certe* (2 Tim. 2, 24); *și fericit cel ce se teme de toate pentru evlavie* (Prov. 24, 14); *și nu te sili în sufletul tău să te mânii, pentru că mânia sălășluiește în sânul celor fără de minte* (Ecc. 7, 9).

Scris este: *Fiul cuminte ascultă de tatăl, iar fiul nesupus petrece în necinste* (Prov. 13, 1). *Cel ce își păzește gura își păzește sufletul; cel ce se obraznicește însă cu gura o face spre pieirea lui* (Prov. 13, 3). *Sufletul celui leneș poștește însă în zadar* (Prov. 13, 4) și fericit este cel ce păzește poruncile.

Legea este izvor de viață pentru cel înțelept; smintitul însă moare în curse (Prov. 13, 15). *Cel ce umblă cu dreptate se teme de Domnul; cel însă care-și răzvrătește căile se va necinști* (Prov. 14, 2). *Cauți înțelepciunea la cei răi și nu o vei afla; dar la cei înțelepți simțirea este bună* (Prov. 14, 6).

Grădina fără gard este călcată și pustiită; și cel ce nu-și păzește gura își pierde roadele.

Cel ce pune nădejdea în bogăție cade; cel ce apără însă pe cei drepti strălucește (Prov. 11, 28).

Cine-și cheltuiește moșia fără minte va ajunge sărac, iar cine o cheltuiește cu credință în Domnul nu va fi părăsit în veac, căci este scris: *Risipit-a, dat-a săracilor; adevărul lui rămâne în veacul veacului. Puterea lui se va înălța întru slavă* (Ps. 111, 8-9).

Cel ce-și înmulțește bogăția cu camătă și cu câștiguri adună pentru alții (Prov. 28, 8).

Oricât s-ar prea înălța omul în trufia inimii sale, tot stă cu picioarele pe pământul din care este luat și în care va intra; pe cei smeriți însă îi înalță Domnul.

Roagă pe Domnul și înaintea bunătății Lui varsă lacrimi; atunci nu se va înfige în sufletul tău ținerea minte a răului și rugăciunea ta va fi *ca o tămâie* (Ps. 140, 2) înaintea Sa.

Scrie: *Necurat este înaintea Domnului cel măreț cu inima* (Prov. 16, 5). *Înaintea celor smeriți însă merge slava* (Prov. 15, 13). Și încă: *Bărbatul care voiește a se despărți de prieteni caută pricină, dar va fi totdeauna defăimat* (Prov. 18, 6). Așa și monahul care se depărtează singur din mănăstire caută pricină egumenului și fraților.

Scrie: *Este cale ce se pare oamenilor a fi dreaptă, dar cele de pe urmă ale ei duc în fundul iadului* (Prov. 14, 12). Și mai zice: *De căile sale se va sătura cel mândru cu inima, iar de judecățile sale bărbatul bun* (Prov. 14, 14).

Să ne mângâiem unii pe alții, iubitorilor; să slujim unii altora; să ne învățăm unii pe alții frica de Domnul, mai înainte de a ajunge la sfârșitul vieții.

Monahul lacom la mâncare se va îngriji să aibă mult, iar cel înfrânat e asemenea căprioarei în câmpie.

Cum este apa pentru pește, așa este tăcerea în umilință și iubire pentru monah.

Merindele monahului pe cale sunt evlavie și frica de Dumnezeu. Frica de Domnul este aur lămurit, pe care cel ce l-a câștigat nu va fi părăsit.

Vrăjmașii stăruiesc să-ți ocupe mintea, monahule, cu rudele cele după trup, dar bucuria și mângâ-

ierea ta vor fi prea bogate în împărăția cerului, de vei lucra cu răbdare până la sfârșit.

Cine vrea să trăiască în pace în orice loc să caute nu liniștea sa proprie, ci liniștea altora în Domnul și va găsi sieși odihnă. Arțăgosul însă și stricatul niciodată nu-și vor afla odihnă.

Până ce nu disprețuiește cineva frica de Dumnezeu, nu ajunge a păcătui. Vrei să nu păcătuiești? Păstrează frica de Dumnezeu.

Păcatul înfățișează-ți-l asemenea unui munte înalt sau mării învălurate sau flăcării de foc care arde pe cei aruncați în ea. Pentru că vrăjmașul stăruiește să-ți micșoreze păcatul în ochii tăi înainte de a cădea în el.

Nu dori a păcătui, și pentru dezvinovățire nu da vina pe tatăl tău, pentru că Samoil a trăit la Ilie, iar Gheezi la Elisei.

Te-au pus pe tine păstor? Nu introduce în turmă lupi pierzători ca să nu-ți pustiască turma și când va veni Arhipăstorul să-i fie aceasta neplăcut.

Îndepărtează de la ei tot lucrul rău și nu te vei chema lucrător viclean.

În mijlocul fraților cel mai mare al lor este cinstit și înaintea lui stă temătorul de Dumnezeu (Sir. 10, 24).

Mai înainte de începutul lucrului înfățișează înaintea minții tale sfârșitul lui și mai înainte de ceartă învinuiește de ea pe satana. Căci este scris, *că cel născut din Dumnezeu ia seama de sine și cel viclean nu se atinge de dânsul* (1 In. 5, 18).

Nu-i greu să ajungi la viciu, dar e grozav și greu a petrece în el.

De se întâmplă ceartă între doi frați, care dintre ei se va căi întâi, acela va primi cununa biruinței, dar

se încununează și celălalt, de nu leapădă de la sine căința și e gata a face tot ce trebuie pentru pace.

Semnul prostiei la monah este șederea între frați și dezbrăcarea goliciunii sale; cel cucernic însă va sta cuminte.

Monahule! Cugetă la multa vorbire și află că sfârșitul miilor de cuvinte va fi tăcerea; de aceea, folosind câștigul înainte, fugi de pierdere.

Nu te îngrijii, monahule, de pânțele și vei avea liniște. Îngâmfarea înjosește, iar umilința primește răsplata biruinței. De aduci pe cineva în chilia ta, stăruiește a-i da drumul fără să-l scandalizezi, adică nu face nimic fără frica de Dumnezeu pentru a nu fi pentru el pildă de lucru necuvios. Căci Apostolul spune: *Nu fiți pricină de poticnire nici pentru iudei, nici pentru elini, nici pentru biserica lui Dumnezeu* (1 Cor. 10, 32). Dă cinste tuturor, nu pentru răsplată, ci pentru Domnul. Fără putrezire nu se înmulțește viermele, dar nici nu se distruge fără o îngrijită priveghere. Fără lene nu se naște neglijența și fără sârguință nu se dezrădăcinează. Dar teme-te de Domnul și vei căpăta har în toate.

Să nu te afle niciodată vrăjmașul făcând ceva străin făgăduinței tale. Niciodată să nu te mire lăcomul de pânțele care stăruiește a face plăcere multora, dar nu pentru Domnul. Cel ce se teme de Domnul nu se poticnește, pentru că umblă în lumina poruncilor Lui.

Mânia la om e groapă pentru dânsul: cine însă a biruit în sine mânia a scăpat de groapă. Cine cultivă pe oamenii săi are pace cu cei din afară; cine se nădăjduiește întru sine însă mărește vrajba împotriva sa.

Fericit este omul care, cu răbdare, a purtat jugul Stăpânului Hristos până la sfârșit, pentru că mândria este periculoasă.

În unitatea gândirii fraților locuiește Domnul, iar vrajba dintre câștii înveselește pe cel viclean.

Mult timp oare va ascunde pământul sămânța pusă în el? Până ce primește apa (Iov. 14, 9).

În taină, dragă, împlinește poruncile Domnului și Domnul va răsplăti ție la arătare.

Monahul leneș și egoist se ascunde îndată ce vede lucrul, iar la cină vine între cei dintâi. Cel cu minte nu-și dă sieși întâietate înaintea fraților, ci se face model de smerenie pentru cei credincioși.

Nu-i milostiv cel care nu compătimește pe neputincios. Și, *fericiti cei milostivi, că aceia se vor milui* (Mt. 5, 7).

Iconomul credincios nu înșală pe frații săi și cel strălucit face totul după Dumnezeu. Nu mârni pe cel năimit care-și dă sufletul ție și nu opri plata lucrătorilor pentru că te-au slujit. Dă-le plata la vreme și vei primi la vreme răsplata.

De tace, cel învinuit de păcat ascunde în inimă gândul răzbunării, și cine se apără cu blândețe și pașnic nu-i răzbunător.

Prostul râde de bătrâni, iar cel înțelept se face iubit. Și cine iubește învățătura iubește viața.

Precum bruma și zăpada ofilesc iarba, așa și păcatul usucă inima celui ce păcătuiește. Și precum sămânța încolțește când plouă, așa înflorește inima când se fac fapte bune.

Omul supărăcios și guraliv e bogat în jurăminte, iar cel ce tace e înțelept.

Ce-i aceea mânia? Patimă obraznică și nerușinată careia-i urmează mahnire și căință; mahnirea însă roade inima omului cuprins de ea. Nu da mahnire inimii tale, ci te mângâie în Domnul.

Necredința a născut duplicitatea, iar duplicitatea a adus după sine erezia, iar după erezie urmează rătăcirea. Deci cine a căzut în rătăcire să strige către Arhipăstorul și Mântuitorul sufletelor noastre ca să-l întoarcă și să-l ducă în staulul oilor sale.

Nu fi curios, dragă, zicând: „Cum e aceea sau cealaltă?”. Ci crede în Domnul și El îți va lumina mintea. Pe măsura credinței locuiește harul în suflet, căci *credincios este Domnul în toate cuvintele sale și cuvios în toate faptele sale* (Ps. 144, 13).

Trâmbițele ferecate au chemat taberele fiilor lui Israil în pustie și predica Apostolilor a chemat toate noroadele la Hristos. Deci ce este trâmbița chemătoare, aceea este și bărbatul credincios.

Omul activ este viță a lui Hristos. Precum strugurele ce stă pe pământ se face netrebnic, așa și mintea distrată de cele pământești nu-i capabilă de virtuți.

Cine plănuiește tulburări deodată este cuprins de pieire, de împărtire și de zdrobire nevindecabilă, pentru că el se bucură de tot ce nu suferă Domnul; iar cine iubește pacea va moșteni-o, dar blândețea locuind în om prefăce mânia.

De-ai fost clevetit și în urmă se află curățenia conștiinței tale, nu te îngâmfa, ci lucrează Domnului cu umilință, căci El te-a scăpat de clevetirea omenească pentru a nu cădea cu cădere prea mare.

Precum ghinda hrănește porcii, așa gândurile rele hrănesc poftele rele. Ce este veninul viperelor,

aceea sunt mânia și gândul de răzbunare; pentru că ele și fețele le schimbă, și cugetele le tulbură, și vinele le slăbesc, și fac să fie în om lipsă de puteri pentru săvârșirea faptelor bune, iar blândețea și iubirea îndepărtează toate acestea.

Prin ce se distruge ținerea de minte a răului? Prin păstrarea în minte a fricii de Domnul și prin amintirea zilei sfârșitului. *Adu-ți aminte de cele de pe urmă ale tale și încetează de a te mânia* (Sir. 28, 6). Adu-ți aminte de moarte și nu te înălța, căci puțin încă și vei fi coborât în sicriu, și ce folos îți vor aduce faptele rele?

Sustine pe cel neputincios, dragă, pentru că cel tare n-are nevoie de tine. Scris este: *N-au nevoie cei sănătoși de doctor; ci cei bolnavi* (Mt. 9, 12); și încă: *Voi cei tari purtați slăbiciunile celor neputincioși* (Rom. 15, 1).

De vezi că pe pământ omul a ajuns la o înaltă demnitate, nu te mira, ci te miră de cel care disprețuiește slava cea pământească.

De ești înaintea fraților curat ca aurul, și atunci socotește-te vas netrebnic și vei scăpa de mândrie, care e urâtă și de Dumnezeu, și de oameni.

Călugărul tânăr de prin chiliile călugărești trebuie învățat nu numai să nu fie leneș, dar nici sfătos, doritor de știri, bârfitor; iar cel tăcut în umilință va fi iubit.

Nu bea vin retras în taină cu fratele despre care lumea vorbește de rău. Nu glumi cu cel prost și nu ponegri pe nimeni. Păstrează-te curat, fugi de ospețe, pentru a nu boli după ele la sfârșitul vieții. De nu ești tare în obiceiuri, nu te împrieteni cu omul slab de minte; nu-ți spun acestea ca să te îngrețo-

șezi de cineva ca de un păcătos, ci pentru ca, fiind amândouă părțile slabe, și tu să înduri rău de la el, și el de la tine.

De ești în stare a da sfaturi după Domnul, dă și vei primi răsplată. Dacă vezi că fratele greșeste și dimineață ai să te vezi cu el, nu-l socoti păcătos în cugetul tău, căci nu știi dacă, după ce ai ieșit tu de la dânsul, n-a făcut după cădere ceva bun și a îmbunatat pe Domnul cu oftaturi și lacrimi amare. De aceea trebuie să te ferești a osândi pe altul; ci fiecare din noi se cuvine a ne umili, după cuvântul celui ce a zis: *Fărădelegile au covârșit capul meu, ca o sarcină grea s-au îngreuiat peste mine* (Ps. 37, 4).

Toate lemnele pădurii nu ajung pentru foc și trupul nu se satură de odihnă.

Frica Domnului este rai de desfătare, iar lipsa de frică o vor moșteni vulpile.

Dacă fratele se ia după vrăjmaș și fuge din mănăstire, și tu monah mergi să-l cauți și-l găsești, vorbește cu el pașnic, ca să nu pui durere peste durerea sufletului lui. Ia seama și la tine, ca să nu cazi în ispită.

De ești, dragă, iscusit în lecuire și lecuiești, fii treaz ca nu cumva, lecuind pe alții, să nu poți fi de folos. Ascultă ce vorbește Apostolul: *Să nu se bulească lucrul nostru cel bun* (Rom. 14, 16). Ai pus începutul bun, stăruiește de sfârșește bine, ca să primești răsplata deplină.

Nu-mi da, Stăpâne al tuturor, o așa inimă care urăște supunerea și învățătura părintelui; îndepărtează de la mine și cugetele cele de mândrie, căci tu, Doamne, *certat-ai pe cei mândri* (Ps. 118, 21).

Scris este: În adunare slăruiește a fi plăcut și înaintea celor de sus pleacă capul tău (Sir. 4, 7) și: Pentru sufletul tău nu te rușina, căci este rușine care duce la păcat și este rușine care duce la slavă și har (Sir. 4, 22-23).

Nu amări pe frate prin clevetirea fratelui său, pentru că împingerea aproapelui la pierderea sufletului nu este faptă de dragoste.

Fii făcător de pace ca să te învrednicești a fi numit fiu al lui Dumnezeu.

Dorește, iubitule, ca să fii iubit cu dragostea Mântuitorului nostru Iisus Hristos și arată dispreț către iubirea cea trupească, care cuprinde în sine lăcomia pânteceleui, beția, luxul, invidia, răutatea, înverșunarea, patima, înfrângerea, tristețea și alte asemenea, iar sfârșitul acestora este moartea. Iubirea cea după Hristos însă cuprinde în sine bună-tatea, modestia și cunoștința, iar sfârșitul acestora este viața de veci.

Lipește-te, dragă, de omul temător de Dumnezeu și să nu-ți placă a petrece vremea cu cei neglijenți.

Nădăduiește în Domnul (Ps. 27, 9) ca El să te preamărească, pentru că slava acestei lumi este nestatornică. Să ai totdeauna înaintea ochilor pe Domnul, care mântuiește pe cei ce nădăduiesc într-însul.

Ostașul înarmat e înfricoșător în luptă; cel îmbrăcat în credință e înfricoșător vrăjmașilor nevăzuți.

Omul fără minte spune: cine mă va înfricoșa? Iar cel smerit se arată cu minte.

Hrana focului sunt lemnele, iar hrana pentru supărare este îngâmfarea. Vrei să împuținezi supărarea? Înarmează-te cu modestia și umblă pe calea celor blânzi și umiliți.

Dacă frații sunt în mare supărare unul împotriva altuia, fericit cel ce face pace; cine însă îi aprinde la certuri nu va rămâne nepedepsit.

Piatra nisipoasă și sufletul necredincios repede se macină, iar în sufletul credinciosului rațiunea e neclintită. În omul blând și smerit odihnește spiritul înțelepciunii, pentru că Domnul iubește pe cei ce pășesc cu înțelepciune.

Ia seama, iubitele, ca nu cumva, dorind cât mai multă cinste, să atragi asupra-ți necinstea; mai limpede: este cinste omului care face toate după Dumnezeu, și mare necinste este celui ce calcă poruncile.

Păstorul care se îmbată nu mântuiește oile încredințate lui și somnorosul se dă pradă fiarelor chiar și pe el însuși, *pentru că mărăcinii odrăslesc în mâinile bețivului* (Prov. 26, 9) și sufletul celui înfrânat cade înaintea Domnului.

Aurul nu dă răbdarea, iar credința pune temelie puternică celui ce a agonisit-o.

Cusur este pentru om a nu ști Scriptura, dar în-doit cusur are cel ce o știe și o neglijează.

Mângâie-te singur, iubitele, răbdând orice necaz, ca să nu te îngâmfezi de te vor mângâia alții. Căci zice Apostolul: *Mângâiați-vă pe voi înșivă în fiecare zi, până ce se numește **astăzi**, ca să nu se împietrească cineva dintre voi cu amăgirea păcatului. Că părtași ne-am făcut lui Hristos, numai de vom ține cele începute* (Evr. 3, 13-14), iar începutul oricărei virtuți e credința.

Frumoasă viață câștigă monahul care ascultă învățătura tatălui. Se dezarmează însă monahul, dacă îi place nesupunerea și calea largă. Este un gând diavolesc la monahul care dorește pustie străină.

Monahul care se amestecă în afaceri lumești ușor este vânat. Viața veșnică se moștenește de monahul blând și tăcut. Soarele, luna și toate stelele se bucură de cei care slujesc întru adevăr Stăpânului Hristos. Cine iubește tăcerea în iubire își adună comoară în cer. Cine cu adevărat se teme de Domnul, acela se face vindecător de patimi. Monahul blând este straja care ia seama la pofte. Popoarele laudă pe Domnul când văd pe omul care nu se lenevește când e vorba de mântuirea sa, ci se îngrijește cum să se înfățișeze înaintea judecății celei înfricoșate a lui Hristos. Tot cel ce iubește propria sa mântuire se face locaș Sfântului Duh. Tot cel ce iubește curăția și castitatea se face biserică lui Dumnezeu.

Aducerea-aminte de moarte și de pedepse este sabia împotriva diavolului trândăviei.

Monahul cuminte nu osândește pe aproapele.

Cuvintele vieții veșnice se încredințează bărbatului iubitor de Hristos.

Omul primitor de străini e grâu curat.

Omul care se învinuiește pe sine însuși în orice timp se curăță de păcate.

Înfrânarea este nervul răbdării.

Cine se abate de la poruncile Domnului își omoară sufletul; dar bucuria cea negrăită o moștenește tot cel ce cu adevărat le păzește.

Cântă, dragă, cu sufletul, cântă și cu mintea: *Cât sunt de dulci gâtlejului meu cuvintele Tale, mai mult decât mierea și fagurii gurii mele* (Ps. 118, 103).

Începutul și sfârșitul pentru cei credincioși sunt credința, speranța și dragostea, iar trândăvia este mai cumplită decât toate cele cumplite, îndeosebi de are tovarăș necredința, căci roadele ei sunt pline

de otravă mortală. Totdeauna adu-ți, dragă, aminte de judecata cea înfricoșată a lui Dumnezeu și aceasta îți va fi de ajutor și vei înfrânge pe cei ce gândesc rele împotriva sufletului tău.

Monahul cuminte trimis la slujbă își pune sufletul pentru pace, iar cel fără de minte și necunosător pregătește cearta.

Doamne și Stăpânul vieții mele! Duhul trândăviei, al grijii de multe și al iubirii de stăpânire nu mi-l da mie, dar dăruiește robului Tău duhul curăției și al răbdării.

Cine va strica biserica lui Dumnezeu îl va strica pe el Dumnezeu (1 Cor. 3, 17), zice dumnezeiasca Scriptură. Împotrivește-te diavolului curviei ca un câine; nu te învoi nicidecum să te amăgești măcar cu un așa gând, pentru că dintr-o scânteie se fac mulți cărbuni și de la idei rele se înmulțesc dorințele rele. Stăruiește a distruge amintirea lor, mai mult decât putoarea cea tainică.

Precum bunul miros veselește simțul mirosului, așa și Sfântul Duh se înveselește de curăție și locuiește în om. Precum porcului îi place să se tăvălească în noroi, așa și dracilor le place în curvie și necurăție. În curăție locuiesc marea lumină și bucuria, și pacea, și răbdarea, iar în curvie locuiesc tristețea, trândăvia, somnul nesătul și norul cel des. Iubește deci, monahule, curăția cu iubire de Hristos; îți va fi ea așa de folositoare ca și lemnarului tesla.

Un frate, răbdând lupta dată de curvie, a oprit pe diavol și i-a zis: Mergi în întuneric, satano! Nu știi oare că, deși sunt nevrednic, port totuși măduarele lui Hristos? Și de îndată s-a curmat aprindea (la fel ca atunci când cineva, suflând, stinge

lumina), lucru de care s-a mirat el singur și a slăvit pe Domnul.

Mare este curăția în iubirea de Hristos, pe când curvia este o mare necinste. De ce îți place a te împodobi cu așa lipsă de frică? Ascultă ce spune Apostolul: *Fugi de poftele tinereții* (2 Tim. 2, 22). Nu știi cu ce vrăjmaș te lupți? Nu știi oare cât de cumplit lucru este a fi cursă altui suflet? Cum de nu judeci ce putreziciune și ce descompunere cuprind pe cei ce lucrează astfel de fapte? Voiesc să-ți aduc la cunoștință că, deși omul cel din afară este îmbrăcat frumos, dar având locuința sufletului întinată, și frumusețea lui nu întârzie a se strica. Iar de câștigi frumusețea sufletului, dintr-aceasta și din lumina dinlăuntru se revarsă ceva peste omul din afară, și o asemenea frumusețe este netrecătoare. Cine-și împodobește hainele și-și umple burta, acela are mult de luptat; cel treaz însă este de spaimă vrăjmașilor.

Sufletul viclean, când este lingușit, se înalță, iar când este ocărât, se sfârșește la inimă. Sufletul bun însă nu se bucură nici de lingușire, și nici de ocară nu se tulbură.

Tăcerea pentru tânăr este ceea ce-i frâul pentru calul cel neînfrâuat, însă cade în nenorocire.

Să fie, dragă, frica de Dumnezeu în inima ta ceea ce este arma în mâna ostașului; cu ea să biruiești în umilință ispitele ce le-aduce diavolul asupra-ți. Ca praful se vor sfărâma vrăjmașii de la fața ta. Fii îndrăzneț, pentru că nu vei suferi înfrângere având așa armă.

Cine nu iubește pe Domnul duce în ispită pe iconom și supără pe egumenii săi; cine însă iubește pe Domnul poruncile Lui le păzește.

Portarul înțelept știe să dea răspuns celui sărac și celui mic de suflet; cel neînțelept însă va fi mândru. De nu ne înarmăm, frate, cu altceva, măcar cu cuvântul cel bun, purtând grijă de noi înșine, ca să nu cădem în aceeași, căci s-a zis: *În toate faptele tale amintește-ți de cele de pe urmă ale tale și în veac nu vei greși* (Sir. 28, 6).

Portărelul leneșul va suferi mult rău, iar cel vioi își va pregăti cunună.

În timpul serviciului divin, frații binecuvântează pe Dumnezeu stând; cum de tu, monahule, fugi cu mintea afară? Nu știi că printr-aceasta îți faci ție însuși rău? Spune cugetului: de se împrăstie nu vom stărui oare să venim mai înainte de toți? Și dacă o așa grabă punem față de cele trupesti, oare nu mai multă trebuie să punem pentru cele sufletești?

Fii cu sufletul arzând la fel cu sfinții, pentru ca să intri cu ei în împărăția cerurilor. Cine grăiește deșertăciuni în timpul lucrului slăbește cu lucrul; cine însă se afundă cu mintea în cuvântul cel sfânt mult sporește. Dacă în timpul lucrului te deșteaptă duhul curviei, nu te lenevi a ridica mâinile tale la rugăciune; iar dacă și mai cu putere cade asupra ta, pleacă-ți genunchii la rugăciune, și rugăciunea credinței te va apăra.

Nu presăra idei rele despre cineva pentru ca să nu te deștepte noaptea cugete rele. Nu numai privirea să o lași în jos, dar și inima să nu o înalți peste alții. Scapă pe fratele tău de păcat și Domnul te va scăpa pe tine în ziua mâniei.

Cel ce muncește în mănăstire să nu se îngreșeze a curăți și privata, deoarece nu-i rușine a răbda pentru cei binecredincioși. Nu te teme de muncă și

nu spune: „Ce, să mă istovesc?”. Adu-ți aminte că toți sfinții s-au făcut plăcuți lui Dumnezeu prin chinuri.

Monahul leneș nu-i folositor nici lui, nici aproapelui, iar cel neleneș îndeamnă la virtute pe cei negrijulii.

Cel ce disprețuiește pe egumen greșește, iar cel ascultător întru Domnul va moșteni slavă.

Nu strica mintea monahului începător și nici sufletul celui care însetează după Domnul, *că Domnul va vedea și nu-i va plăcea* (Prov. 24, 18).

Fiul vicios vorbește de rău pe părintele său și cei ce-l aud îl osândesc.

Ce va îndura oare nemilostivul care dă rău pentru bine?

Să nu-ți placă a asculta căderile altora, pentru ca nici păcatul tău să nu fie ascultat de alții.

Cine, prânzind, tace este asemenea celui ce mănâncă pâine cu miere, iar cine bolborosește multe smintește și pe cel tăcut. Nu mânca pește cu grabă și când bei nu face zgomot.

Monahului căruia îi place șederea, nu-i este pe plac portarul credincios, iar cine se îngrijește de dreptate nu scandalizează pe aproapele.

Înăbușă întru tine, iubitele, pofta mai înainte ca ea să te înăbușe pe tine, pentru că pe cei ce se supun ei îi duce în fundul iadului.

Răbdarea nu are măsură dacă este amestecată cu dragoste.

Împărate Doamne! Dă-mi să văd greșelile mele și să nu osândesc pe fratele meu.

Dacă trăiesc cu starețul doi călugări începători, cine dintr-amândoi este mai mare înaintea Domnului? Acela ce se smerește înaintea fratelui său cu

frică de Dumnezeu. Căci nu este mincinos Cel ce a zis: *Cel ce se smerește înălța-se-va* (Lc. 18, 14).

Cine are pe lângă sine doi începători are trebuință de multă veghere, pentru ca nu cumva potrivnicul, găsind ocazie prielnică, să facă cu ei ceva plăcut lui. De place nou începătorului râsul și voia slobodă, se pregătește de înfrângere și nenorocire.

Să nu iubești *nici vorbe nerușinate, nebunești sau glumețe, care nu se cuvin; ci mai degrabă de mulțumire* (Ef. 5, 4).

Să nu fii nesupus, încăpățânat și disprețuitor, ca să nu-ți faci rău ție și celor ce te ascultă.

De vei fi drept, cucernic și smerit, Domnul va vărsa îndurările Sale peste tine.

Ascultă, dragă, pe cel ce te sfătuiește întru Domnul ca să poți aduce roade Domnului Dumnezeu. Teme-te de Domnul și El va fi ție zid, și în ziua sfârșitului vei câștiga har.

Nu înjosi în mintea ta, monahule, pe mirean, pentru că numai unul Dumnezeu știe tainele inimii. Cinstește pe toți pentru Domnul, ca și pe tine să te cinstească Domnul tuturor.

Cine vrea să urnească piatra, nu de sus, ci de jos așază drugul și atunci ușor întoarce piatra. Acesta este tipul smereniei.

Ai lăsat chilia și umbli, călugăre, prin lume. Nu te temi oare de fărădelegile și ocările de prin orașe (Ps. 54, 10)? Cine s-a desfăcut cu desăvârșire de chipul lumesc al cugetării petrece nerănit, iar cine nu s-a dezbrăcat va primi asupră-și lovituri.

De se întâmplă ca mănăstirea în care trăiești să ducă mare lipsă de cele trebuitoare trupului, nu părăsi locul, pentru că vei găsi aici mult de lucru pen-

tru tine. Superiorul cucernic nu-i plăcut celor necredincioși și dreptului nu-i e plăcut nici un neadevăr.

Iartă fratelui tău de ți-a greșit și Domnul va ierta greșelile tale. Grăbește a veni în chilia fratelui care te-a supărat și căiește-te înaintea lui cu inimă curată, după cuvântul Celui ce a poruncit a ierta greșelile fratelui nu numai *până la șapte ori, ci până de șaptezeci de ori câte șapte* (Mt. 18, 22). Primește, dragă, pocăința fratelui ca a celui trimis de Dumnezeu; ia aminte să nu-l înjosești, ca să nu pornești mânia Lui împotriva ta.

Iubește pacea și sfîntenia, ca să te învrednicești a vedea fața Domnului Dumnezeu. Nu face rău fratelui tău în ziua tristeții lui și la supărarea lui nu adăuga altă supărare.

Egumenul muncitor este orânduiala fraților, iar stareții cumiști sunt mângâierea celor tineri. Să nu te încrezi celor ce vorbesc de rău, pentru că adeseori aceștia clevetesc din invidie, ci trebuie căutat mai bine adevărul.

Pentru ca frații să nu se tulbure, trebuie îngrădită gura îndrăzneților și a iscoditorilor de neorânduiei.

De vezi pe frați sfătuindu-se la cele rele, nu te uni cu ei, ci, abătându-te, intră în chilia ta aducându-ți aminte de cel ce a zis: *robului Domnului nu i se cade a se certa* (2 Tim. 2, 24). Iar de vezi vreun frate căzând cu duhul său neputincios, foarte frumos este a-l compătimi.

Dreptatea veselește inima celui ce face dreptate.

Reține-te, frate, de la glume, ca să nu te faci obraznic, căci obrăznicia este mama netrebnicii.

Nu intra în chilia celui beat, ca să nu pierzi deodată bogăția înfrînării.

Nu-ți aminti răul fratelui tău, căci este scris: *Calea celor ce țin minte răul duce la moarte* (Prov. 12, 28).

Nu poți răbda ocara? Taci și te liniștește. Nu poți răbda să se uite cineva la tine? Nici tu nu privi la el. Nu te uni cu cel ce-ți insuflă unele ca acestea: mult vei face cu răbdare pe gustul fiecărui frate? Tu îi răspunde: mă grăbesc să ajung azi liber, iar de ziua de mâine să îngrijește Domnul. Pentru că El a zis: *Nu te îngriji de ziua de mâine* (Mt. 6, 34).

Fericit cel ce a găsit tovarăși buni de drum și a disprețuit propria sa voie. Fără înșelăciune fă-ți lucrul tău, frate, căci așa șade bine celor credincioși și apoi vei căpăta și har în ostenele tale.

Nu bea vin până la îmbătare spre plăcerea oamenilor, pentru că vei da de rușine mare de te vor găsi beat.

Evlavia împodobește pe monah ca un lanț de aur pe grumaz.

Ce este mierea dulce pentru gura omului, acelea sunt cuvintele lui Dumnezeu celor ce se tem de Domnul. Bătrânii înțelepți sunt sprijin fraților, iar cei neînțelepți se ceartă.

Și lui Dumnezeu, și oamenilor le este nesuferită mândria, iar pe cei ce iubesc smerenia, Domnul îi înalță.

Mănăstirea care se ține de reguli bune este limanul cel sigur, *iar cei ce nu au conducere cad ca frunzele* (Prov. 11, 14), pentru că cine slujește trebuie să slujească asemenea Domnului, de la care va primi răsplata, iar nu asemenea oamenilor; și cel căruiia îi slujește trebuie să se poarte cu smerenie, ca și cum i-ar fi slujit Domnului.

Ai gustat pâine și te-ai săturat? Dă slavă lui Dumnezeu care te-a hrănit. Iar de vrei să-ți îndestu-

lezi pântecele cu puțin, dă slavă lui Dumnezeu, Cel ce te întărește, și nu vorbi față de toți: n-am mâncat decât atâta pâine. Ce câștigi cu asta? Osândești numai pe cei ce mănâncă și mulțumesc.

Așteaptă pe Domnul în ziua întristării, ca să te apere în ziua mâniei. Nu râde de cel amărât, nu te bucura când vezi pe cel ce se tulbură, ca să nu se mânie pe tine Domnul și să rămâi fără de apărare în ziua supărării.

Pentru iubirea de stăpânire nu urmări pe frați, căci de nu va fi de la Dumnezeu rânduiala aceasta, nu vei ajunge, iar de este de la Dumnezeu, apoi și între vase de te vei ascunde ca Saul (1 Rg. 10, 22), și de acolo te va lua Domnul și te va pune mai mare peste poporul Său.

Cine nu va ofta văzând că, neavând nici o virtute a vieții monahicești, alergăm după stăreție? Din ce pricină adesea și pe uscat ni se scufundă corabia? Nu din pricina necredinței și a neștiinței? Neștiind a stăpâni vâsla, punem mâna pe cârmă.

Cine este mai viclean ca omul care are apă dulce și nu voiește să sature un suflet însetat? Sau cine este mai invidios ca omul care are o carte folositoare și nu o dă fratelui ca să se cultive? Și cine este mai leneș ca acel înșelat care șade lângă izvor și nu întinde mâna să ia apă ca să-și stingă setea? Și cine este mai lipsit de grijă ca omul care are carte și nu se îngrijește de citit? Ostenește-te cu cel ce trebuie să învețe carte, pentru ca, citind despre lucrurile minunate ale lui Dumnezeu, să binecuvânteze numele cel minunat; și Dumnezeu va fi cel care te va răsplăti.

Călugărul care se află în descurajare cade în neîngrijire, iar când are răbdare, cade peste el îngâm-

farea; dar cine în adevăr iubește pe Domnul înde-
partează de la sine și pe una, și pe alta.

Monahul leneș multe păgubește, cel harnic însă
nu pierde nici un ceas. Monahul leneș și cel iubitor
de certuri nu-și câștigă slavă, deoarece întărită îm-
potriva sa. Monahul nesupus încearcă multe locuri,
iar cel ascultător se supune pentru Domnul. Înce-
pătorul cuminte ascultă de cel mai bătrân pentru
Domnul, iar cel nesupus va ajunge la necinste.

Cine păstrează curătenia corpului este vrednic
de lauda multora, iar cine disprețuiește curătenia va
fi condamnat de o mare parte din oameni.

la seama, iubite, la măsura fiecărui supus al tău,
după cuvântul Celui care a zis: *Căci unul aduce
roade și lucrează, unul o sută, altul șaiszeci, altul
treizeci* (Mt. 13, 23).

Monahul lacom numește postul vreme de triste-
țe, iar cel înfrânat nu privește la post cu mâhnire.
Nu fă ceva ce întristează pe aproapele, ci fii poli-
ticos în relațiile tale cu tot omul. Omul nepoliticos
urmărește pe vecinul său, dar cine umblă în lumină
nu se oprește cu gândul la rău. Cine iubește pe
Domnul nu întărită pe aproapele, ci se păzește
după cuvântul Celui care a zis: *Și ceea ce voți să vă
facă vouă oamenii, faceți și voi lor asemenea; căci
aceasta este Legea și proorocii* (Mt. 7, 12).

Lucrează, monahule, în timpul furtunii pentru ca
să te veselești intrând la limanul vieții. Vrăjmașul
înaramează pe frații leneși împotriva celor sânguitori
și sânguitorii pe lângă cei leneși își găsesc de lucru,
purtați pentru Domnul neputințele lor. Cine e în-
durător față de aproapele găsește îndurare la Dom-

nul; *dar judecata este fără îndurare pentru cel ce n-a avut îndurare* (Iac. 2, 13).

Nu te uni cu fratele tău la păcat, ci mai bine scapă-l și pe el de păcat și sufletele voastre vor fi vii în Domnul. Să fie totdeauna înaintea ochilor tăi frica de Dumnezeu și păcatul nu te va stăpâni. Nu zi: azi să păcătuiesc și mâine mă voi pocăi, căci despre ziua de mâine n-am nici o siguranță; să ne pocăim astăzi, și de ziua de mâine se va îngriji Domnul.

Câte unul se plimbă și, îndată ce aude un glas chemându-l la rugăciune, se apucă de lucru. Tu însă, iubitule, nu fi negrijuliu față de slujba lui Dumnezeu, ca să lumineze ochiul minții tale.

Cine are buze îndrăznețe capătă batjocură, iar cel ce se teme de Domnul va fi onorat. Crede în Domnul cu toată inima ta și vei căpăta har totdeauna. De vei petrece întru El, nu-ți vei pierde răs-plata. Tulumbele de apă se întrebuințează când se ivește focul, și lacrimile în timpul ispitei. Apa stinge flăcările, iar lacrimile sting în timpul rugăciunii poftele rele.

Ce este finicul care crește pe țărmurile apelor, aceea este unitatea în gândire la frații întru Domnul. Cine cinstește pe bătrâni va fi bucurat de tineri și în ziua rugăciunii sale va fi auzit de Domnul.

De vei da ceva împrumut fratelui tău și el întărie a-ți întoarce, și de vrei să-i aduci aminte, amintește-i o singură dată, căci de-i vei aminti deseori, va uita. De ai luat tu ceva împrumut de la fratele tău și el din frică de Dumnezeu nu-ți amintește, tu însuți ca un temător de Dumnezeu nu-l lipsi de ceea ce ai împrumutat; precum este scris: *Nimănui*

cu nimic să nu fiți datori, decât numai a vă iubi unul pe altul (Rom. 13, 8).

Toate cele stricăcioase se cuvine, fraților, a le disprețui și a ne îngriji de singura viață.

De ai fost însărcinat cu o mijlocire într-o afacere oarecare, nu fi greoi de mântuirea ta, punând ca pricină păcatele tale. Căci și Iosif în Egipt a fost mijlocitor în afaceri și a luat asupra-și nu numai grija casei, ci și a Egiptului întreg, și nu s-a abătut din calea adevărului, și Domnul l-a preamărit.

Dacă sufletul tău va fi sănătos înaintea Domnului, vei trage folos din aceasta.

De vei vedea pe cineva neguțătorind, zi întru tine: „Acest om, poftind cele vremelnice, rabdă atâtea ca să adune bunuri trecătoare și încă repede. Dar tu, suflet al meu, te lenevești față de cele netrecătoare?”. De vei vedea pe cei ce se judecă între dâșii, zi întru tine: „Acești oameni atâta stăruiesc și se ceartă între dâșii pentru lucruri care nu le aduc nici un folos. Oare tu, suflete al meu, fiind dator cu un nor de talanți, nu vei cădea cum se cuvine înaintea lui Dumnezeu, ca să ți se ierte datoria?”. De vei vedea oameni făcându-și casă cu pământ, zi întru tine: „Aceștia, ridicând casă cu pământ, pun atâta stăruință, ca să facă lucrul. Oare tu, suflete al meu, vei uita de locașurile cele veșnice?”. Și pentru a nu lungi vorba spunând de una și de alta, pe scurt zic: tot ce vedem în viață, cugetele lumești și judecățile cele omenești, să le schimbăm cu cele duhovnicești și vom folosi negreșit prin harul care lucrează cu noi.

Ce este acela un monah? Monahul este asemenea omului care se ridică la înălțime și, găsind o

funie atârând sus de tot deasupra pământului, se apucă de ea, se atâră de ea și strigă neîncetat către Domnul după ajutor, știind că, dacă slăbește și lasă funia din amândouă mâinile, cade și moare. Apucă-te, monahule, de viața veșnică la care ești chemat, mărturisind înaintea multor martori spovada ta cea bună: *Încă puțin, foarte puțin, și va veni Cel ce trebuie să vină și nu va zăbovi* (Evr. 10, 37).

Din pricină că nu voim să răbdăm pentru Domnul puțină supărare, fără de voie cădem în multe și grele supărări. Din cauză că nu vrem să lăsăm pentru Domnul propria noastră voie, ne pregătim singuri un mare rău sufletesc. Din pricină că nu răbdăm pentru Domnul a ne supune și umili, ne lipsim singuri de mângâierea dreptilor. Din cauză că nu ne plecăm sfaturilor ce ni se dau pentru Domnul, ne facem singuri jucărie viclenilor diavoli. Din cauză că nu primim pedeapsa cu toiagul, ne așteaptă cazanul în care va fi cine să ne mângâie.

Cine va da apă capului meu și ochilor mei izvor de lacrimi, ca să plâng păcatele mele ziua și noaptea (Ier. 9, 1)? Zis-am râsului: *E nebunie!* (Ecc. 2, 2) și lacrimilor: veniți la mine, căci tare mare e păcatul meu înaintea Domnului și nu este număr căderilor mele în păcat.

Știți oare că oamenii au trei feluri deosebite de lacrimi? Lacrimi pentru lucrurile cele văzute, care sunt foarte amare și deșarte; lacrimi de pocăință, când sufletul jelește bunurile cele veșnice, și sunt foarte dulci și folositoare; lacrimi de căință, acolo unde *va fi plânsul și scrâșnirea dinților* (Mt. 8, 12), și aceste lacrimi sunt amare și fără folos, pentru că n-au reușită, deoarece atunci nu va mai fi timp de pocăință.

Fii vigilent (cu ochii în patru) în timpul tinereții, iubitule, pentru ca să te faci vrednic de laudă la sfârșitul vieții.

Nu te încrede în vicleanul care îți insuflă gânduri înșelătoare și zice: „Ești încă tânăr, ai mulți ani de trăit, de aceea veselește-te acum și nu-ți face scârbă sufletului tău; la bătrânețe te vei pocăi“. Oare așa de nepriceput ești, frate, și nu știi că vicleanul te înșală cu aceasta? De nu te căiești când ești tânăr și la vârsta deplinei puteri, când ești în stare a suporta orice chin și a birui, când vei îmbătrâni nu-ți vei pune pricina (pretextul) în lipsa de puteri a bătrâneții? Dar dacă vei fi răpit de aici încă în tinerețe, ce vei face? De aceea, lasă calea vrăjmașului și ascultă de glasul Stăpânului celui adevărat, care a spus: *Priveghiați și vă rugați, că nu știți ziua, nici ceasul* (Mt. 25, 13; Mc. 13, 33).

Doamne Iisuse Hristoase, Împăratul celor ce împărătesc! Tu, care ai putere asupra vieții și a morții, știi cele ascunse și tainice de care nu pot fi ascunse nici cugetele, nici judecata! *Curățește-mă de cele ascunse ale mele* (Ps. 18, 13), *că rău înaintea Ta am făcut* (Ps. 50, 5). Căci iată, din zi în zi se împuținează zilele mele, iar greșelile mi se înmulțesc.

Tu, Doamne Dumnezeu duhurilor și al trupurilor, știi marea neputință a sufletului și a trupului meu; dă-mi, Doamne, tărie în neputința mea și ajută mie, săracului. Căci tu *știi că m-am făcut multora ca o minune, iar Tu ești ajutorul meu cel tare* (Ps. 70, 8). Dă-mi, Doamne, inimă mulțumitoare, pentru ca totdeauna să-mi aduc aminte de facerile Tale de bine, Bunule Doamne, și nu pomeni păcatele mele, nu fi pomenitor de rău față de păcatele

mele! Nu trece, Doamne, cu vederea rugile aduse de mine cel neînsemnat și păcătos, ci, precum până acum m-a acoperit harul Tău, așa și de acum încolo nu-l lua de la mine. El m-a înțeleptit să pricep aceasta și fericiți sunt cei care păzesc căile lui, că le va fi cunună de slavă. Mărturisesc-mă Ție, Doamne, și cu cel nevrednic Te laud pe Tine, care mi-ai arătat multe îndurări, pentru că Tu ai fost ocrotitorul și ajutorul meu, pentru că numele măririi Tale este binecuvântat în veci. Ție se cuvine mărire, Doamne Dumnezeul nostru!

Iubitule, învață pe fratele tău nu calea care duce în lume, ci cea care duce în împărăția cerească. Te-me-te dar de Domnul cu toată puterea ta și nu te întrece la fapte cu cei necredincioși, pentru că *focul lor nu se stinge și viermele lor nu moare* (Mc. 9, 44).

BIBLIOTECA

MANUSCRITTO

II

BIBLIOTECA
MUSEO HISTORICO

Povestire către monahi pentru petrecerea lor

Sfântul Efrem povestea fraților care veneau la dânsul pentru folosul lor, zicând: „Când eram copil de 14 ani eram foarte nestatornic. Într-o zi m-au trimis părinții în orașul din afara cetății. Ducându-mă eu, am aflat în cale, la mijlocul pădurii, o vacă îngreuiată păscând. Vaca era a unui sărac. Am luat pietre și am început a alunga vaca prin pădure. Și până într-atât am alergat în urma ei alungând-o cu pietre, până seara târziu (că era gata să fete), până ce a căzut la pământ în adâncul pădurii și a murit. Și lăsând-o moartă m-am dus; noaptea au mâncat-o fiarele. Și am întâlnit în pădurea aceea pe săracul căruia-i aparținea vaca, căutând-o. El m-a întrebat: «Fiule, nu cumva ai întâlnit o vacă îngreuiată în pădurea aceasta?». Iar eu nu numai că nu i-am răspuns, ci l-am și ocărât cu ocară cea mai de pe urmă. Mi s-a întâmplat după o lună de zile să mă trimită iarăși părinții la sus-numitul oraș. Ducându-mă eu, am înserat pe cale. Și m-au aflat niște păstori de oi în pădure și au zis către mine: «Frate, unde te duci pe vremea aceasta?». Și eu am zis către dânsii: «Părinții m-au trimis până la orașul de lângă cetate; acolo mă duc.» Iar ei mi-au zis: «Ziua s-a sfârșit și este către seară; vino și dormi cu noi, dimineață te vei duce în calea ta». Ducându-mă eu și rămânând la dânsii în noaptea aceea, au năvălit fiarele în staul și au risipit turma prin pădure. Stăpânii turmei m-au prins zicând: «Tu ești cel care ai

adus furii și ei au intrat și au risipit turma oilor». Iar eu lepădându-mă și jurându-mă că nu am nici o vină, nu m-au crezut; ci au repetat zicând: «Tu ești cel care ai furat și ai risipit turma oilor noastre». Mai pe urmă m-au legat de coate și m-au dat eparhului. Iar el a poruncit să mă bage în temniță. În temniță am găsit doi oameni legați, dintre care unul era acuzat de ucidere, iar altul de preacurvie. Și am stat în temniță 40 de zile. După 40 de zile mi-a apărut în vis un tânăr înfricoșat care mi-a zis cu glas blând: «Efreme, ce faci în temnița aceasta?» Iar eu am zis către dânsul: «Stăpâne, la vederea Ta m-am înfricoșat cu frică foarte mare și s-a dus virtutea de la mine». Tânărul a zis către mine: «Nu te teme, ci spune-mi necazul tău». Deci am luat puțină îndrăzneală din graiul lui cel blând și am zis către dânsul cu multe lacrimi: «Stăpâne, am fost trimis de părinții mei la orașul de lângă cetate și am inserat pe cale; atunci m-au aflat niște păstori care m-au luat să mă găzduiască la dânșii. În noaptea aceea, au sărit fiarele în staulul oilor și au risipit toată turma. Stăpânii oilor m-au prins zicând: Tu ești cel care ai adus tâlharii care au intrat și au risipit turma oilor. M-au legat și m-au dat stăpânitorului. Dar nu sunt vinovat, stăpâne, ci m-au acuzat pe nedrept». Iar el zâmbind mi-a zis: «Și Eu știu că nu ești vinovat de pricina aceasta de care ești acuzat. Dar știi ce-ai făcut înainte cu puține zile? Cum ai alungat cu pietre vaca săracului și ai ucis-o? Deci recunoaște că nu este nedreptate la Dumnezeu. Ci judecățile Domnului sunt adevărate; și pe lângă acestea voiesc să știi că și bărbații aceștia care sunt cu tine în temniță sunt nevinovați de pricina pentru care au fost pârați și

legați. Deci ispitește-i pe dâșii și învață că nu în deșert sunt închiși în temnița aceasta, și ca să cunoști că drept este Domnul și că iubește dreptatea.» Și zicându-mi acestea, tânărul care mi s-a arătat s-a dus. Când s-a făcut ziuă, am chemat la mine pe cei doi bărbați închiși în temniță și am zis către dâșii: «Fraților, pentru care pricină sunteți închiși în temnița aceasta?». Și a zis unul dintre dâșii: «Eu sunt prins pentru ucidere, dar sunt nevinovat de lucrul acesta». Celălalt a zis: «Iar eu pentru preacurvie sunt prins, dar sunt nevinovat de lucrul acesta». Și am zis către dâșii: «Cu adevărat așa este, dar aveți alte păcate grele și de aceea v-ați slobozit de purtarea de grijă a lui Dumnezeu și de aceea vi se aduc învinuirile acestea». Atunci a zis cel ce era prins pentru ucidere: «Cu adevărat, eu vă voi spune păcatul meu. Mai înainte de acestea cu puține zile, treceam pe podul râului din afară de cetate și alți doi oameni venind în urma mea s-au apucat la sfadă și a biruit unul pe celălalt și l-a aruncat de sus, de pe pod, în râu. Apoi s-a dus. Iar eu, trecând, puteam să-i dau mâna și să-l trag afară din râu, ca să nu moară. Și acela, strigând și rugându-se cu multe lacrimi ca să-l scot, eu n-am vrut, ci l-am lăsat acolo. Și după ce mai mult de un ceas s-a luptat dar n-a putut să iasă din apă, l-a luat curgerea râului și a murit, eu stând și privindu-l. Acesta este păcatul meu și știu cu dinadins că pentru pricina aceasta a îngăduit Dumnezeu să fiu acuzat și aruncat în temniță». Celălalt, care era acuzat de preacurvie a zis: «Să vă spun și eu păcatul meu. Mai înainte de aceste două luni s-au întâmplat următoarele: erau doi frați ostași, având avuție multă moștenire de la pă-

rinții lor, care aveau o soră văduvă, dar nu împărțiseră între dânșii averea părintească. Într-o bună zi, sora lor văduvă le-a cerut partea de avere care i se cuvenea. Iar frații ei, nevrând să-i dea nimic, îi căutau pricină ca să poată să o lase fără moștenire din averea părintească. Așa că au bârfit amândoi pe sora lor că a curvit, zicând că au și martori care știu aceasta. Copila se jura zicând că nu este vinovată. Iar ei, voind să dovedească aceasta, au hotărât ca, dacă vor veni martori care vor dovedi că a curvit, să o lase fără moștenire din averea părintească.

Deci au venit la mine amândoi frații și m-au rugat, zicând: Să stai de față înaintea surorii noastre și să mărturisești împotriva ei împreună cu noi că a curvit și că ești sigur de asta, ca să putem să o scoatem din averea părinților fără moștenire, și-ți vom da 50 de galbeni. Și am stat eu de față împotriva copilei cum că știu cu adevărat că a curvit, ceea ce nu era adevărat. Și am scos-o din averea părintească, lăsând-o fără moștenire. Acesta este păcatul meu. Iar de preacurvia pentru care sunt acum acuzat și mă aflu în temnița aceasta nu sunt vinovat. Și au zis amândoi către mine: «Dar tu, frate, pentru care pricină ești aruncat în temnița aceasta?». Și am zis eu către dânșii: «Mai înainte de aceste două luni m-au trimis părinții în orașul cel din afara cetății și am inserat pe cale. Niște păstori m-au luat să mă găzduiască la dânșii. În noaptea aceea, au sărit fiarele în staulul oilor și au risit toată turma. Iar stăpânii oilor m-au prins zicând: „Tu ai adus furii care au furat și au risipit turma oilor noastre.” M-au legat și m-au dat stăpânitorului. Pentru aceasta mă aflu acum în temniță». Și au zis oamenii

către mine: «Nu cumva ai făcut și tu vreo greșeală și pentru aceasta te-ai slobozit de pronia lui Dumnezeu să cazi în ispita aceasta și să cazi în temniță?». Iar eu am zis către dâșii: «Cu adevărat și eu vă voi spune ce am făcut. Mult eram eu neastâmpărat din pricina păcatelor mele. Am fost trimis într-una din zile de părinții mei în orașul de lângă cetate și, ducându-mă, am văzut o vacă îngreuiată păscând în pădure. Am luat pietre și am început a o alunga prin pădure. Și până într-atât am alergat în urma ei alungând-o cu pietre până seara târziu, încât am băgat-o în cele mai ascunse părți ale pădurii. Și cum era grea, a căzut din alergare și a murit. Vaca era a unui sărac. Dacă am văzut că vaca a murit, întorcându-mă am întâlnit pe săracul a cărui vacă era, plângând și căutând-o, care m-a întrebat, zicând: Fiule, nu cumva ai văzut pe aici, pe undeva, o vacă îngreuiată? Iar eu nu numai că nu i-am răspuns, dar l-am și ocărat.

A doua zi a venit stăpânitorul la judecată, a pus înaintea lui cangea cea cu trei piroane și toate uneltele de tortură și a poruncit să ne aducă spre cercetare. Deci au venit slujitorii la temniță, au pus împrejurul nostru lanțuri de fier peste tot trupul și ne-au dus înaintea judecătorului. Și poruncind stăpânitorul să se aducă cei legați, au dezbrăcat pe acela ce era închis pentru ucidere și, aducându-l, l-au pus în mijlocul prileștii legat cu lanțuri de fier. Stăpânitorul i-a cerut să spună adevărul mai înainte de a fi torturat, cum a făcut uciderea; iar el cerea îngăduință, zicând: «Nu sunt vinovat, ci cu totul sunt fără de pricină». Atunci a poruncit să-l pedepsească. Și după ce multă vreme a fost chi-

noit, s-a dovedit că este nevinovat, iar stăpânitorul a poruncit să fie slobozit. Stăpânitorul a poruncit să fie adus al doilea, cel pârât pentru preacurvie. Și dezbrăcându-l pe dânsul și aducându-l, l-au pus la mijloc. Văzând aceasta, frică mare și cutremur au căzut peste mine, încredințat fiind cu totul că urma să intru și eu la mijloc ca și ceilalți. Deci plânceam și mă văitam și de frică am slăbit cu sufletul. Iar muncitorii și slujitorii care stăteau înainte, văzându-mă tremurând și plângând, râdeau de mine și ziceau: «De ce plângi copile? Când făceai cele rele nu te temeai? Plângi acum când nimic nu te vei folosi? Nu te teme, curând vei intra și tu la mijloc». Auzind aceste vorbe, și mai mult se topea în mine inima. Fiind pedepsit și celălalt și găsindu-se și el nevinovat, stăpânitorul a poruncit să fie slobozit. A poruncit iarăși să mă bage în temniță legat cu fiare. Și am făcut acolo singur alte 40 de zile. După aceea, au adus slujitorii trei oameni legați în temniță. Și i-au legat și s-au dus. Am făcut cu bărbații aceia alte treizeci de zile de temniță. Și iarăși a apărut înainte-mi tânărul ce mi s-a arătat mai înainte și mi-a zis: «Cum este Efreme? Ai întrebat pe bărbații aceia pe care i-ai aflat în temniță?». Iar eu am zis către dânsul: «Da, stăpâne». Și i-am povestit toate cele ce mi-au zis bărbații aceia. Iar el mi-a zis: «Vezi dreapta judecată a lui Dumnezeu? Și să cunoști că acești trei bărbați care sunt cu tine astăzi în temniță sunt cei care au acuzat pe sora lor de curvie și au scos-o din averea părinților, lăsând-o fără moștenire; despre aceasta ți-a povestit bărbatul acela ce mai înainte a fost slobozit din temniță. Cel de-al treilea este cel care l-a aruncat pe omul acela în râu

și a murit, despre care ți-a povestit celălalt». Și zicând acestea s-a dus.

Când s-a făcut ziuă, am chemat pe cei trei bărbați care erau cu mine în temniță și am zis către dânșii: «Cu adevărat, fraților, spuneți-mi pentru care pricină ați fost aruncați în temniță?». Cei doi frați mi-au răspuns: «Crede, frate, că pentru păcatele noastre. Unul din noi a făcut ucidere, iar celălalt în preacurvie cu o femeie măritată a fost prins și vinovați suntem amândoi de ucidere». Iar cel de-al treilea a zis: «Și eu din păcatele mele am făcut ucidere». Și eu am zis către dânșii: «Cu adevărat vinovați sunteți de ucidere sau sunteți doar clevețiți?». Și ei mi-au răspuns: «Cu adevărat, frate, de păcatele noastre suntem cu adevărat vinovați». Iar eu vrând să mă lămuresc pe deplin dacă mi-a spus adevărul cel ce mi s-a arătat, am zis: «Fraților, nu cumva mai înainte și alte greșeli ați făcut și pentru acestea a lăsat Dumnezeu să cădeți în niște prihăniri așa de grele?». Atunci cei doi frați au zis: «Crede, frate, că avem o soră văduvă cucernică și temătoare de Dumnezeu. Vrând noi să o scoatem din averea părintească, lăsând-o fără moștenire, am acuzat-o de curvie, am adus martori mincinoși și am scos-o fără moștenire». Celălalt a zis: «Eu treceam râul împreună cu altul și l-am aruncat de sus, de pe pod, în râu și a murit». Iar eu le-am povestit cele legate de mine, toate. Și despre cei doi bărbați pe care i-am aflat în temniță, și despre cel care a mărturisit asupra surorii lor, și despre cel ce nu a dat mâna celui aruncat în râu, nevrând să-l scoată din apă ca să nu moară. Și auzind bărbații aceia s-au temut cu frică mare și s-au minunat de dreapta judecată a lui

Dumnezeu, zicând: «Unul este Dumnezeu care face minuni singur».

Prin urmare, plângeam toți cu necaz mare, așteptând sfârșitul. A doua zi, a șezut stăpânitorul la judecată întru arătarea norodului și iarăși uneltele cele de tortură s-au pus înaintea lui, poruncind să fim aduși spre cercetare. Venind la noi cei rânduiți pentru pedepsire, au pus lanțurile de fier împrejurul grumajilor noștri și ne trăgeau prin mijlocul cetății ca să ne pună înaintea dregătorului, iar cetatea toată a alergat ca să-i vadă pe cei pedepsiți. Stăpânitorul a poruncit să fie dezbrăcați cei doi frați și aduși la mijloc. Muncitorii, dezbrăcându-i, i-au adus la interogatoriu. Pe ceilalți doi ne-au pus înaintea celor ce erau pedepsiți. Și eu plângeam de frica celor ce vedeam. Iar slujitorii îmi ziceau: «Crede, fiule, dacă din cealaltă încercare ai ieșit nesupărat, de acum nu vei mai ieși, ci de pedepsele pe care ai să le vezi, ai să te ispitești astăzi». Și eu auzind acestea și văzându-le, în mare spaimă și temere multă am venit. La porunca stăpânitorului, au fost atârnați cei doi frați pe gemănarea roții. După multe ceasuri de pedeapsă, au mărturisit nedreptatea făcută surorii lor și că ei sunt cei vinovați de preacurvie și de ucidere. Iar stăpânitorul a dat sentința să li se taie câte o mână (dreapta) și să fie spânzurați în furci. După ce și-au luat aceștia pedeapsa, stăpânitorul a poruncit să fie adus și celălalt spre cercetare. Fiind adus și acesta, stăpânitorul a poruncit să fie atârnat gol pe gemănarea roții și să fie torturat. Multă vreme după aceea, spânzurat fiind el și chinuit, cu slobozenie a mărturisit uciderea pe care o făcuse, aruncând pe celălalt om în râu și acesta murind.

Stăpânitorul a dat asupra lui sentința să i se taie amândouă mâinile și să fie spânzurat în furci. După ce și-a luat și acesta pedeapsa, stăpânitorul a zis: «Dezbrăcați pe tânărul și aduceți-l în mijloc». Dezbrăcându-mă, slujitorii m-au înfășurat în niște zdrențe și m-au pus înaintea judecătorului. Eu plângeam cu amar și rugam pe Dumnezeu, zicând: «Doamne, Atotputernice, mântuiește-mă din nevoia aceasta, ca să mă învrednicesc a mă face monah și ca să-Ți slujesc Ție». Iar stăpânitorul a poruncit slujitorilor zicând: «Întindeți-l din patru părți cu curele și bateți-l cu vine de bou».

Dar cel ce ședea împreună cu stăpânitorul a zis către el: «Stăpâne, să se amâne aceasta la altă cercare, fiindcă este vremea prânzului». Și stăpânitorul a poruncit să fiu dus, legat cu lanțuri de fir, în temniță. Am mai făcut alte 25 de zile de temniță. Atunci a apărut iarăși înaintea mea, pentru a treia oară, tânărul care mi s-a arătat mai înainte în vis și mi-a zis: «Cum este, Efreme, te-ai lămurit deplin că Domnul ocârmuiește cu dreaptă judecată lumea și că nedreptate la dânsul nu există?». Iar eu am zis către dânsul: «Da, stăpâne, m-am lămurit și m-am încredințat deplin că minunate sunt lucrurile Domnului și necunoscute căile Lui». Și am început a-l ruga cu multe lacrimi zicând: «Stăpâne, ai făcut dreptatea acesta mare cu robul tău și întru arătarea ta ai mângâiat neputința mea. Miluiește-mă pe mine, robul tău, și mă scoate din temnița aceasta, ca să mă învrednicesc a mă face monah și să slujesc Stăpânului Hristos». Iar el zâmbind mi-a zis: «Se cădea ție cu bună așezare să fii, ca să nu fii aruncat în temnița aceasta. Iar după ce pentru purtarea ta

cea rea ai intrat aici, ce pot să-ți fac? Însă nu te teme, n-ai să mai înduri multe. Că vine alt stăpânitor care are să te slobozească». Și zicându-mi acestea, s-a dus. Iar eu, într-un mult necaz petrecând, mă gândeam cum vor lua sfârșit toate acestea pentru mine.

După 5 zile a venit alt stăpânitor care a petrecut în casa părinților mei. Iar cel ce a primit diadohisierea m-a lăsat singur legat în temniță. La 7 zile după ce a venit în cetate, stăpânitorul a întrebat pe cel căruia îi erau încredințate judecățile dacă sunt niscaiva legați în temniță. El i-a spus că este un tânăr legat pentru oarecare pricină; în ziua a opta a poruncit să se pregătească ieșirea. Șezând la divan, a poruncit să fiu adus la interogatoriu. Venind slujitorii la temniță, iarăși au pus împrejurul grumazului meu lanțuri de fier și mă trăgeau înaintea tuturor spre cercetare. La porunca stăpânitorului, m-au dezbrăcat și m-au înfășurat în zdrențe, m-au pus la mijloc și m-au adus înaintea judecătorului. Văzându-mă, ighemonul m-a cunoscut. Dar după asprimă legilor m-a întrebat și, cunoscând că sunt clevetit, a poruncit să fiu eliberat. Atunci slujitorii, dezlegându-mă de legăturile dimprejurul meu și dându-mi hainele, m-au îmbrăcat și m-au slobozit. Iar eu cu preaslăvire mântuindu-mă îndată, m-am suit numaidecât în munte la un mare stareț și i-am căzut la picioare povestindu-i toate și m-am făcut monah. Și acestea, fraților, vi le-am povestit pentru folos. Ca și voi, auzind, împreună cu mine într-un cuget să slăviți pe Dumnezeu Cel ce voiește ca toți oamenii să se mântuiască și să vină la cunoștința adevărului. Lui i se cuvine slava în veci. Amin."

Pentru Sfântul Efrem Sirul

Despre doi cai iute alergători ce au tulburat multe ape, după cum zice dumnezeiescul Avacum (3, 15) voiesc să vă povestesc; adică despre Vasile de-a pururea pomenitul și despre Efrem Sirul. Cele ale părintelui nostru Vasile le-am văzut (în altă parte), iar cele ale dumnezeiescului și de-a pururea pomenitului Efrem, din nemincinoasa lui gură le-am auzit. Și sunt în acest chip: Efrem de-a pururea pomenitul, petrecând în pustie, pe unele le-a văzut prin strălucirea Sfântului Duh, iar lucrurile cele minunate ale părintelui nostru Vasile le-a învățat din întrebare și din dorire, rugând pe Dumnezeu să-i descopere în ce fel este marele Vasile. Într-una din zile, rugându-se el, a văzut cu uimire un stâlp de foc al cărui cap ajungea până la cer. Și a auzit glas de sus zicându-i: „Efreme, Efreme, în ce chip ai văzut stâlpul cel de foc, în acest fel este marele Vasile”. După ce a văzut și a auzit acestea cu uimire, Efrem și-a luat numaidecât tălmaci, pentru că nu știa să grăiască în limbă elinească, a venit la biserica cea mare a cetății Cezareei, cea cu nume mare, și ajungând aici chiar în seara sfântului praznic al dumnezeieștilor Arătări, intrând pe ascuns a văzut mergând în biserică pe marele ierarh Vasile și a zis celui ce-l urma: „Așadar, frate, în zadar ne-am ostentit, după cum socotesc; că acesta într-un rânduiala aceasta fiind, nu este precum l-am văzut eu. Că l-am văzut îmbrăcat în haină albă și pe cucernicul cliros care era împrejurul lui tot cu haine albe era îmbrăcat și urmându-i”. Și stând el într-un loc

ascuns al aceleiași sfinte biserici, a deznădăjduit de pricina și socoteala sa, zicându-și: „Noi, cei ce am purtat greutatea și arșița zilei, nimic nu ne-am folosit și acesta, întru rânduiala aceasta aflându-se, stâlp de foc este; mă minunez!”.

Pe când gândea acestea, Sfântul Părintele nostru Vasile a trimis la dânsul pe arhidiaconul său, zicându-i: „Du-te la ușa cea dinspre apus și în unghiul bisericii vei afla un monah spân și mic, purtând cunion, împreună cu altul și, după ce-i vei spune cele cuvenite feței lui, îi vei zice: «Mergi, intră în altar, că te cheamă Arhiepiscopul»”.

Iar arhidiaconul, cu multă osteneală despărțind mulțimea norodului, s-a dus unde sta cuviosul Efrem și i-a zis: „Frate, blagoslovește. Mergi, intră în altar, că te cheamă Arhiepiscopul”. Și înștiințându-se prin tâlmaci ce-i zicea acela, Efrem s-a lepădat zicând: „Te-ai rătăcit, frate. Noi suntem oameni străini și necunoscuți lui”. Arhidiaconul, ducându-se, i-a vestit Preasfințitului arhiercu acestea. Iar când marele Vasile citea și tâlcuia sfințitele cărți norodului, cuviosul Efrem a văzut o limbă de foc grăind prin gura lui. Și iarăși i-a zis arhidiaconului marele Părinte Vasile: „Du-te iarăși și zi-i: «Frate Efreme, mergi, intră în sfântul altar, că te cheamă Arhiepiscopul»”. Ducându-se arhidiaconul, sărutându-i tălpile, i-a zis: „Frate Efreme, mergi că te cheamă părintele tău Arhiepiscopul, ca să intri în sfântul altar.” Și s-a spăimântat de acestea cuviosul Efrem și l-a slăvit pe Dumnezeu. Făcând metanie, i-a zis: „Cu adevărat, mare este Vasile, cu adevărat stâlp de foc este Vasile, cu adevărat Sfântul Duh grăiește prin cinstita gură a lui”. Și l-a rugat pe arhidiacon să-i

spună: „Mai bine după dumnezeiasca Liturghie, în veșmântărie îl voi săruta pe el“. Intrând părintele nostru în veșmântărie, a chemat pe Sfântul Efrem și, dându-i sărutarea cea întru Domnul, a zis: „Bine ai venit, părinte ai fiilor pustiei, bine ai venit, cel ce ai înmulțit ucenicii lui Hristos ca niște miei și pe draci dintr-însa i-ai gonit. Dar pentru ce ai luat atâta osteneală, părinte? Ai venit să vezi un om păcătos? Dumnezeu să-ți dea plată pentru osteneala ta“. Și spunându-i lui toate cele ce întru inima sa s-au lucrat și s-au grăit prin avva care era cu dânsul, s-a împărtășit din sfintele mâini ale Sfântului părintelui nostru, Vasile.

După ce și-au arătat dragoste și s-au ospătat împreună, a zis cuviosul Efrem către dânsul: „Părinte preacinstite, un dar cer de la preasfinția ta să-mi dea și binevoiește să mi se dăruiască aceasta prin lucrarea lui Dumnezeu“. Iar marele părinte Vasile a zis către dânsul: „Poruncește părinte, zi darul pe care-l voiești. Că mult îți sunt dator, mai ales pentru osteneala venirii tale la mine“. Cinstitul Efrem a zis: „Știu, părinte sfinte, că Dumnezeu îți va da toate câte îi vei cere ca unui adevărat și credincios rob al Lui. Voiesc să-L rog pe Dumnezeu să-mi poruncească să grăiesc grecește“. Iar Sfântul Vasile a zis către dânsul: „Mai presus de puterea noastră ai cerut. Dar, de vreme ce cu credință ai cerut, făcă-ți-se precum ai cerut. Deci, vino, părinte preacinstite și al pustiei povățuitorule, să ne rugăm Domnului amândoi, că puternic este, să facă voia ta. Că este scris: «Voia celor ce se tem de Dânsul o va face și rugăciunea lor o va auzi și îi va mântui pe dânși»“. Și după ce au făcut ei rugăciunea multe ceasuri,

dobândească fericirea. Deci lucru bun este a ne ruga, a nu ne îngreuna și a nu ne slăbănogi, după cum zice Domnul. Și zice și Apostolul: „Rugați-vă neîncetat“, adică ziua și noaptea, și în tot ceasul. Și nu numai când intri în biserică, iar în celelalte ceasuri să te faci fără de grijă. Ci, ori de lucrezi, ori de dormi, ori de călătorești, ori de mănânci, ori de bei, ori de zaci, să nu-ți curmi rugăciunea. Că nu știi când va veni cel ce va cere sufletul tău. Să nu aștepti duminica sau alt praznic sau deosebiri de loc; ci precum a zis Proorocul David: „În tot locul stăpânirii lui“. Deci, ori în biserică de ești, ori în casa ta, ori în țarină, ori de paști oi, ori de ridici ziduri, ori de te afli la ospete, să nu te depărtezi de rugăciune. Când poți adică, pleacă-ți genunchii, iar când nu poți, roagă-te cu mintea. Și seara, și dimineața, și la amiază. Dacă rugăciunea te va povățui înaintea lucrului, și sculându-te din pat mișcările tale cele dintâi spre rugăciune se vor face; atunci păcatul nu află intrare în sufletul tău. Rugăciunea este păzitoarea întregii înțelepciuni, pedepsire a mâniei, împilare a îngâmfwării, curățire a pomenirii de rău, surpare a pizmei, îndreptare a păgânității. Rugăciunea este virtutea trupurilor, ocârmuire a casei, bună așezare a cetății, tărie împărăției, biruință războiului, întemeiere a păcii. Rugăciunea este pecete a Fecioarei, credință a nunții, armă călătorilor, apărătoare a celor ce dorm, îndrăzneală a celor ce priveghează, bună aducere de roadă lucrătorilor pământului, mântuire celor ce înoată. Rugăciunea este ajutătoare a celor ce se judecă, slăbire a celor legați, inimă bună a celor scârbiți, dulceață a celor ce se bucură, mângâiere a celor ce plâng, praznic

al nașterilor, cunună a celor însoțiți, îngropare a celor ce mor. Rugăciunea este vorbire cu Dumnezeu, cinstire întocmai cu îngerii, sporire a bunătăților, abatere a răutăților, îndreptare a păcatelor. Rugăciunea lui Iona i-a făcut casă din chit, iar pe Iezechiel l-a întors la viață din porțile morții. Iar tinerilor din Babilon le-a schimbat vâpaia în duh de rouă. Prin rugăciune, Ilie a legat cerul ca să nu plouă trei ani și șase luni.

Vedeți, fraților, cât poate rugăciunea? Nu este altă avere mai cinstită decât rugăciunea în toată viața oamenilor. Niciodată să nu vă despărțiți de ea. Niciodată să nu vă depărtați de ea; ci precum a zis Domnul nostru, să ne rugăm ca să nu ni se facă osteneala deșartă. Când stați rugându-vă, lăsați orice aveți asupra cuiva, ca și Tatăl vostru cel ceresc să lase greșelile voastre. Vedeți, iubitorilor, că în zadar ne ostenim rugându-ne, dacă avem ură asupra cuiva. Și iarăși zice Domnul: „Dacă vei aduce darul tău la altar și acolo îți vei aduce aminte că are ceva asupra ta, lasă-ți darul înaintea altarului și, ducându-te, împacă-te întâi cu fratele tău; și după aceea venind, adu-ți darul tău” (Mt. 5, 23-24). Deci este arătat că, dacă nu vei face întâi aceasta, toate câte aduci sunt neprimite. Iar dacă vei face porunca Stăpânului, atunci roagă-te cu îndrăzneală Domnului zicând: „Lasă-mi mie, Stăpâne, datoriile mele, precum și eu am lăsat fratelui meu, porunca Ta plinind-o. Eu, neputincios fiind, am lăsat”. Și-ți va răspunde Iubitorul de oameni: „Dacă ai lăsat, îți las și Eu. Dacă ai iertat, îți iert și Eu. Că am putere să iert pe pământ păcatele. Lăsați, și vi se va lăsa vouă”. Vedeți neasemănata iubire de oameni a lui Dumnezeu?

Vedeți nemăsurata bunătate a lui Dumnezeu? Ați auzit pe scurt despre mântuirea sufletelor voastre.

Al aceleuiași

Cuvânt pentru post

Iubește sărăcia lui Hristos, ca să te îmbogățești cu dumnezeirea Lui. Iubește postul cel preabun; lucrul cel cinstit și lui Dumnezeu îi este plăcut. Postul este căruța către cer. Postul naște prooroci, îi înțelegește pe făcătorii de lege. Postul este bun păzitor al sufletului, întemeiere împreună-locuitoare a trupului. Postul este arma vitejilor, iscusitor pătimitorilor. Postul gonește ispitele, invită la smerenie, este împreună-locuitor al trezirii, ziditor al întregii înțelepciuni. Postul este vitejie în războaie. Postul a stins puterea focului. Postul a astupat gurile leilor. Postul trimite rugăciunea la cer. Postul este maică a sănătății. Postul este povătuitor al tinereții, împodobire a bătrânilor, împreună călător cu cei călători. Trupul celui ce postește este vrednic de cucernicie și sufletul cinstit. Postul l-a odihnit pe Lazăr în sânnurile lui Avraam. Deci și noi să-l iubim, ca și pe noi sânul lui Avraam să ne primească. Să fugim de desfătare, de beția pricinuitoare de mult răs și maică a curviei. Beția nu-l primește pe Domnul. Beția îl gonește pe Duhul Sfânt. Postul este bună așezare a cetății, bună pătimire a târgului. Postul este pacea caselor. Postul este dătător de feciorie și păzitor. Postul este calea pocăinței. Postul este ziditor al lacrimilor. Postul nu iubește lumea, nici cele din lume. Deci să nu ne supărăm postind; că sunt îngeri

care îi scriu în fiecare biserică pe cei ce postesc. Postul nu primește pomenire de rău; că cei ce scârbe și pomeniri de rău își grămădesc, deși par că se roagă sau că postesc, sunt asemenea celor ce scot apă și o toarnă în vas găurit. Nu primește Domnul rugăciunea celui ce are pomenire de rău asupra fratelui. Căruia se cuvine slava și stăpânirea, în vecii vecilor. Amin.

Al aceluiasi

Cuvânt pentru feciorie

Sfântul Apostol Pavel ne învață pe noi, pe toți, despre feciorie. El socotește treapta fecioriei mai bună și mai înaltă decât lumea. Cel ce are femeie, zice Apostolul, are grijă cum să placă femeii. Iar cel ce petrece întru feciorie are întotdeauna grijă cum să placă Domnului (1 Cor. 7, 32-34). Grijă dintâi duce la muncă, iar grija din urmă la viața cea veșnică. Fericit este omul care are grijă să placă Domnului și să-și păzească trupul curat, ca să se facă biserică sfântă și neîntinată a lui Hristos Împăratul. Te-ai făcut de bună voie biserică a lui Dumnezeu, omule? Ia dar aminte la tine ziua și noaptea, ca să nu se strice biserica pe care ai zidit-o întru a ta stăpânire. Tu însuți cu voia ta și cu stăpânirea ta te-ai făcut biserică a lui Dumnezeu și nu de silă, ci cu osârdia ta. Știi că te-ai luminat, cel ce te-ai făcut biserică a lui Dumnezeu Celui prea înalt. Că Duhul lui Dumnezeu locuiește în biserică, dacă este curată, și o sfințește ca să fie de bună treabă Stăpânului său? Ascultă, fratele meu, și scrie graiurile prostimii

mele în inima ta. Încinge-te cu credință curată, cu nădejde și cu dragoste; și stai ca un puternic păzind biserica lui Dumnezeu de toate gândurile cele întinate. Și fă-te ochi neîncetat pândind și privind pe ispititorii celui rău. Că năvălesc de-a pururea ispititori ai celui rău, ca să afle vreun trândav și risipit cu mintea, ca să-i strice biserica trupului aceluia și să nu mai fie de bună treabă Stăpânului său.

Ia aminte la tine însuși ca nu cumva să primești pe ispititorii celui rău. Pricepi, frate, care sunt ispititorii celui rău și ucigașii? Gândurile cele întinate, poftele cele rele, mâniile și tulburările, iuțimile și prigonirile, robirile patimilor. Aceștia sunt ispititorii cei nerușinați și răi, care nu încetează niciodată, nici nu se satură de răutate și, biruind, năvălesc de-a pururea asupra ta. Că nerușinată este rădăcina poștei. Dacă va fi tăiată și va fi smulsă în fiecare zi, ea odrăslește în fiecare ceas. Dezrădăcinează, frate, rădăcina poștei din inima ta ca să nu odrăslească și ca să nu sporească în fiecare ceas. Chiar dacă ai tăia-o de nenumărate ori, de două ori pe atâta odrăslește, dacă rădăcina ei nu va fi dezrădăcinată cu totul. Nevoiește-te neîncetat ca să te faci biserică a lui Dumnezeu neîntinată și fără de prihană. Dacă vei închina biserica ta lui Dumnezeu, însuși Dumnezeu cel sfânt îți va da răsplătire și schimb raiul cel veselitor spre a ta odihnă, prin biruința patimilor și a gândurilor celor întinate. Sârguiește-te a păzi biserica ta sfântă, ca să fie bine încuviințată și bine primită la Dumnezeu. Deci ia aminte la tine însuși, ca să nu bagi în biserică în locul Stăpânului celui sfânt și neîntinat pe vrăjmașul cel pângărit, și să se strice biserica ta prin nerușinarea vrăjmașului

cel urător de bine. Fiindcă este nerușinat și obraznic; de multe ori, certându-l, îl scoți afară și el cu nerușinare se lupă să intre înlăuntru. Dacă pe acesta îl vei băga în biserica trupului tău, de vină nu este Dumnezeu cel neîntinat și sfânt. Nu El s-a depărtat, ci tu L-ai gonit. Ai băgat înlăuntru pe cel pângărit, ai pierdut pe Cel sfânt. Pe Împăratul l-ai urât și pe tiranul l-ai iubit. De izvorul vieții te-ai depărtat și cu noroiul te-ai împreunat. De lumină te-ai lipsit și cu întunericul te-ai împărtășit. Pentru trândăvia ta, te-ai dat vrăjmașului și pângăritului.

Dumnezeu cel Sfânt a binevoit în biserica ta de-a pururea a locui, iar tu L-ai mâhnit pe Dumnezeu, pe Stăpânul care fără de saț dorește să-ți dea împărăția Sa. Dumnezeu locuiește în trupul acelor care s-au făcut biserici fără de prihană și curate. Dacă tu dorești ca de-a pururea să locuiască Dumnezeu în trupul tău, în toate zilele cât vei trăi pe pământ, însuși Dumnezeu cel Sfânt în raiul Său, întru lumină neasemănată și întru viață fără de moarte în veacul veacului, cu bucurie mare te va odihni acolo. Poate ai auzit că o zi în lumina aceea a împărăției lui Dumnezeu este o mie de ani în veacul acesta. Deschide-ți inima, primește, frate, dorește pe Dumnezeu în toate zilele tale. Îndulcire, luminare și bucurie de-a pururea este dorirea de Dumnezeu. Dacă îl dorești de-a pururea și El de-a pururea va locui în tine. Dumnezeu este râvnitor, neîntinat și sfânt și va locui în sufletul celor ce se tem de El, și va face voia celor ce L-au iubit pe El. Voiești să fii biserică sfântă a lui Dumnezeu și fără prihană? Păstrează icoana Lui în inima ta de-a pururea. Icoană de a lui Dumnezeu zic, iar nu închipuirea cea

cu vopsele pe lemn sau pe altceva, ci icoana aceea a lui Dumnezeu care prin lucruri bune, prin postiri, prin privegheri, prin isprăvi de fapte bune, prin înfrânări și prin rugăciuni se zugrăvește neîntinat în suflet, totdeauna. Și zugrăveli ale icoanei celei cerești a Stăpânului sunt isprăvile faptelor bune, și gândurile cele curate și nepăsarea de cele pământești cu blândețe și cu viață cinstită de-a pururea. Fără nevointă, nimeni nu se încununează în viață și în petrecerea pustniciei. Fără nevointă, nimeni nu poate să dobândească cunună neveștejită și viață veșnică. Că viața aceasta se aseamănă cu un loc de luptă. Nevoitorii desăvârșiți se arată fără de frică prin sânguința lor la locul de luptă; dar cei fricoși și molatici fug de luptă. Nevoitorii cei desăvârșiți și pusnicii cei înfrânați au înaintea ochilor raiul cel veselitor, așteptând să se îndulcească de bunătățile lui întru lumină veșnică și întru viață nemuritoare. Voiești să te nevoiești și să te arăți desăvârșit în fapta bună? Îmbracă-te cu fapta bună cum te îmbraci cu o haină. Te-ai îmbrăcat cu fapta bună? Nevoiește-te neîncetat ca să nu te dezbraci de dânsa. Teme-te de vin, ca nu cumva să te dea la iveală și să te golești de faptele bune, precum s-a golit dreptul cel de demult. Ai cunoscut puterea vinului? Dacă nu, ascultă cele ce îți voi spune. Noe, bărbatul cel drept, cel cuvios, cel încuviințat întru neamul acela, s-a stricat din neamul său. Cu toate că s-a învrednicit să audă glasuri de la Dumnezeu și laude întru cucernicia lui, fiindcă Dumnezeu i-a zis: „Pe tine singur te-am văzut drept în neamul acesta stricat“ (Fac. 7, 1), dreptul acesta, care a biruit popul apelor, de ticălosul vin dormind a fost biruit.

Ape nemărginite nu l-au biruit, iar vinul cel prost în somn a golit trupul dreptului, care s-a făcut iarăși patriarh al neamurilor. Vinul acesta și pe Lot cel cuvios în somn l-a jefuit. Că a furat de la dânsul prin fiicele zămislite afară de fire. Dacă pe drept și pe cuvios vinul nu i-a cruțat, pe tine, cel care ești prost, cu cât mai vârtos te va birui?

Teme-te, tânărule, totdeauna de vin. Că vinul niciodată nu cruță trupul. Foc aprinde într-însul de poftă rea. Să nu se moleșească trupul tău întru înfocarea lui, ca să nu te prinzi de gânduri rele și de cugetarea rea să te lași vânat. Nelucrător ești de împărtășirea trupului și întru faptă de te împărtășești prin reaua cugetare cu umbra și cu idolul păcatului însuși te însoțești. Că dacă te vei prinde în idolul acesta și în umbra păcatului, și când vei cugeta, și când vei vorbi, și când vei lucra, totdeauna te vei căi, totdeauna te vei zidi și totdeauna vei risipi. Idolii păcatului stau totdeauna înaintea ochilor minții: nălucesc privirea, amutesc vorbirea, îndulcesc cugetul, moleșesc gândul, biruie nevăzut, păcătuiesc nearătat. Cel prins li se arată privitorilor plin de evlavie și de cucernicie, dar el știe cât se muncește înlăuntru căindu-se de-a pururea, întristându-se adescori, căci are muștrări pe conștiința lui. Acest obicei are pofta cea rea că, îndată ce s-a săvârșit păcatul, urmează și scârba urmărilor lui. Cel ce arată față de cucernicie nu are îndrăzneală dinlăuntru către Dumnezeu. Cine oare nu va plânge? Și cine oare nu se va tângui? Că într-o clipită se moleștește gândul, și atunci de bună voie păcătuiește înaintea lui Dumnezeu și gonește de la sine darul cel ceresc, adică sfințenia și fecioria. Câtă vreme este sfântă și curată

biserica trupului, și Dumnezeu cel preaînalt locuiește într-însa. Iar dacă va fi stricată și pângărită biserica, înclată Stăpânul cel sfânt și neîntinat o lasă. Și în locul Celui sfânt și a luminii celei cerești, întră cel pângărit și se sălășluiește acolo. Și împreună cu acesta întră pofta rea, care întotdeauna îndrăcește.

Cine oare este acela care nu are lacrimi și ia toate acestea în inima sa, când Dumnezeul cel sfânt a lăsat biserica și se sălășluiește într-însa pofta cea rea? Și oare va pricepe de cine s-a depărtat, de unde a căzut și de cine s-a despărțit? Oare se va sătura vreodată de lacrimi și de suspine? Când cineva este biruit în luptă de trândăvie, dacă vede pe altul că a biruit în aceeași luptă și biruitorii i s-au arătat cu cununi și cu daruri toți dimprejur laudând pe biruitor, atunci îl cuprinde căința cumplită și se chinuiește de scârba cea mare și zice în sine: „Pentru ce într-o clipită, biruindu-mă, cu gândul am fugit de luptă și pe alții îi văd că au biruit, iar aceștia întru slavă mare și întru laude multe au săvârșit lupta, iar eu cu rușine mă voi ascunde după ce am fugit de aceeași luptă?”. Așa și în ziua răsplătirii, când vor vedea acolo trândavii și păcătoșii pe cei drepti și pe cei sfinți cu bucurie mare, pe unii în rai, pe alții în împărăție, iar pe alții pe nori zburând întru lumină, se va vedea pe sine trimis în focul cel nestins și în întunericul cel mai din afară. Atunci îl va cuprinde căire cumplită și plâns nefolositor.

Pentru aceea, te rog pe tine, fratele meu, fii de-a pururea următor Părinților celor desăvârșiți care s-au făcut biserici sfinte și fără de prihană ale Stăpânului celui neîntinat. Umblă pe urmele Sfinților Părinți care au petrecut în feciorie curată, în pustni-

cie cinstită, în rugăciune și în post. Iubește pustnicia, îndrăgește rugăciunea care este vorbire cu Stăpânul. Că toată rugăciunea sfântă și curată vorbește cu Stăpânul. Și rugăciunea celor desăvârșiți care au iubit pe Dumnezeu, cu mare bucurie și cu multă îndrăzneală, la cer se suie neîncetat. Îngerii și arhanghelii se bucură de ea și înaintea scaunului celui sfânt și înalt al Stăpânului tuturor o pun. Că atunci este bucurie când aduc înaintea Stăpânului rugăciunile dreptilor ce iubesc pe Dumnezeu. Deci sânguiește-te, fratele meu, ca să te faci următor vieții și faptelor bune ale cuvioșilor Părinți, umblă pe calea petrecerii lor. Nevoiește-te ca și aceia. Nevoiește-te cu cugetul, nevoiește-te cu duhul, nevoiește-te cu trupul, nevoiește-te și cu chipul, nevoiește-te și întru mâncare, nevoiește-te și cu limba, nevoiește-te și cu băutura, nevoiește-te și cu gândul, nevoiește-te și cu râsul; ca să te arăți întru toate un pătimitor desăvârșit. Deci ia aminte la tine însuți ca nu cumva să fii cu mintea risipită când te rogi. Și când vei sta înaintea lui Dumnezeu ca să te rogi, cu frică și cu cutremur să stai. Taie gândurile de la inima ta și grija despre toate cele pământești; și fă-te asemenea unui înger ceresc în ceasul rugăciunii și așa te nevoiește, ca să fie rugăciunea ta sfântă, curată, neîntinată și fără prihană, ca să o vadă porțile cerești și bucurându-se, îndată porțile cerești să se deschidă ei. Ca văzând-o îngerii și arhanghelii, veselindu-se să o întâmpine și înaintea scaunului celui sfânt și înalt al Stăpânului celui neîntinat să o ducă. Așa fă-te întotdeauna în ceasul rugăciunii ca un heruvim sau ca un serafim, lipindu-te de Dumnezeu. Cugetă, frate, în graiurile acestea și

cântă-le cu frică și cu bucurie, că bucate duhovnicești dăruiesc sufletului. Îl îndulcesc din amărăciunea vieții celei deșarte și îl ușurează de greutatea grijilor lucrurilor pământești. Toate câte ai auzit sâr-guiește-te a le păzi. Odihnește pe Dumnezeu în mintea ta de-a pururea; ca să ai îndrăzneală în ceasul cel groaznic și înfricoșat când va veni Hristos să răsplătească fiecăruia după faptele lui. Căruia i se cuvine slava și stăpânirea în vecii vecilor. Amin.

- Al aceluiași

Cuvânt pentru monahi

Pentru ce proorocul cu turturica cea văduvă te-a asemănat cu un văduv, monahule? Din cauză că turturica este o pasăre înțeleaptă, nepoftind a doua soție. Și nici pe ramuri verzi nu șade, ci mai vârtos caută pustiurile cele nelocuite. Și acolo își sfârșește zilele. Pentru aceasta te-a asemănat proorocul cu turturica cea văduvă: ca nici tu să nu te mai întorci în lume la cele dintâi. Nici în cetăți și în sate să nu petreci, nici cu mireni să nu te sălășluiești, nici să nu te înveți căile lor, ca să nu-ți depărtezi sufletul de la Domnul Dumnezeuul tău, Mirele cel adevărat al sufletelor și să nu-ți înrobești sufletul. Nici la bogăție, nici la dulcele vieții să nu te întorci. Că nu poți fi și înger, și om. Nu poți să slujești și lui Dumnezeu și mamonei (Lc. 16, 13). Nici să pricinuiesti, monahule rătăcit, îngrijirea bătrânilor și primirea de străini. Că nu are trebuință Dumnezeuul îngerilor de unele ca acestea, ci numai să-L laudați, să-L binecuvântați și să-L slăviți totdeauna după cum ați făgăduit.

Vă voi tâlcui pilda aceasta. Monahul iubitor de agoniseală și bogat este ziditor lumesc. Iar monahul sărac este cetățean ceresc. Monahii care trăiesc în bogăție și desfătare nu se deosebesc cu nimic de mirenii care se desfătează și se răsfată. Ba sunt străini și de petrecerea îngerească și se cheamă mincinoși. Adică de lume s-au lepădat, și iarăși în lume, în bogăție și între rudenii se învârtesc. Și nici chipul monahicesc nu pot să-l poarte cei ce întru bogăție lumească petrec. Că nu este cu putință a sluji lui Dumnezeu și lui mamona, zice Domnul (Mt. 6, 24). Înșiși Apostolii, după ce au întrebat pe Dascălul lor, au zis: „Iată, noi am lăsat toate și am urmat Ție”, nu L-au mai părăsit, nici nu s-au mai dus în lume, nici nu s-au mai întors înapoi la bogăția cea lumească.

Dacă deci vei vedea monah bogat și iubitor de dulceți, iubitor de arginți și nemilostiv alergând după bogăție lumească, iubind desfătarea și bogățiile lumești, lasă-ți păcatele tale și plânge-l pe dânsul, că în noapte și în întuneric umblă unul ca acesta. Că Dumnezeu nu voiește ca vreun monah să lase cele duhovnicești și să se îngrijească de cele lumești, chiar dacă i se pare că este binecuvântată pricina aceea. Aceasta este batjocorire a diavolului care îl ispitește ca să-l piardă. Cei ce pentru lucrurile trupești și lumești se lenevesc și se abat de la cele duhovnicești mare și nesfârșită pagubă pătesc, neînțelegând și neluând în minte cuvântul dumnezeiesc: *Nici unul care pune mâna pe plug și se uită îndărăt nu este potrivit pentru împărăția lui Dumnezeu* (Lc. 9, 62). Așadar, pentru ce, monahule, tragi asupra-ți bogăția cea stricătoare de suflet, cea mândră, cea nemilostivă, cea neîndurată, cea

nesățioasă? Căci cu cât se îmbogățește cineva, cu atât mai nemilostiv și fără de omenie se face; și mai mult își strânge mâinile ca să nu dea milostenie. Iar tu, monahule, să nu poțestești bogăția aceasta, nici să o câștigi, nici să o aduni. Căci cea dintâi și mare poruncă pentru monah este sărăcia cea după Dumnezeu. Ci mai bine lipește-te de Hristos, cu grijă șezând în locul întru care te-ai lepădat de lume și cu Dumnezeul cel viu te-ai împreunat în veci.

Al aceluiași

Cuvânt de sfătuire către frați

Fraților, să ne obișnuim și să ne deprindem blagosloveniile, ca să moștenim blagosloveniile. Iudeii, din obicei rău poticnindu-se, s-au făcut uci-gași de Dumnezeu. Și noi, dacă vom fi ocărători, vom fi grăitori de rău. Bolile nu se fac nevindecate dintr-o dată. Și după ce au luat început rău prin lenevire, se agravează continuu. Și patimile în suflete se nasc dintr-o pricină neînsemnată, dar după ce se prind de noi, nemărginită fac defăimarea. Văzut-ai în aramă rugina verde cât de adânc străbate? Ai înțeles ce face în suflet patima cea trecută cu vederea? Dacă nu vei răzui rugina, nu vei curăța întinăciunea. Și dacă nu vei zdrobi firea trupului, nu vei putea să gonești patima. Precum rugina este împreună răsărită cu arama, așa și patimile se întăresc asupra firii. Dacă cineva va spoi arama mai înainte de a rugini, poate fi fără grijă. Și dacă cineva își va înfășura sufletul în fapta bună, nu se va osteni, nici nedreptate tăinuită nu va pătimi. Poate să se îngri-

jească cineva de vasul de aramă și după ce ruginește, însă pătimește osteneală și pagubă. Că în vremea în care putea să facă lucruri spre dobândă, el se îndeletnicește cu tămăduirea nedreptății. Și sufletul ajunge greu să curețe patima și să o scoată, când putea în timpul acela să câștige altele mai mari. Arama, dacă nu se va îngriji, cu zăbavă și târziu se curăță, și pătimește ruginindu-se chiar și după spoială. Tot așa și sufletul, de va fi cu nebăgare de seamă în lucrarea faptei bune, lesne va fi jefuit. Arama primește spoiala ca pe o îmbrăcăminte, dacă se va pune peste aramă vie și curată, și poate să slujească întru trebuință multă vreme. Iar dacă nu se va spoi bine, vasul fiind slăbit, de această dată se va strica, se va risipi și se va face netrebuincios. Așa și sufletul, dacă, în loc de faptă bună, se va apuca de cea stricată, pătimește tulburare și din tulburare, stricăciune. Precum arama este și firea omenească și de multă îngrijire are trebuință. Dacă nu voiești să se strice, îngrijește-te să nu treci cu vederea buna amestecare. Dacă vei lăsa arama umedă, va pătimi pagubă. Tot așa și firea, dacă prea umedă o vei face, dai loc stricăciunii. Și Mântuitorul a zis: „Duhurile cele necurate iubesc umezeala“. A zis și Apostolul: „Să nu purtați de grijă trupului spre poftă“. Este arătat că umezeala se face pricina sufletului de pofta trupului. Evanghelia tâlcuiește cuvântul cel apostolesc. Venind, zice, duhul cel necurat află casa omului împodobită și măturată (Mt. 12, 44). Drept aceea, împodobirea trupului se face pricinuitoare de poftă sufletului. Duhul cel necurat a trecut prin locuri fără de apă și după ce a cunoscut că sămânța lui piere dacă nu se

va vărsa în loc umed, a semănat-o și mai pe urmă așa a rămas. Fiindcă întorcându-se, a aflat că sămânța a rodit.

Dacă nu ar fi făcut rod omul cel prea umed, ca unul ce nu avea cu ce să se hrănească, vrăjmașul nu ar fi rămas. Iar cum mănâncă duhul cel necurat suntem datori să învățăm. Zice Domnul: *Mâncarea mea este să fac voia Celui ce M-a trimis* (In. 4, 34). Așa și vrăjmașul își face voia și se hrănește. Voia lui Dumnezeu este credința în cel bun; voia vrăjmașului este necredința. Voia lui Dumnezeu este face-re lucrărilor celor bune, iar a diavolului este face-re celor potrivnice. Dacă cineva face voia acestuia, pe el îl hrănește.

Și încă mai limpede vă voi face cuvântul acesta pentru amândouă voile. Cum se face Hristos hrană pentru mântuirea samarinencei, a povestit înșiși ucenicilor, că a mâncat și voia Tatălui a săvârșit-o. Deci, dacă cineva își mântuiește sufletul, acesta hrănește pe Dumnezeu; iar dacă cineva își va pierde sufletul, hrănește pe diavolul. Deci să vedem care este asemănarea cu vrăjmașul, ce este ducerea, ce este întoarcerea lui și cum, mai întâi, fiind scos și alungat, totuși în cele din urmă a rămas. Din dumnezeieștile Scripturi se va arăta asemănarea spre încredințare. Dacă cineva este desăvârșit într-o sfințenie, este Biserică a lui Dumnezeu, precum a zis Apostolul; așa și în păgânătate, dacă cineva se face desăvârșit, se face casă a diavolului care într-însul se odihnește. De aceea seamănă întâi în cei nedesăvârșiți și se duce, și după o vreme vede dacă s-a făcut cel semănat desăvârșit și așa rămâne într-însul. Iar deosebirea săvârșirii tot din învățatura

cea evlavioasă se va pune vouă înaintea. Precum cei ce-și mântuiesc sufletele sunt desăvârșiți înaintea lui Dumnezeu, așa și cei ce-și pierd sufletele sunt înaintea diavolului. Evanghelia ne zice în ce fel de asemănare sunt desăvârșiți. Hristos zice ucenicilor: *Fiiți desăvârșiți, precum Tatăl vostru cel ceresc desăvârșit este* (Mt. 5, 48). El mântuiește sufletele și trupurile. Trupurile — răsărind soarele și dând ploaie; iar sufletele — dându-le lege, cunoștință și încercându-le spre întoarcere. Oare vom afla asemănarea și pentru vrăjmașul în Scriptură? Evanghelia zice de dânsul: *Dintru început diavolul ucigaș de oameni este* (In. 8, 44). Deci, dacă cineva ucide suflete, acesta desăvârșit ca diavolul este. Ca urmare, se poate zice despre cineva că întru acesta desăvârșit s-a făcut? Desigur, despre farisei. Că însuși Hristos a zis că au tată pe diavolul. Ei au ucis multe suflete învățându-le necredința în Dumnezeu și în Hristos. Eu însă dovedesc că le-au și covârșit; că nu numai le-au învățat, ci le-au și silit să facă răul. Dacă cineva credea în Hristos era gonit din sobor, ca săvârșirea vrăjmașului să o covârșească. Aceia prin frică îi silea să se depărteze de Dumnezeu. Și îngrozindu-i de moarte, pe mulți i-au izgonit de la cucernicie. Și Dumnezeu seamănă, însă în trupuri uscate și pustii; fiindcă cele cerești cresc prin nestricăciune. Dar sămânța lui Dumnezeu nu se strică, ci întru uscăciune subțiindu-se, crește. Care este locul cel uscat îl știm. Care este? Doar nestricăciunea; în trupuri curate și înfrânate crește sămânța lui. Fiindcă împletire și împreunare nu face în trup, ci în suflet. Dar cum se face aceasta, iarăși să cercetăm. Evanghelia a zis *că sufletul nu poate nimeni să-l ucidă* (Mt. 10,

28). De aceea nu are trebuință de bunătățile lumii acesteia. Și poate, neavând trebuință, să rămână nesticăcios. Pentru că bucatele spre înființarea trupului le primește. Deci când nu va cădea cu trupul, ci îl va supune primind sămânța cea nesticăcioasă a lui Dumnezeu, va face trupul să se împărtășească din nesticăciune ca dintr-o lumină. Și acesta se va face uscat în creșterea subțiririi. Așa cum adăugirile celor trupești dau creștere spre îngroșare, la fel și împuținarea din grosime se face creștere a subțiririi. Creșterea aceasta în subțirime face duh din trup, care se unește cu dumnezeiescul Duh, rodind nesticăciune și săvârșindu-se spre primirea lui Dumnezeu. Zice și Evanghelia: *Întru cei desăvârșiți Eu și Tatăl vom veni și lăcaș la dânsul ne vom face* (In. 14, 23). Dar poate încă mai doriți să vă încredințați dacă trupul cel nesticăcios poate să se amestece cu nesticăciunea. Se cade să povestim iarăși câte ceva și nu vă mâniați pe mine că fac aceasta.

Dacă s-a arătat că sufletul este nemuritor, apoi s-a arătat și că acesta este nesticăcios. Însă precum prin amestecarea trupurilor celor umede se zămislește trupesc, așa și trupul, prin nesticăciunea sufletului unindu-se cu sămânța lui Dumnezeu, se face duhovnicesc. De aceea și Pavel îi numea pe oameni „duhovnicești” și „trupești”. Știa că și cei trupești au suflet, și cei duhovnicești trupuri, dar numele îi era dat fiecăruia după ceea ce stăpânește și biruie asupra lui. Dacă va stăpâni trupul peste suflet, omul acela este trupesc. Dacă va stăpâni sufletul, acela este duhovnicesc. Și în alt loc zice: *Trupul pofteste împotriva duhului, iar duhul împotriva trupului; căci acestea se împotrivesc unul al-*

tuia, astfel ca voi să nu faceți ceea ce ați vrea (Gal. 5, 17). Iar Evanghelia dezleagă cuvântul acesta. Ea zice că *Împărăția cerurilor se ia prin asalt* (Mt. 11, 12). Că duhul silește firea spre cele dumnezeiești; fiindcă firea trupească se trage în jos, către cele pământești, și-i e silă de război. Care în două chipuri se face: în cei începători, ca să nu se amestece cu trupul; iar în cei desăvârșiți, ca și trupul să-l facă duhovnicesc. Pentru aceasta, la început dă sămânța și la sfârșit, după creștere, vin și hrană, și apoi vin și hrană îi face chiar pe cei care s-au făcut desăvârșiți, iar pe cei împotriva, precum am zis. Vedem cum ne facem hrană lui Dumnezeu și băutură: *Eu sunt via, voi mlădițele* (In. 15, 5). Iar Apostolul le zice corintenilor credincioși: *A lui Dumnezeu lucrare de pământ sunteți, a lui Dumnezeu zidire* (1 Cor. 3, 9). Aceasta a zis către cei începători. Iar către cei desăvârșiți ce zice? Casa Lui suntem noi, dacă începutul ipostasului și al ființei vom ține până la sfârșit tare și întemeiat. De aceea, în trupurile uscate, sămânța nestricăciunii se aprinde și se împreunează. Că nu după firea nesupusă se împotrivesc trupul duhului, ci după poftă și după pornirea voii. Dacă capul în om este sufletul cel fără de moarte, apoi nu a nedreptățit pe om Dumnezeu când de nestricăciune se veselește. Nu a silit firea cea amestecată, ci a îndemnat-o să silească către nestricăciune, ca pe un slujitor, trupul care prin păcat s-a făcut stricăcios.

Precum în topirea focului arama ia chipul acestuia, așa se întâmplă și cu trupul, dacă se va amesteca cu nestricăciunea. Aceeași aramă, când se topește, se face asemenea gunoiului și pământului,

ca țărâna se stropește și de rugină se strică. Așa și trupul când în patimi se cufundă. Voiesc încă și despre silința sfinților să vă vorbesc, că aceasta moștenește împărăția. Firea trupului cere odihnă; iar ei mai vârtos iau asupra zdrobirea lui. Rău pătimind, se bucură. Și îmbolnăvind-se, nu se tămăduiesc. Firea se îndulcește de slavă; iar ei, ocârâți fiind, se veselesc, milostenie făcând, se ascund, și evlavioși aflându-se, se sânguiesc să se tăinuiască. Firea trupului voiește să mănânce, iar ei cu ajunări o înfrânează și pricinile le taie. Firea vânează bogățiile, iar sfinții, nedreptățindu-se, suferă și de toate jefuindu-se, îndelung rabdă. Deci pe scurt zic: de toată viața trupului se leapădă. Ceea ce înseamnă: *Ridică-ti crucea și vino după Mine* (Mt. 10, 38). De aceea și Apostolul scrie: *Omorâți-vă mădularele voastre cele de pământ* (Col. 3, 5). Fiindcă prin silirea cea cucernică se face omorârea. Nimeni nu ucid pe cineva cu crutare, ci cu silă. Așa și cel ce voiește să omoare cele trupesti se silește. A zis care sunt mădularele cele de pământ? Că nu prihănește zidirea lui Dumnezeu. N-a zis să omorâți pur și simplu mădularele trupului, ci pe cele de pământ. Și care sunt acestea? Curvia, vicleșugul, pizma, răutatea, lăcomia și toate ca acestea. Trupul este ruda celor zise. Pentru bogăție sunt nedreptățile; pentru buna slavă, pizma; pentru iubirea de oameni, vicleșugul; pentru desfătare, curvia. Așadar, prin cele asemenea se vânează omul cel trupesc întru cele ale firii de păcat, nedreptățindu-se. A zis Evanghelia: mai vârtos este silită firea de păcat. Firea este furată din trebuința nevoii nesățurate: de la băutură la beție, de la nuntă la curvie, de la drep-

tate la neomenie, de la dragoste la mojie și prostie, de la iubirea de străini la nebagare de seamă. Deci se cuvine a o silă ca, ocârmuindu-se, să nu poată folosi mai mult decât trebuința. Căci și Mântuitorul a zis: *Că mai bine-ți este să intri în Viață ciung sau schiop, decât să ai două mâini sau două picioare și să fii aruncat în focul cel veșnic* (Mt. 18, 8). Nu a poruncit cu adevărat să tăiem mădularele cele făcute de El, ci să ne învățăm să nu avem firea împreună pricinuitoare de păcate. Însă dacă prin ajunare s-ar omorî mâna și s-ar orbi mintea către ucidere, neavând mâna ajutătoare, nu a făcut răul. Lesne scăpăm de prieteni să nu ne bântuiască sau să ne vrăjmășească, dacă nu ne însoțim cu cei ce ne bântuiesc. Nu a oprit Scriptura de a naște fii, ci de a ucide fii. Că amestecarea cea necurmată împiedică toată așezarea sufletului, ridicând războaie, învățând stricăciuni, sfătuind vicleșuguri și pizmuri.

Înțelegeți cele ce zic ca să nu ieșim din drumul cuvântului. El a poruncit îndestularea cea de nevoie. El a zis că *văduva care benchetuește de vie a murii* (1 Tim. 5, 6). El a învățat pe cei de afară, care cu bun chip petreceau. Însă i-a oprit să poarte de grijă trupului spre poftă și spre împodobire. Necăstigare nu se împotrivesc trebuinței celei de nevoie; *că ajunge zilei răulătea ei* (Mt. 6, 34). Crucea nu se împotrivesc mîncării; *că cel ce se nevoiește de toate se înfrânează* (1 Cor. 9, 25). Nu se împotrivesc nunții silința și omorârea firii; ci strică și surpă omorârea cea din curvie. Nunta este prăvălie a vieții, iar curvia a morții; fiindcă strică nașterea de fii. Drept aceea nu a zis într-altfel decât să facem mort păcatul, ceea ce nu este la îndemâna oricărei silin-

te. Înțelegeți puterea Evangheliei, că prin om mort înțelege omorârea păcatului. Voiești prin moartea trupului să omori moartea sufletului? Sânguiește-te în trup obosit să slăbești tăria patimilor. Îndeamnă-te să-ți silești firea, ca să nu pătimești sila omorârii. Învață-te să defaimi partea pieritoare, ca să nu piară capul nemuririi. Sfătuiește-ne să facem ca bărbatii cei înțelepți, ca să stricăm pe cel ce se strică și să nu suferim de la alții aceasta. Ajută-ne să voim și să alegem cu nepătimire strigarea trupului prin ajunări, ca să nu-l pierdem prin păcat în stricăciune. Stricăciunea cu care noi stricăm trupul primește tămăduire, fiindcă și doctorii așa îi tămăduiesc pe cei cu locuri aspre și cu umflături, arzându-i. Stricăciunea păcatului se face spre pierzare, fiindcă, pe ascuns intrând în adânc, face nevindecată putrezirea firii. Pare mică, dar se face nemărginită; căci străbate ca niște aluat de la picioare până la cap. De un chip cu stricăciunea se socotește, însă are multă putere. Strică prin mâncăruri când trupul se îngroasă. Precum neputința și slăbiciunea schimbă trupul, așa și desfătarea nu lasă să se întâlnească pe cel ce petrece în desfătare, fiindcă a pierdut regula firii. Stricăciunea este și slăbirea din desfătare, căci adaugă cărnuri stricăcioase.

Strică păcatul și prin iubirea de argint, căci învață pe om să se îngrijească de moarte. Strică trupul în ostenele, pângărește sufletul în răutate. Îl strică și prin iubirea de slavă, fiindcă-l sfătuiește să pizmuiească și să urască pe vecini. Îl strică și prin fapta bună, căci îl învață printr-însa să se mărească în deșert. Îl strică și prin lucrurile acelea cu care acoperă fapta bună, căci spre nebăgare de seamă îndeam-

nă. Din marile fapte bune aduce înlăuntru pe cele ce par că sunt cele mai mici între patimi, și printr-însele întinează tot ipostasul. Întinde curse celor ce lucrează în noi și face năravul nostru să fie vâsc în care înfigem aripile, adică faptele bune. Și nu numai aripile, ci și trupul și sufletul îl păgubim. Cu atenție să luăm aminte la vicleșugul lui, ca să nu ne batjocorească ca pe niște dobitoace necuvântătoare. Să luăm aminte la meșteșugirile lui, fiindcă printr-însele se nevoiește împotriva noastră. Ca din toate părțile îngrădindu-ne și întemeindu-ne, el să-și facă loc spre intrare. Dacă nu ne vom apăra de el ca de un leu cu ziduri tari, se va face ca un câine, ca, păcălindu-ne, să nu ne păzim de dânsul. Dacă ne vom apăra ca de un câine, el ca o pasăre pe ferastră va intra. Dacă ne temem de el când se face vultur, el arată ca o păsărică. Ne lepădăm de dânsul ca de un corb și el ca o albină sare înlăuntru. Și după ce în toate îl vom înțelege, el, făcându-se tântar, nu puțin ne va nedreptăți. Tântarii strică mai întâi vinurile, fiindcă frământă cu putreziciunea lor mulțimea vinului ca aluatul cu făina, de multe ori făcându-l pricinuitor de moarte; alteori fac vinul bolnăvicios, fiindcă se pun ori pe mortăciuni, ori gustă târătoare veninoase. În acest fel este obiceiul întru cele mici; căci dospește sufletul în toate așezările și năravurile balaurului. În acest fel este viclenia vrăjmașului care pricinuieste și celor întemeiați pieirea. Că zice Evanghelistul: *O muscă moartă strică amestecul de untdelemn al celui ce pregătește miresme; puțină nebunie strică prețul la multă înțelepciune* (Ecc. 10, 1). Iar leneșii, bântuirea și slăvirea. Și sfințitul între împărați Ilie a numit musca val,

că se pune pe sufletele necredincioșilor ca pe niște pășuni felurite și umezite cu rouă. Soarbe fapta lor cea necurată și se hrănește din fierberea îmbătării lor. Suferă balaurul să se facă muscă, ca să se veselească de veninul păgânătății. Petrece și între cei răi ca un balaur, iar între cei curvari se face ca o muscă. Este dovedit că și între cei ce sunt întemeiați se face tântar, ca să-i nedreptățească. Este necuvios lucru a nu astupa vasele ca să nu le batjocorească muștele, iar sufletul a-l lăsa nepăzit. Este lucru fără de socoteală să ne păzim de cele simțite, iar mintea să o lăsăm să umble fără păzire.

A zis înțelepciunea în paremii: *Leneșul să meargă la furnică și să învețe înțelepciune* (Prov. 6, 6). A zis și Evanghelia să ne facem *înțelepți ca șerpii* (Mt. 10, 16). Că nu sunt lesne prinși, deși sunt ticăloși. În locul porumbelului Evangheliei, paremia aduce albina, și în locul șarpelui, pe furnică. Deci să vedem asemănarea spre folos. Șarpele se târăște și le păgubește multora. Dar paremia l-a numit furnică, căci și balaurul se face subțire spre ucidere. Deși se arată furnică, a birui ca un balaur se îndârjește. Când se arată șarpe, pentru a birui, ca o furnică se smerește, ca să nu se vatăme pe sine. Așa și noi suntem datori să deslușim meșteșugirile lui, ca să nu ne păgubim. Furnica nu se târăște ca șarpele, ci picioarele ei poartă trupul. Hrana o ascunde sub pământ, ca să nu se vatăme iarna. Astupă găurile locurilor unde o așază ca să nu piardă hrana în vreme de nevoie. Toate acestea le face și șarpele. A zis și Evanghelia: *Rugati-vă să nu vie fuga asupra voastră iarna sau sămbăta* (Mt. 24, 20). Prin „iarnă” înțelegând ceasul nevoii, iar prin „sămbătă”, vârsta

bătrâneții în care se face viața noastră nelucrare. Deci să lucrăm în vremea verii, când nu ne stă asupra nevoie, ca să avem în vremea sâmbetei. Tot Solomon a zis: *Lucrează în tinerețe mai înainte de a veni vremea în care vei zice „Nu voiesc să fac aceasta“*. Deci care este nevoia? Ispita întru care, schimbându-se cineva, se supune din neștiință. Iar ispita despre care a zis Domnul: *Rugați-vă să nu intrați în ispită* (Mt. 26, 41) este încercare. Și Pavel zice: *Că nu vă va lăsa pe voi să fiți ispitiți mai presus de ceea ce puteți* (1 Cor. 10, 13), arătând că Dumnezeu nu dă voie spre cel rău, ci spre cel bun, știind că vom birui. El îngăduie ispitele ca, răbdându-le, să ne încununăm. Pentru cei ce se lasă biruiți, nu el îngăduie ci voia fiecăruia, iar fapta se face pricină de biruire a vrăjmașului care știe că sfinții îl vor birui. Că voitor de rele fiind, nu ar fi mijlocit lupta celui ce vrea să se încununeze. De-ar fi cunoscut, ar fi fost voitor de bine. Și dacă ar fi fost voitor de bine, pentru ce răstoarnă și îi surpă pe cei cad și nu-i îndreptează încetând fapta? De aceea să ne rugăm să nu fie fuga noastră iarna, că două ispite cuprinde. Una e cea de încercare, iar alta e voia fugii. Așa este și cuvântul cel pentru sâmbătă. El cuprinde sfârșit amar al ostenelilor fugii, pentru care noi mai presus de putere îl răbdăm. Iar dacă nu-l suferim, nedreptăm sufletul nostru. Iar alt sfârșit este neroditor, căci în fugă murind neroditori, ne păgubim de plata veșnică.

Să vedem dacă la albină și la porumbel putem afla asemănare cu șarpele și cu furnica, care depun multă sânguință pentru iarnă. Ostenelile albinei întru agoniseală se fac. Porumbelul îmbrățișează viața

cea de obște. Așijderea și albina. Osteneala albinei le este tuturor trebuincioasă. Și chipul porumbelului tuturor le este iubit ca și albina. Nici porumbelul nu viclenește. Că lesne de prins îi este șarpelui felul porumbelului. La fel și al albinei; celor dintâi li se aseamănă cei ce viețuiesc cu socoteală, iar celor din urmă cei ce viețuiesc cu prostimea. Pentru aceea și zice Ecclesiastul: *Este câte un drept care pierde întru dreptatea lui și este câte un nelegiuit care trăiește mereu întru răutatea lui* (Ecc. 7, 15). Însă întâi a zis Domnul: *Fiiți înțelepti ca șerpii*. Apoi a zis așa: *Si blânzi ca porumbeii* (Mt. 10, 16). Căci după ispită urmează odihna. Pentru aceea zice David: *Trecut-am prin foc și prin apă, și ne-ai scos la odihnă* (Ps. 65, 11). După furnică și după albină. Zice și Pavel: întâi pentru cele trupești și apoi pentru cele duhovnicești. Că după osteneli urmează slavă. Și zice despre albină că este plăcută tuturor și este slăvită. Vedeți, mai întâi se cade ca prin osteneli să ne iscusim și prin fapte să ne încununăm, ca să dobândim dumnezeiescul Dar. Prin amărăciunea pustniciei primești dulceața odihnei. Și prin asprimea vieții primești Darul. Dacă nu ne vom face urâți ca șerpii, nici ca porumbeii iubiți nu ne vom face. Dacă nu ne vom face proști ca furnicile, nici ca albinele slăviți nu ne vom face. Hristos mai întâi a pătimit ca șarpele lui Moise, fiind spânzurat pe cruce, și abia apoi, după ce s-a sculat din morți, ca un porumbel a zburat la cer. Întâi a mâncat lăptucile cele amare ale Paștelui, și apoi înviind s-a îndulcit de mierea cea dulce. Înțelegeți cele ce zic, fraților. Că oricare voiește să se întemeieze este dator să se ostenească. Și abia după aceasta se va îndulci

de ostenelile sale. Dacă voți să nu săriți cele mici, învățați-vă prin osteneli de la părinții voștri. Faceți-vă fii ai ascultării întru osteneli, ca să deveniți părinți întru odihnă. În osteneli fiind, să nu vă îngreunați, căci oboseala izgonește obișnuința cea pătimasă. Deci să nu vă deprindeți în obiceiuri rele, ca să nu cădeți în adâncul răutății. V-am arătat și cum veți putea să faceți acest lucru. Ca să nu mă muștrați ca pe un doctor ce grăiește despre patimi, dar pentru tămăduirea lor nu are leac.

Deci faceți cuviința făgăduinței voastre, ca să dobândiți făgăduințele lui Dumnezeu. Întru Hristos Iisus. Amin.

Al aceluiași

Cuvânt pentru buna înarmare a monahilor

Cel ce voiește să se nevoiască pentru Hristos este dator să-și câștige o asemenea înarmare, încât să poată sta împotriva diavolului și să placă Mântuitorului. Și care este această înarmare, monahule? Ascultă: ia asupra-ți, în loc de platoșă, credință cât un grăunte de muștar către Treimea ca de o ființă și nedespărțită. Căci grăuntele de muștar este cu totul rotund și nu are despicătură sau vreun unghi, ci este cu totul rotund și pareă fierbinte. După ce a câștigat aceasta, Petru, verhovnicul apostolilor, și după ce a mărturisit că Hristos este Fiul Dumnezeului celui viu, a primit cheile cerului. Și a luat stăpânirea celor cerești și a celor pământești. Deci această înarmare desăvârșită câștig-o, fratele meu; ca și tu să iei dar de la Dumnezeu. Cel ce are dra-

gostea aceasta și credința cea desăvârșită de orice alt dar se învrednicește. Precum și Domnul ne-a învățat zicând: *Că de veți avea credință cât un grăunte de muștar, veți zice muntelui acestuia „ridică-te și te aruncă în mare” și se va face vouă* (Mt. 17, 20). Vezi de ce dar se învrednicește cel ce are acest fel de credință? Îi dă lui Duhul darul priceperii, că după ce va crede cineva, atunci va pricepe ca să nu osândească pe aproapele. Apoi îi dă cuvântul înțelepciunii, apoi darul tămăduirilor. Că vindecă pe cei bolnavi prin credință și ridică pe cei ce cad și se împuținează cu inima. Pe toate acestea le lucrează unul și același duh. Însă sunt unii care au credință, dar fapte, nu. Dar aceasta nu este credință. Că moartă este. *Credința fără de fapte moartă este* (Iac. 2, 20). Cel ce are credință și făptuiește după ea, acela are credința ce fierbe grăuntele de muștar. Deci pe aceasta câștig-o, fratele meu, fă-te întreg și deplin cu credința, fierbând de dorința poruncilor Mântuitorului. Ca și tu să auzi de la dânsul: *Bine, slugă bună și credincioasă, intră întru bucuria Domnului tău* (Mt. 25, 21). L-a numit Domnul pentru lucrurile cele bune. Credincios pentru credință.

Iar în loc de coif, câștigă-ți nădejdea bunătăților celor ce vor să fie, pe care ochiul nu le-a văzut, nici urechea nu le-a auzit, nici la inimă de om n-au ajuns; la care doresc îngerii să privească. Că nădejdea aceasta îți dă mângâiere întru relele pătimi și întru necazuri și te veselește de pomenirea ei. La aceasta luau aminte fericiții mucenici ai lui Hristos: la slujiri și la cumplitele și feluritele chinuri și în usurimea focului. Pe aceasta o aveau înaintea ochilor, adică dorita nădejde. De aceea le-au răbdlat pe

toate cu osârdie și cu mulțumire, ca să o dobândească. Că și Moise, după ce a pus înaintea ochilor săi această răsplată, s-a lepădat să se numească fiu al împărătesei; și decât visteriile Egiptului, pe aceasta a găsit-o mai bună. De aceea a și voit mai vârtos să pătimească cu norodul lui Dumnezeu, decât să aibă vremelnică îndulcire a păcatului. Nădejdea aceasta pune-o întotdeauna, neîncetat, înaintea ochilor tăi, frate, ca dorirea ei să nu te lase să gândești ceva din cele ce nu rămân. Și nu numai aceasta, ci deșteaptă osârdia ta spre tot lucrul bun.

În loc de brâu, încinge-te cu dragostea cea desăvârșită către Dumnezeu și către aproapele. Că aceasta te face să alergi și să nu te împiedici. Cel ce este încins sare cu lesnire peste toate și fără de împiedicare. Cu cât mai vârtos s-a încins cineva cu dragoste, cu atât mai ușor va trece peste toate. *Că dragostea pe toate le primește, pe toate le rabdă* (1 Cor. 13, 7). Pentru aceea, plinirea legii este dragostea. Pe aceasta a câștigat-o fericitul Pavel, zicând: *Cine este slab și eu să nu fiu slab? Cine se poticnește și eu să nu ard?* (2 Cor. 11, 29). Vezi milostivirea dragostei? O, fericite Pavele, pentru ce te chinui așa pentru mine? Nu pentru mine vrei să te muncești? Tu ai străbătut o dată drumul, ai păzit credința și ți s-a pregătit cununa dreptății. Ce cauți mai mult? Pentru ce te necăjești și te slăbești pentru mine? Ai spus: dragostea mă silește. Vezi ce poate dragostea? Și după ce a împlinit legea în trup stricăcios fiind îmbrăcat, până la al treilea cer s-a învrednicit a se sui și a auzi glasuri cum nu poate omul grăi.

În loc de încălțăminte, câștigă-ți smerita cugtare; precum încălțăminte se calcă, așa și cel ce

are smerita cugetare se sârguiește să fie călcat de toți. Și tu, frate, câștigă-ți smerenia. Că aceasta este încălțăminte, nu trupească ci duhovnicească. Și te va păzi ca nu cumva să împiedici de piatră piciorul tău. Că piatră este Hristos. Smerenia te va păzi ca să nu greșești lui Hristos. Că și fericitul David, după ce a câștigat-o, a zis: *Eu sunt vierme, și nu om* (Ps. 21, 6). Vezi smerenie a împăratului și proorocului? Vedea înaintea lui pe Domnul totdeauna, că de-a dreapta lui era, păzindu-l să nu se clatine, adică să nu cadă în păcate. Vezi, iubite, cum iubește Dumnezeu smerenia? Și cât de mult se apropie de cel ce o are? Deci caut-o întotdeauna după cum este scris: *Cel ce locuiește întru cele înalte și spre cele smerite privește* (Ps. 112, 5-6). Și iarăși: *Ochii lui spre sărac privesc* (Ps. 10, 4). Sărac auzind, iubite, să nu socotești că de bani; că mulți împărați au bineplăcut lui Dumnezeu și mulți săraci au pierit. Ci sărac este cel sărac cu duhul după cum zice: *Fericiți cei săraci cu duhul, că a lor este Împărăția cerurilor* (Mt. 5, 3). Așa, iubite, smerește-te sub mâna cea tare a lui Dumnezeu ca să te înalțe întru împărăția cerurilor, pe care a făgăduit-o Mântuitorul nostru celor smeriți.

În loc de pavăză, îngrădește-te cu cinstita cruce, pecetluindu-ți cu ea toate mădularele și inima. Și nu numai cu mâna să te pecetluiești, ci și cu gândurile pecetluiește-ți și sârguințele, și intrarea, și ieșirea în toată vremea, și șederea, și scularea, și patul, și toate câte le treci. Pecetluiește-te întâi tu, în numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh, că foarte tare este arma aceasta și nimeni nu poate să te vateme niciodată dacă te vei pecetlui cu arma

aceasta. Că dacă celui ce poartă pecetea împăratului cel pământesc nimeni nu poate să-i facă nici un rău, cu cât mai vărtos noi, care purtăm o pecete ca aceasta a marelui Împărat ceresc, de nimeni nu ne vom teme. Deci folosește arma aceasta de multe ori, fratele meu, că stă împotriva săgeților vrăjmașului și îndeosebi împotriva sabiei lui, adică a mâniei celei amare și cumplite. Că aceasta, ca o sabie cu două ascuțișuri, într-o clipă pierde pe cel ce lovește, după cum este scris: că pornirea mâniei este căderea lui. Pentru aceea, fratele meu, niciodată să nu te lenevești a te pecetlui și doar așa vei strica și vei risipi cursele pe care ți le-a întins diavolul. Că este scris: *În calea aceasta în care am umblat, ascuns-au cursă mie* (Ps. 141, 3). Deci pecetluiește-te tot timpul și nici un rău nu se va atinge de duhul tău.

În loc de arc, întinde-ți mâinile la rugăciune, după cum este scris: *Și ai pus arc de aramă în brațele mele* (Ps. 17, 37). Cu adevărat arc de aramă sunt asupra vrăjmașilor mâinile întinse la rugăciune întru cunoștință, precum este și săgeata aruncată cu bună nimereală de cel ce l-a întins. Dacă vei lăsa gândul să se risipească, te faci ca cel ce ține arcul, dar nu are săgeată să slobozească asupra celui potrivnic. Și chiar dacă ar avea, degeaba o aruncă în văzduh. Uneori te vei speria de vrăjmaș, temându-te de arama aceasta, adică ținând arcul și neslobozind săgeata asupra lui, ci în senin. Vreau să zic că atunci când cineva se roagă cu atenție și nu lasă gândurile să se risipească, pricepe cine cu cine vorbește și cui se roagă — atunci se apropie de Dumnezeu rugăciunea lui. Deci atunci pătimește vrăjmașul durere mare, ca și când ar fi lovit de săgeată

tocmai în inimă. În vreme ce sufletul mai mult sporește în dar, el fuge ca praful în fața vântului gonit de îngerul lui Dumnezeu. Iată pentru ce îl doare când se roagă cineva cu atenție și pentru ce se îmbărbătează ca să robească gândul celui ce se roagă.

Deci tu, fratele meu, roagă-te cu atenție. Și dacă ți se va risipi mintea când te rogi, ori prin ochi, ori din oricare altă pricină, cunoaște că a lui este lucrarea aceasta. Și să nu te sârguiești a săvârși rugăciunea ta. Ci socotindu-te și judecându-te puțin, adună-ți iarăși mintea și roagă-te cu atenție, ca să cunoști pentru ce te rogi lui Dumnezeu și ce ceri de la Dânsul. Iar nu în deșert să bârfești și multe să grăiești. Că și acesta este lucru al satanei, ca să azvârle gândul în nemărginire și să nu lase pe om să stăruiască. Că, dacă va stărui omul rugându-se, Cel ce l-a făcut îl va auzi, oricâte păcate ar fi făptuit. Deci pentru aceasta aduce el înlăuntru multă cuvântare și vorbe de prisos, ca gândul să se azvârle în nemărginire. Și de aceea vedem, gândim și grăim altele în mintea noastră, când mâinile ne sunt întinse. De aceea, fratele meu, pentru acelea pentru care te sârguiești și pentru acelea de care în toată vremea-ți este trebuință, roagă-te lui Dumnezeu. Că vezi pe cei doi rugându-se și strigând: *Mihuieste-ne pe noi, Fiul lui David* (Mt. 9, 27). Și a zis către dânsii Domnul: *Ce voiti să vă fac?* (Mt. 20, 32). Iar ei, durerea și pofta inimii lor arătând-o, au cerut să li se deschidă ochii. Nu au zis: „Dă-ne nouă ceva“, de care cu adevărat și aveau trebuință. Nu au zis: „Dă-ne nouă vreo haină, că săraci suntem“; ci au cerut lucrul pentru care sârguiau. Vezi încă și pe cananeanca strigând în urma Domnului și zicând:

Miluește-mă, Doamne, fiica mea rău este chinuită de demoni (Mt. 15, 42). Nu a zis altceva, decât durerea inimii și-a arătat. La fel toți câți s-au apropiat de dânsul, nu durerea inimii lor și-au spus-o? Precum și cea cu curgere de sânge, nu pentru curgerea sângelui s-a apropiat? Tot așa, dacă vreun bolnav a venit la doctor, nu durerea sa și-a arătat? Și tu, fratele meu, durerea sufletului tău adu-o înaintea lui. Și vezi-l prin credință cu ochii minții, după cuvântul cel scris șezând pe scaun înalt și prea înălțat și oștile îngerilor și ale arhanghelilor stând înaintea lui. Și aruncându-te înaintea bunătății lui, varsă-ți rugăciunea ta. Întâi mărturisește-ți păcatele și apoi vestește graiurile tale, adică necazul tău, ca să te milostivească întru bunătatea Sa și să-și verse peste tine îndurările Sale, zicând: o, suflete, *mare este credința ta, facă-ți-se ție cum vrei* (Mt. 15, 28).

Ascultă, iubite: și dacă vei întârzia a-ți dobândi cererea, să nu încetezi să strigi către Dânsul, să nu te lenevești ca unul ce nu ai fost auzit. Adu-ti aminte de cananeancă și râvnește răbdarea ei, cum s-a întors ca să-și dobândească cererea, încât și ucenicii au venit și au zis pentru dânsa: *Sloboade-o pe dânsa, căci strigă în urma noastră* (Mt. 15, 23). Oare a lepădat-o pe dânsa până la sfârșit? Sau doar a întârziat puțin până să-i dea cererea ei? De la aceștia și noi să învățăm, când nu suntem degrabă auziți, a stăruii în cerere și cu adevărat o vom primi, deși suntem păcătoși, cum era și cananeanca de altă seminție. După cum a poruncit Domnul, zicând: *Cine dintre voi, având un prieten și va merge la dânsul în miezul nopții și ar zice lui: prietene, împrumută-mă cu trei pâini, fiindcă a venit un*

prieten de-al meu din călătorie la mine și nu am ce să-i pun înaintea (Lc. 11, 5-6), iar acela, dinlăuntru răspunzându-i, i-ar zice: Să nu-mi dai mie supărare. Ușa este încuiată și copiii sunt cu mine în pat. Nu pot să mă scol și să-ți dau. Zic vouă: chiar dacă nu-i va da, sculându-se, căci este prieten al lui, dar pentru îndrăzneala lui sculându-se îi va da cât va avea trebuință. Și eu zic vouă: cereți și vi se va da (Mt. 11, 7-9). După cum și în Psalm zice: Așteptând am așteptat pe Domnul și a luat aminte la mine și a auzit rugăciunea mea (Ps. 39, 1-2). De aceea, frațele meu, să nu te superi. Așteaptă și vei lua cât vei avea trebuință.

Și ascultă-mă pe mine, frate, și te voi sfătui un cuvânt. Dacă vei cere de la Dumnezeu vreun lucru, să nu-i ceri cu asprime și fără de evlavie, ci lasă totul la voia Lui. Ce vreau să zic: de multe ori te necăjesc gânduri urâte și te scârbește aceasta, și voiești să rogi pe Dumnezeu ca să te ușureze de război și de multe ori îți este de folos aceasta, adică a fi supărat, fratele meu. Că de multe ori ți s-a întâmplat ca să nu te înalți, ci ca să cugeți smerit. Că vezi pe stâlpul cel atât de mare al Apostolilor cum spre folosul lui i-a îmboldit trupul îngerul satanei, ca să-l palmuiască. Pentru ce? Ca să nu se înalțe. Deci dacă unul ca acesta a luat asemenea certare, ca să nu se înalțe, apoi cu cât mai vârtos noi, cei neputincioși și cărora ni se pare că suntem ceva, avem trebuință a ne palmui, ca să nu ne înălțăm. Și dacă iarăși va veni asupra ta necaz sau strâmtorare, nici din acestea nu cere cu asprime să te izbăvești. Că de multe ori, fratele meu, și acestea folosesc. De multe ori, când te rogi, îți defaimi mântuirea. Cum

și Israel a pățimit. Că zice: și a mâncat Iacob și s-a săturat și cel iubit a dat cu piciorul. Îngroșatu-s-a, îngrășatu-s-a, lățitu-s-a și a părăsit pe Dumnezeu cel ce l-a făcut. Iar dacă ceri oricare alt lucru, nici pe acesta să nu-l ceri cu asprime. Că zic tie: de multe ori, tu ca om socotești că-ți este de folos, dar de multe ori nu-ți folosește. Iar dacă vei lăsa voia ta și după voia Lui vei voi să umbli, vei fi fără de frică.

Că cel ce pe toate le cunoaște mai înainte de facerea lor, după chibzuința Lui ne păzește. Noi nu știm de ne sunt de folos cele ce cerem. Că mulți, după ce și-au dobândit pofta, au ajuns mai pe urmă în căință. Și de multe ori au căzut în multe rele, fiindcă nu au căutat cu dinadinsul de este voia lui Dumnezeu, și li s-a părut că este bun lucrul cerut și batjocorindu-se de diavolul prin oarecare îndreptări, foarte mulți s-au primejduit. În multe lucruri ca acestea de multe ori se ajunge la căință, pentru că au poftit să le urmeze. Auzi și pe Apostolul zicând: *Că nu știm de ce se cade a ne ruga* (Rom. 8, 26). *Că toate-mi sunt îngăduite, dar nu toate-mi sunt de folos. Toate-mi sunt îngăduite, dar nu toate zidesc* (1 Cor. 6, 12). Deci folosul și cele ce ne zidesc pe fiecare din noi, El singur le știe. Deci lasă-le Lui. Aceasta însă o zic nu ca să te împiedic a-ți cere cererile tale, ci mai vârtos te îndemn să ceri de la cel mai mic lucru până la cel mai mare. Și zic aceasta: când te rogi și vestești înaintea Lui ceea ce vrea inima ta, zi către Dânsul: *Dar nu cum voiesc eu, ci cum voiești Tu* (Mt. 26, 39). Dacă îmi este de folos, fă precum știi. Că așa este scris: *Descoperă Domnului calea ta și nădăjduiește spre dânsul și El va împlini* (Ps. 36, 5). Ve-

deți chiar și pe Domnul nostru Iisus Hristos cu economie rugându-Se și zicând: *Părinte, de este cu putință, treacă de la Mine pabarul acesta. Dar nu cum voiesc Eu, ci cum voiești Tu* (Mt. 26, 39). Pentru aceea, fratele meu, dacă ceri ceva de la dânsul, stăruie în cererea ta, zicând: „Stăpâne, de este voia Ta ca să se facă lucrul acesta, Tu fă-l și sporește-l. Iar dacă nu este voia Ta, să nu lași să se facă, Dumnezeuul meu. Să nu mă dai pe mine poștei mele; că Tu cunoști nebunia mea. Deci să nu mă lași sfatului meu și nebuniei mele; ci cum știi Tu, după chibzuința Ta, păzește-mă pe mine. Iar dacă și pentru vreun necaz te rogi, zi: *Doamne, nu cu mânia Ta să mă mustri, nici cu urgia Ta să mă certi. Miluiește-mă, Doamne, că neputincios sunt* (Ps. 6, 1-2) Vezi ce zice Proorocul: ci caută, Stăpâne, și vezi că pământ și cenușă sunt. Și nimic nu pot să rabd. Să nu mă dai, Doamne, păcatelor mele. Și să nu taci către mine, că mă voi asemena celor ce se coboară în groapă. Ci dă slavă numelui tău, nepomenitorule de rău, și să nu pomenești păcatele mele și auzi-mă pe mine. Și de este cu putință, treacă de la mine necazul acesta. Însă nu cum voiesc eu, ci cum voiești Tu. Numai sufletul meu întărește-l și păzește-l. Și întărește-mă să pot suferi, ca să aflu dar înaintea Ta, și în vremea de acum, și în cea care va să fie". Și aruncă spre El grija ta și El va face ceea ce este de folos. Ca aceasta să o cunoști că, bun fiind, toate cele pentru mântuirea noastră le voiește. Că pentru aceasta și-a pus sufletul Păstorul cel blând. Lui i se cuvine slava în veci. Amin.

În loc de sabie, trage frica lui Dumnezeu. Ea ca o sabie cu două ascuțișuri este, tăind toată pofta cea rea. Deci ține în minte totdeauna frica lui Dumnezeu, aducându-ți aminte de înfricoșata zi cea de pe urmă, când cerurile aprinzându-se se vor risipi, iar pământul și lucrurile de pe el toate vor arde; când stelele ca frunzele vor cădea, soarele și luna se vor întuneca și nu vor mai da lumină; când se va arăta Fiul Omului și se va pogori din ceruri pe pământ, iar puterile cerului se vor clătina; când se vor face alergările îngerilor; când vor veni glasurile trâmbițelor, foc înaintea lor arzând și alergând să ardă lumea de tot; când va fi împrejurul lui vifor mare, cutremure înfricoșate și trăznete cum n-au mai fost niciodată până în ziua aceea, încât puterile cerurilor se vor cuprinde cu cutremur mare. De aceea, atunci în ce fel se cade să fim noi, fraților? Care frică, care groază ne va cuprinde pe noi? Păstrează în minte, frate, pe Israel în pustie. Că nu a putut suferi negura, ceața și glasurile trâmbițelor, nici glasul celui ce grăia din mijlocul focului; ci s-a sârguit să nu se mai adauge vreun cuvânt. Dar nici nu suferea cu adevărat când porunea. Măcar că nu cu frică se pogorâse, nici cu urgie grăia către dânsii, ci cu mângâiere, adevărindu-i pe dânsii. Că Dumnezeu este cu dânsii. Deci ascultă, fratele meu. Dacă atunci când a venit cu mângâiere nu am putut noi oamenii să suferim venirea Lui, când nici cerurile nu s-au risipit aprinzându-se, nici pământul și cele de pe dânsul nu s-au ars, nici trâmbițele nu au glăsuit, precum va striga trâmbița aceea să deștepte pe morții cei din veac, nici foc potopind lumea, nici ceva din fricile ce vor veni atunci nu s-au

făcut și noi n-am putut să suferim, apoi ce vom face când se va pogori cu mânie și cu urgie nesuferită? Și va ședea pe scaunul slavei Sale și va chema pământul de la răsăriturile soarelui până la apusuri, de la toate marginile lui ca să aleagă pe norodul său și să dea fiecăruia după faptele lui.

Al aceluiași

Cuvânt care arată că șapte sunt lucrările monahului

1. Liniștea ce are petrecerea neîmprăștiată este cea care depărtează de toată grija lumească. Ea te poate dezlipi de fericirea oamenilor, lipindu-te de Dumnezeu.

2. Postirea cu măsură, adică a mânca o dată în fiecare zi și a nu te sătura din bucate.

3. Privegherea cu măsură, adică jumătate de noapte în cântare de Psalmi, în suspinuri și lacrimi a o cheltui.

4. Cântarea de Psalmi, adică rugăciunea trupească prin Psalmi și prin plecarea genunchilor.

5. Rugăciunea duhovnicească se face cu mintea, alungând toate gândurile.

6. Citirea vieților Sfinților Părinți și a cuvintelor lor, nevrând să auzi dogme străine sau orice altceva, ca patimile să fie biruite prin cuvintele Părinților.

7. Întrebarea bărbaților iscusiți pentru tot cuvântul și lucrările, ca nu din neiscusință și din plăcerea de sine să înțelegi altele în loc de cele ce se cuvin; îndrăcirea trupului, dracul și mustul vrăjmașului. Că îndrăcirea trupului, adică înverșunarea trupului, nu e cauzată numai de băntuirea dracului, ci și din

beție, și din firea înfrânării celei subțiri, care se supără de duhurile cele uscate. Deci se cade cu măsură a-l astâmpăra, ca să nu pătimească și prin neastâmpărarea cea din sânguință să se strice. Înlocuirea nu pleacă mereu de la nepăzirea și supărarea dracului, ci uneori și din desăvârșita înfrânare are pornirea, când duhurile cele mai uscate și mai fierbinți te pornesc. Așa li se pare celor mai iscușiți cercetători ai firii. De aceea se cade a astâmpăra cu măsură trupul prin împărtășirea mâncării. Ca nu prin neastâmpărare, ceea ce e cu totul desăvârșit, adică prin înfrânare, să fie silit nevoitorul de patimile trupului. Este bine să nu le biruie de tot. Iar dacă te vei clăti din viață înseamnă întru tine închipuire de viață făcătoare a Crucii și dușmanul va rămâne biruit. Este bine adică să nu te lași prins de patimi, adică să nu te supui asupririi gândurilor rele. Iar dacă cineva s-ar clăti cândva de acestea în oarecare chip, cu imaginea cea de viață făcătoare a Crucii înclată să se însemneze și biruie vrăjmașul. Că așa zice metafora celor ce uneori, adică în război, de cei potrivnici s-au tulburat, însă s-au întărit și se păzesc de bântuirea vrăjmașilor, chemând înclată imaginea Crucii în patru cornuri.

Tâlcuire

Postirea cea desăvârșită și săturarea de bucate sunt prihănite. Că înfrângerea cea peste măsură, ca și săturarea hranei, sunt rele. Cea dintâi îi face slăbănogi pe nevoitori și nelucrători către fapte. Iar cealaltă atâtă și mai mult patimile trupului și ridică mai greu și mai iute război împotriva sufletului.

Decât patima de-a doua, este mai bună înfrângerea cea desăvârșită. În patima de pe urmă, nu

însuși păcatul, ci pornirea păcatului, aplecarea către păcat și nevointa de a săvârși această poftă sunt grave. Deci, la cel ce pofta desăvârșită se pare că stăpânește, înfrânarea cea de bună voie și foarte uscată este mântuitoare.

Îngâmându-se patima dumnezeiască, să se întindă foamea, după asemănarea și măsura tăriei celui ce pătimește apropierea. Când o patimă se iuțește, atunci dumnezeiasca foame, adică ajunarea, să crească. Dar să se administreze după măsura tăriei celui ce a păcătuit. Pentru că păcatele cele mai grele au trebuință de mai îndelungată osteneală pentru vindecare. Trândăvia socotelii, când nu povățuiește altă oarecare pricină sau greutate, adică boală trupească, arată că sufletul se povârnește către cele rele. Că lenevire fără de pricini este trândăvirea și pregetarea în cele înconjurătoare, întârziind lucrarea faptei bune.

Celui ce fuge de păcat și ostenește cu sârguință în citirea Scripturilor, de nu are vreo sporire de fapte bune, i se va întâmpla ceva greu. Dacă cineva, prin dumnezeiască iubire de oameni, slobozindu-se de păcat, cugetă cu iubire la dumnezeieștile cuvinte, dar nimic nu sporește în fapta bună, există primejdia ca unul ca acesta să se prindă iarăși de păcat. Începătorul care se robește pântecelui va avea sfârșit nenorocit. Cel ce în începutul supărării și al necăjirii pântecelui este robit va avea un sfârșit rău. Ieșirea deasă și neîncetată a pricinuit de multe ori alunecarea monahului. Că nu se cade ca monahul să iasă de multe ori pe afară; de multe ori din aceasta se întâmplă greșelile.

Cel ce a fost ales să stăpânească să ia cunoștință de sine și de ale sale. Oricine poștește să fie câr-

multor să învețe mai înainte lucrurile cârmuirii, adică cel ce mai întâi se stăpânește pe sine, acesta este îndemânatic și iscusit a stăpâni și pe alții. Cel ce a împilat săltările trupului și mișcarea necuviincioasă a sufletului a înfrânat-o nu este oprit de la păstorire. Cel ce poartă cele necuviincioase ale trupului și ale sufletului, adică la trup preacurvie, prealăcomie de pânzece și celelalte, iar la suflet iuțimea, mânia, slava deșartă și celelalte, acesta este oprit a păstori. Mai înainte de cuvinte pedepsește năravul. Celui cucernic i se cuvine ca mai înainte de a-și întinde limba spre învățătură către ascultător, să învețe prin obișnuință; numesc obișnuință mișcarea cea bine tocmită, buna cuviință a căutării, alinarea și cealaltă cinstită așezare. Că pot fi văzuți uneori cei mulți defăimând cuvântul și câștigând sfială întru nărav, și obrăznicia limbii ocărând liniștea.

Căci obrăznicia limbii pricinuieste liniștii ocară. Multa cuvântare este și prihănită și neprihănită. Cei ce grăiesc mult nu numai ei sunt prihăniți, ci și celor ce voiesc să petreacă împreună și să se apropie de dâșii pricinuiesc întoarcere și depărtare. Când cineva întreabă, punerea înainte a limbii să nu iasă nedrămuită. Căci se cade a da răspuns cu potrivire și nu fără de cercare.

Cel ce cu limba și-a albit întunecarea a văzut strălucirea dumnezeiască. Întunecarea se numește păcatul. Deci cel ce pe acesta l-a mărturisit și l-a defăimat s-a învrednicit de strălucirea dumnezeiască, ca unul ce s-a curățit și s-a luminat. Cel ce a dezvăluit altuia taina păcatului aproapelui se face vinovat ca acela care a prădat un lucru dumnezeiesc. Cel ce a dezvăluit taina păcatului unui frate

către altul este vinovat ca unul ce a încălcat hotărârea lui Dumnezeu, ceea ce se va face în vremea ce va veni. Că atunci arătarea și vădirea păcatelor numai înaintea lui Dumnezeu se va hotărî. Celui care a vestit căderea ascunsă nu-i este cu întemeiere vindecarea dumnezeieștilor Taine. Cel ce nu a păzit păcatul mărturisit lui, ci l-a dezvăluit altuia, acesta este nevrednic de Tainele dumnezeiești. Dacă l-ar fi iubit pe arătătorul greșelii, și mai mult ar fi ocrotit ascunderea ei. Dacă cineva dintre oameni lucrează ceva ce nu se cade și ține ascuns acest lucru, acesta este sfătuit de dracul. Deșteptare nemânioasă, căci nu se cuvine ca monahul să se întărate sau să se mânie în ocările cuvintelor. Căci mănunchiurile bunătății adunate în tinerețe hrănesc bătrânețea, iar hrănirea faptelor bune în tinerețe păzește bătrânețea.

Al aceluiași

Cuvânt pentru fapte bune și patimi sufletești

Se cuvine a ști că omul, fiind îndoit, adică alcătuit din suflet și din trup, își are îndoite și simțurile. Cinci sunt ale sufletului, și cinci ale trupului, pe care cei înțelepți le mai numesc și puteri ale lor. Cele sufletești sunt: mintea, gândul, puterea, năluca, simțirea. Cele trupești sunt: vederea, mirosirea, auzirea, gustarea și pipăirea. De aceea, îndoite sunt și faptele bune ale acestora, îndoite și răutățile. Este deci necesar să știe tot omul care sunt faptele bune sufletești și care sunt răutățile trupești; și iarăși, care sunt patimile sufletești și care sunt cele trupești.

Cele sufletești sunt înainte de toate acestea patru: bărbăția, înțelepciunea, întreaga înțelepciune și dreptatea. Faptele bune care se nasc din acestea sunt: credința, nădejdea, dragostea, rugăciunea, smerenia, blândețea, îndelunga-răbdare, nepomenirea de rău, bunătatea, nemânierea, cunoștința dumnezeiască, neiuțimea, prostimea, netulburarea, nefățărnicia, iubirea de adevăr, slobozenia, neosândirea, neslava deșartă, neîngâmfarea, nemândria, nepizmuirea, neviclenia, ne iubirea de argint, împreună-pătimirea, milostivirea, împărtășirea, cucernicia, evlavia, dorirea nemuritoarelor bunătăți ce vor să fie, pofta împărăției lui Dumnezeu, pofțirea punerii de fii [duhovnicești].

Fapte bune trupești

Iar faptele bune trupești sunt cele care se fac întru cunoștința lui Dumnezeu, afară de toată fățărnicia, de plăcerea oamenilor, întru sporirea smereniei și care aduc pe om la nepătimire. Înfrânarea, ajunarea, foamea, setea, privegherea, starea toată noaptea, plecarea genunchilor, deasa nespălare, punerea unei singure haine, mâncarea uscată, târzia mâncare, puțină mâncare, băutura de apă, culcarea pe jos, sărăcia, necăștigarea, murdăria, neîmpodobirea, ne iubirea de sine, singurătatea, liniștea, neieșirea, lipsirea, îndeșularea cu ce e nevoie, tăcerea, lucrul cu mâinile (rucodelia), toată reaua pătimire și nevointa trupească, care atunci când trupul este sănătos și se supără de patimile trupești, sunt de nevoie și folositoare. Iar când este bolnav și a biruit acestea cu ajutorul lui Dumnezeu, nu sunt atât de necesare, fiindcă smerenia și mulțu-

mirea le împlinește pe toate. Și pentru faptele bune trupești e de-ajuns.

Patimi sufletești

Suntem datori să zicem acum și despre patimile sufletești și trupești. Patimile sufletești sunt: uitarea, trândăvia și neștiința din care ochiul sufletului, adică mintea întunecându-se, este stăpânită de toate patimile, care sunt: păgânătatea, reaua socoteală, adică tot eresul, hula, mânia, urgia, amărăciunea, iuțimea, ura oamenilor, pomenirea de rău, grăirea de rău, osândirea, întristarea fără pricină, frica, temerea, pricirea, pizma, zavistia, slava deșartă, mânia, fătărnicia, minciuna, necredința, nebunia, nesocoteala, scumpetea, nesăturarea, lăcomia, iubirea de avere. Împătimirea, lipirea de cele pământești, trândăvia, micimea sufletească, nemulțumirea, cârtirea, îngâmfarea, părerea, fudulia, trufia, iubirea de stăpânire, plăcerea oamenilor, viclenia, obrăznicia, nesimțirea, momirea, vicleșugul pe ascuns, luarea în răs, îndoiala sufletului, învoirea cu păcatul a părții pătimase și deasa cugetare a acestuia, rățaciirea gândurilor, iubirea de sine, născătoarea răutăților și rădăcina tuturor relelor, iubirea de argint, reaua obișnuință și răutatea.

Patimi trupești

Iar patimile trupești sunt: lăcomia pântecelui, îndrăcirea gândului, desfătarea, beția, mâncarea pe ascuns, iubirea de dezmierdări, curvia, preacurvia, înverșunarea, necurăția, amestecarea sângelui, stricarea de copii, împreunarea cu dobitoace, poftele cele rele, cele afară de fire și patimile urâte: furtiș-

gul, furarea celor sfinte, tâlhăria, uciderea din pizmă sau din mânia cea dobitocească, odihna trupească și îndulcirea voilor trupului, cu atât mai mult când trupul este sănătos; vrăjirile, fermecătorile, descântecele, vrăjile cu păsări, prezicerile vrăjitorești, iubirea de împodobire, obrăzniciiile, moli-ciunea, înfrumusețările, sulimenelile feței, desfrânarea, jucarea în arșice sau cărți, uneltirea pătimașă a celor dulci ale lumii, viața iubitoare de trup, care îngroașă mintea și o face pământească și dobitocească, ca să nu caute către Dumnezeu și către lucrarea faptelor bune. Iar rădăcini ale răutăților, sau cum s-ar zice întâile pricini, sunt: iubirea de dezmierdări, iubirea de slavă și iubirea de argint din care se naște tot răul.

Omul nu făptuiește nici un păcat decât atunci când acestea trei îl vor birui (după cum zice înțeleptul între pustnici, Marcu): uitarea, trândăvia și neștiința. Iar pe acestea le naște dezmierdarea, odihna, iubirea slavei oamenilor și răspândirea; întâia pricinuitoare a tuturor acestora, ca o maică prea rea, după cum s-a zis, este iubirea de sine, adică necuvântătoarea iubire a trupului, pătimașă împătimită, revărsarea și slăbirea minții cu suguri și glumiri, cu vorbe urâte și pricinuitoare de greșeli, precum sunt îndrăzneala și râsul. Pe lângă acestea se cade a cunoaște că multe chipuri au iubirea de plăceri și multele dezmierdări ce amăgesc sufletul. Când nu se trezește către Dumnezeu, se dezgoleşte de frica dumnezeiască și de dragostea lui Hristos cel care se slujește de lucrarea faptelor bune; că nenumărate se arată plăcerile din toate părțile, care atrag ochii sufletului: cele ale trupurilor, ale banilor,

ale desfătării, ale slavei, ale trândăviei, ale mâniei, ale silniciei, ale iubirii de stăpânire, ale lăcomiei; există amăgiri care au aparențe strălucite și drăgălașe, dar care au putere să atragă pe cei umiliți și care nu prea iubesc fapta bună și-i fac să pătimească pe cei care cad în ele. Ținerea pământească și împătımirea către cele materiale, de oricare fel ar fi acestea, pricinuiesc în cel pătimăș dulceață și veselie, deși nefolositoare și vătămătoare sunt, și robesc partea poșitoare a sufletului cu împătımire, supunându-l pe cel biruit cu mânie, scârbă, urgie și pomenire de rău. Iar dacă împreună cu împătımirea îl va stăpâni și vreun alt obicei, îl va ține pe cel ce s-a prins până la sfârșit în împătımirea cea dobitocească, prin dulceața ei ascunsă. Că în multe feluri este dulceața poștei, după cum s-a arătat mai înainte, și nu numai curvia și cealaltă îndulcire trupească, ci și în celelalte patimi, căci întreaga înțelepciune este ca omul să se depărteze nu numai de curvie, de dezmierdăriile cele de sub pânțece, ci și de celelalte patimi. Și dorul cel iubitor de bani și iubitor de argint, cel al lăcomiei, este neînfrânat. Căci așa cum este cel al trupurilor, așa este și cel al banilor. Iar acesta din urmă este cu atât mai desfrânat cu cât nu are silă care să-l împingă din fire către el. Se poate numi călăuzitor neînvățat nu acela care strunește calul aspru și sirep, ci acela care nu poate să supună pe cel domestic și blând. Și arătat este că din prisosință și nu după fire este pofta banilor, pentru că nu din fire are sila, ci din voirea cea rea. De aceea, cel ce se lasă biruit de pofta aceasta păcătuiește fără iertare. Se cuvine a cunoaște că nu numai întru hrană și întru îndulcirea trupurilor se

hotărăște iubirea de dulceți, ci în tot chipul și lucrul iubit cu voirea sufletului și cu împătımire.

Pentru ca să se cunoască și mai clar patimile și cele trei părți ale sufletului, am judecat că se cade a mai adăuga următoarele; sufletul se desparte în trei părți: în cea socotitoare, în cea mânioasă și în cea poftitoare. Păcatele părții socotitoare sunt acestea: necredința, eresul, nebunia, hula, nesocoteala, nemulțumirea și învoirea cu păcatul. Vindecarea și tămăduirea acestora stă în credința nezdruccinată în Dumnezeu, în dogmele cele adevărate și pravoslavnice, în deasa și necurmata cugetare a cuvintelor Duhului, în rugăciunea curată și neîncetata mulțumire către Dumnezeu. Păcatele părții mânioase sunt: nemilostivirea, urârea, nepățimirea împreună, pomenirea de rău, zavistia, uciderea și cugetarea la unele ca acestea. Vindecarea și tămăduirea acestora sunt: iubirea de oameni, dragostea, blândețea, iubirea de frați, pătimirea împreună, suferirea răului și bunătatea. Păcatele părții poftitoare sunt: lăcomia pântecelui, îndrăcirea gâtului, beția, curvia, preacurvia, necurătenia, înverșunarea, iubirea banilor, pofta slavei deșarte, a aurului, a bogăției și a dezmierdărilor trupești. Vindecarea și tămăduirea acestora sunt: postul, înfrânarea, reaua pătimire, necăștigarea, dăruirea banilor săracilor, dorirea bunătăților ce vor să fie, a împărăției lui Dumnezeu și a punerii de fii; se cuvine să punem înaintea lor cunoștința gândurilor pătimase prin care se săvârșește tot păcatul.

Opt sunt gândurile răutății: întâi, al lăcomiei pântecelui; al doilea, al curviei; al treilea, al iubirii de argint; al patrulea, al mâniei; al cincilea, al întris-

tării; al șaselea, al trândăviei; al șaptelea, al slavei deșarte; al optulea, al mândriei. Dacă aceste gânduri ne supără sau nu ne supără stă numai în putința noastră. Iar a rămâne sau a nu rămâne în noi, a porni sau a nu porni aceste patimi, tot în putința noastră este. Un lucru este atacul, altul învoirea, altul patima, altul acceptarea care se aseamănă cu fapta, altul lucrarea și altul robirea. Atacul este aducerea aminte a ceea ce face vrăjmașul, adică „fă aceasta sau aceea”, precum i s-a zis lui Hristos, Dumnezeuul nostru: *Dacă ești Tu Fiul lui Dumnezeu, zi ca pietrele acestea să se facă pâini* (Mt. 4, 3). Acest lucru, după cum s-a arătat, nu este în puterea noastră. Învoirea este primirea gândului pus în minte de vrăjmașul, cugetarea și vorbirea de bună voie cu el. Patima este deprinderea învoirii cu vrăjmașul, deasa cugetare și nălucirea. Lupta este rezistența împotriva gândului, către surparea patimii din gând, adică a gândului pătimăș care se povârnește către învoire. După cum zice Apostolul: *Fiindcă trupul poartă împotriva duhului, iar duhul împotriva trupului, căci acestea se împotrivesc unul altuia, astfel ca voi să nu faceți ceea ce ați vrea* (Gal. 5, 17). Robirea este ducere silnică și fără de voie a inimii, care este tiranizată de înaintea apucare și lunga obișnuință. Acceptarea este plecarea către patima gândului. Lucrarea este însăși fapta gândului pătimăș care se naște din acceptare. Iar dacă gândul cel dintâi este gonit degrabă cu împotrivire și cu certare, adică atacul, toate cele de pe urmă s-au tăiat; prin înfrânare se ucide lăcomia pânteceului; prin dorul dumnezeiesc și pofta bunătăților ce vor să fie se ucide curvia; prin pătimirea

împreună cu cei săraci, se ucide iubirea de argint; prin bunătate și dragoste către toți, mânia; prin bucuria duhovnicească, întristarea lumească; prin răbdare, îngăduire și mulțumire către Dumnezeu, trândăvia; prin lucrarea cea ascunsă a faptelor bune și rugăciunea necurmată întru zdrobirea inimii, slava deșartă; iar prin neosândirea sau defăimarea cuiva, ca fariseul cel mult lăudător, și socotirea pe sine drept ultimul dintre toți, mândria. Deci în felul acesta izbăvindu-se mintea de patimile arătate și înălțându-se către Dumnezeu prin nepătimire și prin cunoștința adevărată, va sta înaintea luminii Sfintei și Preafericitei Treimi, împreună cu dumnezeieștii îngeri, strălucind în veacurile nemărginite.

Deci, fiind sufletul împărțit în trei părți, după cum s-a arătat mai sus, și anume: socoteala, mânia și pofta, dacă este în loc de mânie dragoste și iubire de oameni și înțelepciune în pofta curăției, atunci socoteala este luminată; iar dacă în mânie este ură de oameni, și în poftă înverșunarea, atunci socoteala este înverșunată. Socoteala este sănătoasă și înțeleaptă și se luminează când supune patimile și vede pricinile zidirilor lui Dumnezeu, și se suie către Fericita și Sfânta Treime. Iar mânia se pornește după fire când iubește pe toți oamenii și nu are către nici unul vreo scârbă sau vreo pomenire de rău; pofta, când prin înfrânare, prin smerita cugetare și prin necăstigare va omori patimile, adică dulceața trupului, pofta banilor și a slavei trecătoare, și se va schimba în darul cel dumnezeiesc și ceresc. Și pofta tot către trei are pornirea: ori către dulceață și dezmierdarea trupului, ori către slava deșartă, ori către amăgirea banilor. Pentru pofta aceasta fără so-

coteală, cel robit defaimă pe Dumnezeu și dumnezeieștile porunci și uită recunoștința pe care o datorează, se sălbaticește față de aproapele, își întunecă gândul și nu-l lasă să mai caute către adevăr, în afară de acela care le-a câștigat după cum s-a arătat mai înainte, care dobândește împărăția cerurilor, trăiește viață fericită, așteptând fericirea pregătită celor ce iubesc pe Dumnezeu, de care și noi, nevrednicii, să ne învrednicim prin darul lui Hristos.

Se cuvine a ști că nu este cu putință a ajunge la măsura desăvârșirii oricărei fapte bune decât cu iubire dureroasă de osteneală, spre câștigarea acestora cu toată puterea. Precum se întâmplă pentru milostenie, pentru înfrânare, pentru rugăciune, pentru dragoste sau pentru oricare din faptele bune, adică pentru bărbăție, pentru înțelepciune, pentru întreaga înțelepciune și pentru dreptate. Că din acestea și din unele ca acestea trece cineva din parte către lucrarea fiecărei fapte bune. Dacă lucrează cineva întru milostenie, împărțășire și facere de bine, chiar dacă de puține ori le-a practicat pe acestea, îl vom numi milostiv. Dar numai când le făurește devine; că nu este bun când nu face binele; ci bun cu adevărat este dacă nu-și pierde plata pentru una sau pentru alta, fie pentru plăcerea oamenilor, fie pentru vânarea de slavă deșartă, fie din lăcomie sau din nedreptate. Fiindcă nu pe cele ce sunt făcute, nici cele ce parcă sunt bune le caută Dumnezeu, ci scopul pentru care se fac. Purtătorii de Dumnezeu, Părinții, zic și ei: când mintea va uita scopul cucerniciei, atunci lucrul cel arătat nu numai că nu folosește la nimic, chiar dacă ar fi vorba de ceva bun, ci și vatămă. După cum și invers,

cele ce par potrivnice, dar cu scop cucernic, după Dumnezeu se fac, ca atunci când ar fi intrat în casa de prostituție și ar fi scos o prostituată de la pierzare. Deci milostiv sau înfrânat nu se va chema cel care de puține ori sau numai o dată a lucrat milostenia, ci acela care de mai multe ori și prin toate viața lui a lucrat fapta bună cu socoteală negreșită.

Mai mare decât toate faptele bune este socoteala, care este ca o împărăteasă a celorlalte fapte bune. La cele potrivnice nu-l considerăm curvar, bețiv sau mincinos pe cel ce a alunecat o singură dată în acestea, ci cel ce de mai multe ori a căzut în acestea și nu s-a îndreptat. Iar acestea îndepărtează de fapta bună; căci așa cum sufletul este neasemănat mai bun decât trupul și în multe lucruri este mai covârșitor și mai cinstit, cu atât faptele bune sufletești, și mai ales cele cu nume dumnezeiesc și următoare de Dumnezeu, sunt mai cinstite decât faptele bune ale trupului. Așijderea se cuvine a socoti că și răutățile sufletești sunt mai mari decât cele trupești, și prin lucrările dintr-însele și plătirea muncilor se deosebește. Acestea scapă, tănuindu-se de cei mulți, căci, sfiindu-se și temându-se de beție, de curvie, de preacurvie și de furtisag, deși fug sau le pedepsesc pe acestea, sunt urâte și grețose celor mulți. Și chiar așa și sunt. Iar cele cu mult mai mari decât acestea și care în munca cea veșnică încuie pe cei ce se țin de ele și rămân neîndreptați, se află pizma, pomenirea de rău, violenția, trufia și rădăcina tuturor relelor, iubirea de argint, după Apostolul. Și acestea le-am alcătuit în scurt, după a noastră neînvățătură, și luminat însemnând cuvântul pentru faptele bune și pentru patimi; ca

mai lesnicios să poată cunoaște cineva și desluși despărțirea și deosebirea acestora, prin această cu de-amănuntul luminare. Pentru aceasta am arătat urzeala și felurimea lor, încât să nu rămână necunoscută nici un fel de faptă bună sau de răutate; ca astfel să tragem și faptele bune către noi, adică pe cele sufletești prin care să ne apropiem de Dumnezeu, și să fugim abătându-ne de la răutăți.

Căci fericit cu adevărat, înțelept și iscusit neguțător este cel ce caută fapta bună, o făurește și o iscodește, fiindcă prin aceasta se apropie de Dumnezeu și se unește cu El prin minte; aceasta este priceperea, bărbăția, înțelepciunea, cunoștința nemincinoasă și bogăția nejezuită, adică fapta bună și lucrătoare care se suie către privirea Ziditorului. Se numește faptă bună fiindcă se alege de bună voie iar nu fără voie și de-a sila; se numește cu pricepere, căci cu înțelegere și cu pricepere aduce cele folositoare. Și dacă voiești putem să adăugăm la cuvântul acesta prost, ca o pecete de aur, și cuvântul cel după chip și asemănare; căci dintre toate zidirile lui Dumnezeu cele preacinstite, singur omul este zidirea cea gânditoare și cuvântătoare după chipul și după asemănarea lui Dumnezeu.

După chip se numește tot omul în funcție de vrednicia minții, a sufletului, ori după necuprindere; după chip, adică ceea ce este nevăzut, fiind nemuritor și de sine stătător, și după stăpânire, și după nașterea de fii, și după zidire. Ce înseamnă asemănare? După asemănare este cuvântul faptei bune și după faptele care au numele dumnezeiesc și sunt următoare lui Dumnezeu: adică după iubirea de oameni, către cei de un neam, după îndura-

re, după miluire, după iubire către cei împreună robi și după toată milostivirea și împreună-pățimirea. *Fiiți milostivi, așa cum și Tatăl vostru este milostiv* (Lc. 6, 36). Pecetea după chip o are tot omul, căci nenumărate sunt darurile lui Dumnezeu; după asemănare sunt puțini și doar cei îmbunătățiți și sfințiți și care urmează bunătatea lui Dumnezeu pe cât le este cu putință, de a căror iubire de oameni să dea Dumnezeu să ne învrednicim și noi, după ce îi vom plăcea Lui prin lucrarea bunătăților și ne vom face următori celor ce în veac au plăcut lui Hristos. Că a Lui este mila și Lui I se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, împreună cu Cel fără de început al Lui Părinte și cu Preasfântul, bunul și de viață făcătorul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Despărțire a patimilor

Dintre patimi, unele sunt trupești, iar altele sunt sufletești. Cele trupești sunt acestea: lăcomia pântecelui, curvia, beția, neastâmpărarea; iar cele sufletești: ura către aproapele, pizma, pricirea, slava deșartă, mândria. Și acestea lucrează în sufletul nostru când lipsesc dragostea și înfrânarea; fiindcă atunci când dragostea și înfrânarea sunt de față, toate acestea se prăpădesc; unele din dragostea duhovnicească, iar altele din ajunare și înfrânare, iar mintea își ia lumina și îl vede fără împiedicare pe Dumnezeu.

Pentru smerita cugetare

Semnele și cunoașterile celui ce are smerenia adevărată sunt acestea: a se socoti mai păcătos decât toți păcătoșii și a considera că nu a făcut nici un bine înaintea lui Dumnezeu; a se prihăni pe

sine în toată vremea, în tot locul și în tot lucrul; a nu întrista pe nimeni, nici a considera că este cineva pe pământ mai pângărit, mai păcătos sau mai leneș decât sine, ci a-i lăuda și a-i slăvi pe toți de-a pururea; a nu judeca, a nu defăima și a nu grăi de rău pe cineva vreodată; a tăcea de-a pururea și fără de poruncă, a nu grăi ceva fără de trebuință, iar când va fi întrebat și vrea să grăiască ori trebuință având să grăiască, să răspundă cu alinare, cu liniște și rar, ca și când ar fi silit și s-ar rușina să grăiască; a nu se lua pe sine măsură la ceva; a nu se certa cu nimeni, nici pentru credință, nici pentru orice altceva, ci dacă zice de bine, zi și tu așa; iar dacă zice de rău, zi că tu știi; a avea supunere și a-și urî voia, ca pe una ce-l poate pierde; a avea de-a pururea privirea în jos; a avea înaintea ochilor moartea; a nu cuvânta în deșert, a nu grăi desertăciuni, a nu minți niciodată; a nu grăi împotriva celui mai mare; a suferi ocările, defăimările și pagubele cu bucurie; a urî odihna și a iubi osteneala; a nu întârâta pe cineva și a cunoaște smerenia cea adevărată. Fericit este cel ce are pe acestea, fiindcă s-a făcut casă și biserică a lui Dumnezeu și Dumnezeu S-a sălășluit într-însul și l-a făcut moștenitor al împărăției cerurilor. Amin.

Al aceluiași

***Cuvânt pentru un frate ce a adormit
și pentru alți adormiți***

Cinstită este înaintea Domnului moartea cuvioșilor; iar moartea păcătoșilor este rea. De, aceea zice

și proorocul: Pentru ce mă tem în ziua cea rea? Fărădelegea călcâiului meu mă va înconjura. Că va veni, fraților, și ceasul nostru; va veni negreșit și nu va trece. Singur-singurel, gol, fără ajutor, fără ocrotire, fără tovarăși, nepregătit, fără îndrăzneală, întru lenevire, în ziua în care nu știe va ajunge și în ceasul în care nu așteaptă, când se va desfăta, când se va răsfăța, când va fi norocos, când va fi fără de grijă, atunci când va veni ceasul acela peste dânsul și toate vor rămâne deșarte. O mică fierbințeală și toate vor fi nefolositoare și zadarnice. Că acolo ne ducem toți unde niciodată nu am mers. De mulți povățuitori ai tu atunci nevoie, omule, de multe rugăciuni, de multe ajutoări, în ceasul acela al despărțirii sufletului. Mare este atunci frica, mare cutremurul, mare taina, mare primejdia celui ce se desparte de trup și se duce pe lumea cealaltă. Că dacă dintr-o parte în alta mutându-te aici, pe pământ, ai trebuință de povățuitori și de îndrumători, cu cât mai vârtos când te duci în părțile cele nemărginite în veci și de unde nimeni nu s-a întors! De mulți ajutători, zic iarăși, ai tu trebuință în ceasul acela. Singur este ceasul acela și nu are trecere, singur este ceasul acela și calea, al tuturor sfârșit și atotprivitor. Cumplită este trecerea, dar toți printr-însa vom trece. Strămtă și necăjită este calea, dar toți vom călători pe ea. Amar și greu este paharul, dar toți pe acesta îl vom bea. Mare și nearătată este taina morții, și nimeni nu poate a o povesti. Groaznice și înfricoșătoare sunt cele pe care le vede atunci sufletul, dar nici unul dintre noi în această viață nu le cunoaște, în afară de cei ce sunt luați acolo și văd cele ce se întâmplă. Plângem și suspinăm, dar

nu este nimeni care să ne ajute. Nu este tată fiului, nu este maică copilului, nici frate adevărat nu poate să ajute fratelui, nici prieten prietenului, nici silnicie, nici daruri, nici luare de față, nici îndrăzneală a stăpânilor, nici rugăciune a muierilor, nici alt ajutor omenesc nu poate să ajute ceasul acela.

Nu vezi cum ședem lângă frații ce se săvârșesc și le iese sufletul? Ce fel de lucruri înfricoșătoare vedem atunci! Vedem cum se strâng, cum se tulbură, cum suspină; nu vezi cum asudă rece și amar ca secerătorii din țarină, cum își întorc ochii aici și încolo, cum unii scrâșnesc din dinți, cum se spăimântează, cum unii își smulg perii, cum sar din pat vrând să fugă și nu pot, fiindcă văd cele ce niciodată nu au văzut și aud cele ce niciodată nu au auzit? Și pătimesc cele ce niciodată nu au pățimit? Caută izbăvitori și nu este cine să-i izbăvească. Caută împreună călători și nu este nimeni care să călătorească împreună. Caută mângâietori și nu este nimeni care să-i mângâie. Și văzându-i noi atunci, ne cutremurăm și plângem și apucându-le mâinile, sărutându-le, cu lacrimi le ștergem sudoarea frunții și punem perii noștri asupra lor, zicându-le: „O, frate, o iubite, o, rudenie, deschide-ți buzele, grăiește-ne vreun cuvânt de mângâiere!”. Dar el nu mai are mințile întregi; că ochii lui s-au stins, iar mintea și limba nu mai au un cuvânt. Le ștergem lacrimile, răcorim cu apă limba lor arsă și punem urechea la gura lor, ca să auzim ce cuvinte zic, spunându-le: „Cum te vezi pe tine acum? Nu te teme, Dumnezeu este iubitor de oameni”. Zicem acestea către dâșii și le udăm pieptul cu lacrimi, ne arde inima când grăim acestea. Atunci nu mai este în noi răutate, nu

mai este grijă de bani, nu mai este grijă de bucate; căci văzând taina cea mare și înfricoșată a morții, clătim din capete și suspinăm, ne văităm și zicem cu amar când cel ce se duce de la noi, luându-și iertare și sărutându-ne pe toți, zice: „Rămâneți sănătoși, fraților, rămâneți sănătoși, rugați-vă știind că pe o cale depărtată mă duc, pe care niciodată nu am mai călătorit și în țară străină merg, unde nimeni nu mă cunoaște, și în lume înfricoșată de unde nimeni nu s-a întors; și în pământ întunecat, unde nu știu ce mă va întâmpina, și în iad adânc, de unde nimeni nu mai vine înapoi, și la divan înfricoșat, unde îngerii nu văd pe nimeni.

Deci, mântuiți-vă, iubiții mei frați; mântuiți-vă, prieteni; că eu nu mai sunt de acum prieten al vostru, ci străin. Mântuiește-te, bună însoțire: că nu voi mai călători împreună cu voi; mântuiți-vă, neamuri, mântuiți-vă, rudenii, rămâneți sănătoși. Puțin și veniți și voi, puțin și veniți să ne ajungeți, vă așteptăm să veniți după noi, că eu nu mai vin către voi. În viață nu vă voi mai vedea, tot ce am văzut, tot ce am lucrat, pe acestea le-am luat. Nu mă voi mai întoarce către voi. Ceea ce am lucrat bine, aceea am câștigat. Și tot ce am trimis înainte, aceea mă vor întâmpina. Iar dacă am adunat comoară pe pământ, ce folos îmi va fi? De am miluit pe cineva, în ceasul acesta mă voi milui. Că strâmt și necăjit este ceasul acesta al ieșirii sufletului, mai presus decât tot ceasul. Strâmt și dureros este ceasul acesta; căci m-a găsit nepregătit. Întunecată îmi este noaptea aceasta; căci fără de roadă și uscat am fost tăiat. Grea îmi este calea, fiindcă nu am drept merinde nici un bine; ci lăcrimați pentru mine cu

amar și ajutați-mi. Miluiți-mă, ajutați-mă și vă rugați! Ca și eu să aflu acolo puțină odihnă. Ca să dobândesc acolo puțină milă, nu multă caut, fiindcă mult am păcătuit”.

Al aceluiași

Cuvânt pentru lupta duhovnicească

Monahul se aseamănă țarinii celei semănate care, cu ploi și rouă de multe feluri crescând, rodește rod de veselie. Și după ce a ajuns la vremea rodului, și mai multă grijă îi arată lucrătorul, ca nu cumva să o strice grindina sau jivinele sălbatice. Iar când își va dobândi prin seceriș răsplata, adunând în jitiță rodul holdelor, se va bucura și se va vesele, mulțumind Domnului. Tot așa și monahul, câtă vreme este în trupul acesta, este dator să se îngrijească pentru viața lui veșnică, așezându-se în pustie până în ziua cea de pe urmă ca, lenevinduse, să nu alerge în deșert, ci sfârșindu-și drumul să ducă roadele osteneților, ca lucrătorul în cer să le ducă, făcând bucurie și veselie îngerilor. Deci, nimeni să nu trândăvească și nici să nu se sperie de ispite; ci cel tare să-l sprijine pe cel neputincios. Cel sânguitor să-l mângâie pe cel puțin la suflet și cel ce priveghează să-l deștepte din somn pe cel ce se lasă biruit; cel așezat să-l sfătuiască pe cel fără de nici o așezare; cel înfrânat să-l certe pe cel nebăgător de seamă și fără rânduială. Și așa unii pe alții întărindu-se în cuget, și pe cel ce luptă împotriva noastră biruind să-l rușinăm, și pe Dumnezeuul nostru să-L slăvim; și pe sfinții îngeri să-i veselim, și

pe cei ce ne văd pe noi, și pe cei ce aud pentru noi să-i zidim întru Hristos Mântuitorul. Că precum este tabăra sfinților îngeri, așa este mulțimea monahilor care au totdeauna mintea la Dumnezeu. Și cum sunt mierea și fagurele în gură, așa este răspunsul cu dragoste al fratelui către aproapele. Cum este apa rece în vreme de arșiță celui însetat, așa este cuvântul de mângâiere întru necazul fratelui. Și precum dă cineva mâna celui căzut și îl ridică, așa ridică cuvântul îndemnării și al adevărului sufletul trândav și leneș. Cum este sămânța bună și bine odrăslită în pământul gras, așa sunt gândurile bune în sufletul monahului.

Rogu-te, Mântuitorul lumii, Hristoase, caută spre mine, miluiește-mă și izbăvește-mă de mulțimea fărădelegilor mele, că toate bunătățile pe care le-ai făcut cu mine din tinerețe le-am defăimat.

Al aceleiași cuvânt

Ce voi face eu cel mai ticălos decât toți

Ce voi face eu cel mai ticălos decât toți oamenii? Să mă plâng pe mine, până când mai este vreme de a primi lacrimile. Vai mie, ce voi face? Gheena focului, întunericul cel din afară, unde sunt plângerea și scrâșnirea dinților mă așteaptă. Vai mie, ce voi face? Munca și tartarul cel fără de sfârșit, viermele cel veninat și neadormit mă așteaptă. Vai mie, ce voi face? Îngrozirea celor mai mari peste munci mă așteaptă; sunt înfricoșați și nemilostivi. Cine va da capului meu apă, ochilor mei izvor de lacrimi, ca șezând să plâng noaptea și ziua, ca să-L

îmbunez pe Dumnezeu pe care l-am supărat? Păcătuit-am. Suflete al meu, pocăiește-te! Iată, zilele noastre trec ca umbra. Încă puțin și te vei duce acolo. Vei trece, suflete al meu, în loc înfricoșat. Să nu întârzii a te întoarce către Domnul zi de zi. Vai mie, ce voi face? Ai gonit pe sfinții îngeri prin gândurile întinate și prin fapte. Să nu dai odihnă ție, nici să tacă lumina ochilor tăi, căzând la bunul și iubitorul de oameni, ca să-ți dea ajutor dintru înălțime. Locuri înfricoșate și groaznice vom trece nu după multă vreme, fraților. Nu este cu putință a nu călători calea aceasta. Nimeni din cei de aici nu ne poate fi de ajutor și nici nu va călători împreună cu noi. Nici părinți, nici frați, nici prieteni, nici rude, nici bogăție, nici altceva din cele asemenea.

Deci să nu ne lenevim de la faptele cele bune, pe care le vom afla la vremea trebuinței. Să ne trezim în veacul de acum, ca după despărțire să nu ne poată opri stăpânitorii întunericului. Fiindcă ei nu se tem de Împăratul, și îl cinstesc pe tiran, nu se tem nici de cel mic, nici de cel mare, ci numai de acela ce a viețuit în evlavie și s-a aflat în lucruri bune. În fața acestuia se va înfricoșa și înfricoșându-se se vor duce, după cum este scris: sufletele dreptilor sunt în mâna Domnului și de ele nu se va atinge chinul; că înaintea lor va merge dragostea lor. Fericit este cel care se va afla slobod în ceasul despărțirii. Deci să nu ne lenevim, frații mei iubiți, să nu tragem către noi cele străine, cele ce negreșit se strică. Calea aceea pe toate le dezleagă; după ce va sosi ceasul acela, dezmierdările se vor veșteji. Desfătarea și slava deșartă vor înceta, bogăția și iubirea de argint nu vor rămâne. Doamne, ceasul acela în

mente avându-l, cad la bunătatea Ta, strigând: „Să nu fiu dat celor ce mă nedreptătesc, Stăpâne. Să nu se fălească vrăjmașii asupra robului Tău, bunule Părinte, scrâșnind din dinți și înfricoșând smeritul meu suflet. Să nu zică «în mâinile noastre ai venit, nouă ni te-ai dat. Aceasta este ziua pe care noi o așteptăm». Nu, Doamne, să nu-mi răsplătești mie după fărădelegile mele și să nu-ți întorci fața de la mine. Să nu-mi zici: «Amin, zic ție, nu te știu». Tu, Doamne, ceartă-mă, însă cu îndurări și vrăjmașul să nu se bucure de mine, ci strigă-i îngrozirea lui și toată lucrarea lui stric-o, iar mie dă-mi calea cea neocărată de tine și nesupărată să o săvârșesc”.

A aceluiași
Rugăciune

Mielul cel fără de păcat al lui Dumnezeu, Cel ce cu sfatul cel de bună voie ai răbdat trupește Crucea, Te-ai junghiat pentru mântuirea noastră, și cu adevărat fără de stricăciune cu trupul moartea ai gustat, ca să mântuiești firea noastră cea căzută și surpată în cele mai de jos ale pământului! Căla ce Te-ai văzut mort, viața lumii Tale ai izvorât, ai omorât moartea și ca pe un cort ai stricat temnița iadului! Ploaia nestricăciunii, preascumpule mărgăritar din fulgerul dumnezeiesc, strugurele cel de viață purtător, care izvorăște dulceața de mântuire a toată lumea, Lumina cea adevărată și neînserată, Cuvântul, Înțelepciunea și Puterea lui Dumnezeu și a Tatălui! Raza slavei Lui, necuprinse și neajunse Iisuse și neîncercate Hristoase, cel singur îndurat și

milostiv, varsă peste mine, păcătosul, bunătatea Ta cea multă și, primind rugăciunile mele, șterge mulțimea nemăsuratelor mele fărădelegi și păcate și împlinește-mi toate cererile. Să nu mă lepezi pe mine, neîndreptatul, să nu mă lepezi pe mine, trândavul și nerăbdătorul. Să nu-mi zici mie, ticălosul, la a doua venire a Ta, când vei judeca pe toată lumea: „Ce-ai răbdat pentru mine?”. Că eu, ticălosul, nu am nici un pic de răbdare. În ziua aceea înfricoșată și groaznică vei zice, Doamne, nouă păcătoșilor: „Știți ce am răbdat pentru voi, oamenii: Dumnezeu fiind, pentru voi M-am întrupat; nevăzut fiind, pentru voi am umblat pe pământ; pentru voi am flămânzit, am însetat și M-am ostenit; pentru voi am fost gonit, am fost împrôscat cu pietre și, nepăcătos fiind, pentru voi M-au osândit; și, nevinovat fiind, pentru voi M-au pălmuit, M-au scuipat și, fără de patimă fiind, pentru voi M-au răstignit și, nemuritor fiind, am răbdat moarte de ocară; pentru voi M-au împuns cu sulița în coastă și M-au adăpat cu oțet amestecat cu isop și cu fiere. Și așa pătimind pironit fiind pe cruce, nu M-am mâniat și, batjocorit fiind, nu am blestemat... Eu, Stăpânul cel mai presus de toate prihănirile, toate acestea le-am răbdat pentru voi, ca să vă fac cerești și sfinți. Împărăția cerească v-am dăruit, raiul cel nestricăcios v-am dat. Pe voi, pe toți, v-am numit frați. Tatălui v-am dus. Vi l-am trimis pe Duhul Sfânt; iar voi ce-ați răbdat, oameni, pentru mine?”.

La toate acestea ce voi zice eu, ticălosul cel rău, păcătos și întinat? Atunci mucenicii își vor arăta rănile, chinurile, mădularele tăiate și răbdarea lor cea până la sfârșit. Iar pustnicii își vor arăta posti-

rea, postul cel întins, privegherea, necâştigarea, lacrimile şi răbdarea până la sfârşit. Dar eu, trândavul, păcătosul, vinovatul, ce am să arăt în afară de rodul ruşinii? Lăcomia pântecelui, multă cuvântare, multă dormire, multă câştigare, nerăbdare, slavă deşartă, lenevire, trândăvire. Deci dacă vei cere să-ţi dau seama, Doamne, pentru vremea dată mie spre pocăinţă, pentru lenevirea mea, ce răspuns ăi voi da? Şi dacă şi în cuvântul deşart, după cum este scris, şi în gândurile viclene, şi în aducerile aminte vom fi cercetaţi, ce fel de frică şi cutremur mă va cuprinde pe mine, ticălosul, atunci? Şi ce fel de muncă după acestea mă va aştepta?

Cruţă-mă, Doamne! Cruţă-mă, Îndurătorule! Cruţă-mă, Iubitorule de oameni. Cruţă-mă, unul Bunule! Şi să nu mă judeci nevrednic de îndurările Tale. Nu cu mânia Ta să mă mustri pe mine. Să nu pomenesci fărădelegile mele cele de demult, nici cele de curând. Ție, Doamne Dumnezeu, dreptatea, iar mie, ruşinea fetei. Adu-Ți aminte, Doamne, că milele Tale din veac sunt în neam şi în neam, peste tot norodul Tău. Adu-Ți aminte, Doamne, că Tu te-ai făcut scăparea noastră a tuturor şi mântuirea celor ce nădăjduim spre Tine. Milostiveşte-Te şi mă miluieşte după bunătatea Ta. Întăreşte sufletul meu cel slăbănogit de trândăvia lenevirii. Cel ce întăreşti pe cei slăbănogiţi şi vindeci pe cei zdrobiţi. Că iată, fărădelegile mele sunt mari şi mulţimea păcatelor mele multe şi nemărginite. Şi rugăciunea mea este neputincioasă, iar învârtosarea inimii mi-a uscat ochii. Nevoia trupului îmi pricinuieste păcate şi pierzarea mă face să las calea.

Tu cunoşti, Stăpâne, împruţinarea ticăloşiei mele şi câte deprinderi rele mă chinuiesc. Tu vezi meşte-

șugita răutate a vrăjmașului asupra mea. Sprijină-mă după marea mila Ta și mă mântuiește cu darul și cu îndurările Tale, pentru rugăciunile Preacuratei Stăpânei noastre Născătoare de Dumnezeu și ale tuturor sfinților. Că bun și iubitor de oameni ești, Doamne Dumnezeul nostru, și Ție slavă și mulțumire și închinăciune înălțăm, împreună cu Dumnezeu cel fără de început al Tău Părinte, și cu Preasfântul, și bunul, și de viață făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

100-100000

Postfață

Sfântul, Preacuviosul Părintele nostru Efrem Sirul (306-373) aparține spațiului duhovnicesc larg și roditor din strălucita epocă a Sfinților Părinți.

A scris nenumărate pagini de învățătură și de imnuri, a împodobit cugetarea teologică cu numeroase stiburi, unele de o deosebită frumusețe și adâncime, cum ar fi „Alegoria despre perlă”, tratând despre taina Preasfintei Treimi. Aici, Sfântul Efrem compară frumusețea lui Iisus Hristos și a creștinului mântuit cu frumusețea perlei. Operele sale s-au impus încă din al IV-lea secol, fiind traduse în limbile greacă, latină, armeană, coptă, arabă, etiopiană, slavonă, iar mai târziu și în limba română.

Sfântul Efrem a fost cel mai ilustru dintre bărbații duhovnicești ce au strălucit în Biserica Ortodoxă a Siriei, prin trăirea duhovnicească, învățătura și scrierile sale. Avea o delicatețe a conștiinței care-l făcea să fie totdeauna treaz și să nu înceteze a plânge (avea darul lacrimilor), acuzându-se neconținut în fața lui Dumnezeu.

Preacuviosul Efrem, deși a primit botezul la vârsta de 18 ani, a fost totdeauna îngrozit de judecata lui Dumnezeu. Neîncetat avea în minte cum va da seamă de faptele săvârșite. Armele lui de luptă erau: tăcerea, rugăciunea, bunătatea, lacrimile, pacea cu Dumnezeu și cu oamenii, umilința și

smerenia, care se întâlnesc cu prisosință în cuvântările lui.

„Nu putem să ne gândim la lacrimile Sfântului Efrem fără să plângem și noi”, zicea Sfântul Grigorie de Nyssa; era așa de obișnuit cu plânsul, cum suntem noi cu răsuflarea. Zi și noapte ochii săi erau scăldați în lacrimi. Niciodată nu-l întâlnea cineva fără să-i vadă obrazul ud de lacrimi. Nimeni nu l-a văzut mânios sau râzând, de aceea, în icoana sa, este reprezentat purtând în mână un pergament pe care scrie: „Râsul și îndrăzneala despart pe om de Dumnezeu”.

Din numeroasele scrieri ale Sfântului Efrem rezultă că a binemeritat numele de „doctorul Universului, coloana Bisericii, gura elocventă, proorocul sirienilor și harpă sau liră a Sfântului Dub”.

Vastele cunoștințe ale Sfântului Efrem despre Dumnezeu și trăirea mistică l-au călăuzit spre scrieri minunate, pline de pocăință, de îndemnuri și de credință. Aproape toată opera sa este poetică, cu un caracter tainic, care conduce la viață veșnică. A scris cuvântări sau cântări de laudă lui Iisus Hristos. la Naștere, la Botez, pentru Săptămâna Patimilor, la Înviere, la Duminica Tomii, pentru lauda sfinților, pentru căință, despre preoție, despre purtările în viață, către monahi, despre mărturisire și un testament.

Sfântul Efrem este întâiul între scriitorii bisericești care au alcătuit laude în cinstea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu în versuri, fiind socotit „cel dintâi dintre poeții lirici ai Mariei”. Se păstrează din scrierile lui 11 rugăciuni de o rară frumusețe și adâncime spirituală, „Către Preasfânta Născătoare de Dumnezeu”.

Avându-se în vedere importanța duhovnicească a Sfântului Efrem pentru credința ortodoxă, s-au tradus și s-au tipărit și în limba română multe din „Cuvintele și învățăturile” sale.

La mănăstirea Neamț, în anul 1823, s-au tipărit trei volume cu aceste sfinte învățături, pentru întâia dată în limba română, traduse din tomurile greco-latine.

Ele au fost tipărite din nou în anul 1926, în timpul Patriarbului Miron Cristea, la București.

În „Proloage” („Viațile Sfinților”, apărute în românește în anul 1675, în Țara Românească, prin strădania unui părinte călugăr de la mănăstirea Cozia, editate între anii 1854-1855 la mănăstirea Neamț și reeditate în 1991 de Mitropolia Olteniei, la Craiova), este redată în ziua de 28 ianuarie „Viața Sfântului Efrem Sirul”. Tot aici se amintește de „Cuvântul din Viața Sfântului Efrem”, după Metafrast și de „Povestirea despre Sfântul Efrem Sirul și Marele Vasile”.

Dacă Sfântul Efrem afirma în vremea sa că „răceala se furișă chiar printre călugări”, din lipsa „acelor diamante strălucitoare”, care sunt modelele de urmat, trebuie să recunoaștem că și în țara noastră, în urma celor aproape 50 de ani de comunism, se resimte criza duhovnicească în mănăstiri și schituri. Desigur, la această tristă situație au contribuit mai multe cauze, dar cea hotărâtoare a fost subjugarea socio-politică la care a fost supus poporul român, începând din anul 1944, de când a început instaurarea comunismului ateu în societatea românească. Creștinii erau acuzați de „origine ne-

sănătoasă" sau de „misticism bolnăvicios“, iar cei practicanți au fost „demascați“ în ședințe publice.

Necredința în Dumnezeu, nepăsarea și neglijența față de cele spirituale, răceala, ostilitatea față de Sfânta Biserică, față de cler și de tradiția creștină au devenit tot mai pronunțate. Familia, școala și societatea au contribuit ca tineretul să fie lipsit de elementare cunoștințe religioase.

Necredința a pătruns și în mănăstirile noastre sau în rândul slujbașilor Bisericii cu toate urmările ei negative: amorteala duhovnicească, minciuna, neseriozitatea, hoția, beția, nehotărârea, instabilitatea și neglijența față de slujbele bisericești, de rugăciunea obștească și particulară și chiar față de însuși scopul monahismului: desăvârșirea și mântuirea.

Tinerii primiți în mănăstiri ar fi trebuit catehizați și formați, cum se proceda în Biserica primară cu catebumentii. Lipsind însă cei șapte ani de acasă și religia din școli, s-a ajuns la această stare de insuficiență sufletească care durează cât durează viața unui om. Încununarea acestor nenorociri a constituit-o apariția Decretului 410/1959, aplicat începând cu luna martie 1960, în urma căruia un mare număr de monahi, frați și surori, au fost scoși și alungați din mănăstirile și schiturile noastre.

Cu toate acestea, în sfintele mănăstiri românești, la slujba miezonopticii și la alte laude din Postul Mare, a răsunat tot timpul în fața sfintelor altare rugăciunea de pocăință, compusă de Sfântul Efrem: „Doamne și Slăpânul vieții mele...“; la fel și canonul morților; lacrimile și suspinele lui ne mângâie cu cuvintele divine: „Adusu-mi-am aminte de Prooro-

cul ce strigă: „Eu sunt pământ și cenușe... și toate sunt deșertăciune cele omenesti...”. Cu sfinții odihnește, Hristoase, sufletul adormitului robului tău...” ș.a.

Pentru monahi, importanța „Cuvintelor” Sfântului Efrem este de neegalat. Scriind despre feciorie, el îndeamnă pe monahi să fie „de-a pururea următori Părinților celor desăvârșiți care s-au făcut biserici sfințite și fără de prihană ale Stăpânului celui neîntinat...” În alt cuvânt pentru monahi, spune: „Monahul iubitor de agoniseală și bogat este ziditor lumesc. Iar monahul sărac, cetățean ceresc”. Sfântul Efrem arată monahului că șapte sunt lucrările lui: liniștea, postul, privegherea, cântarea de psalmi, suspinurile, lacrimile, rugăciunea trupească, plecarea genunchilor și rugăciunea duhovnicească, ce se face cu mintea și cu inima.

Pentru înnoirea vieții monahale în mănăstirile și schiturile românești și pentru întărirea credinței creștinilor, este necesar a se bate foarte des la porțile Sfintei Scripturi, la cele ale vieții și scrierilor Sfinților Părinți, pentru a ne trezi, a ne înviora și a crește sufleteste în omul cel nou (Ef. 4, 22-24, Col. 3, 8-16).

După libertatea cu care Dumnezeu ne-a binecuvântat în anul 1989, au început să vadă lumina tiparului multe traduceri și lucrări care constituie hrana duhovnicească a călugărilor și a credincioșilor. În acest valoros tezaur spiritual se înscrie și lucrarea de față care reia, în primul rând în interesul monahilor, fragmente din lucrarea „Scrierile Sfântului Efrem Sirul”, vol. III, tradusă de Ioan P. Țincoca și apărută la Iași, „Viața românească”, în 1921, și din „Cuvintele și învățăturile Preacuviosului Părintelui nostru Efrem Sirul”, apărută la Bucu-

rești, tipografia „Națională”, ed. a II-a, în 1926 (ed. I, 1823). Adresându-se cititorilor de astăzi, editura a găsit necesar să întreprindă o actualizare și o uniformizare stilistică a textelor aparținând celor două lucrări, apărute la o distanță atât de mare de timp atât între ele, cât și față de ziua de astăzi.

Rugăm pe atotputernicul și bunul Dumnezeu să îngăduie ca această reeditare a Sfântului Efrem Sirul să fie citită cu atenție și cu credință de cuvioșii monahi și să umple golul de carte duhovnicească ce se resimte în mănăstirile și în toată comunitatea ortodoxă românească.

Arhimandrit Gamalil Vaida, starețul Sfintei Mănăstiri Cozia

Cuprins

<i>Viața Sfântului Efrem Sirul</i>	5
------------------------------------	---

I

Mustrare de sine și mărturisire	21
Cuvânt pustnicesc	28
Imitație de Proverbe	70

II

Povestire către monahi pentru petrecerea lor	143
Pentru Sfântul Efrem Sirul	153
Cuvânt pentru rugăciune	156
Cuvânt pentru post	159
Cuvânt pentru feciorie	160
Cuvânt pentru monahi	167
Cuvânt de sfătuire către frați	169
Cuvânt pentru buna înarmare a monahilor	182
Cuvânt care arată că șapte sunt lucrările monahului	193
Cuvânt pentru fapte bune și patimi sufletești	197
Cuvânt pentru un frate ce a adormit și pentru alți adormiți	209
Cuvânt pentru lupta duhovnicească	213
Ce voi face eu, cel mai ticălos decât toți	214
Rugăciune	216
<i>Postfață</i>	221

Rugăciunea Sfântului Efrem Sirul

*Doamne și Stăpânul vieții mele,
dubul trândăviei, al grijii de multe, al
iubirii de stăpânire și al grăirii în deșert
nu mi-l da mie.*

*Iar dubul curăției, al gândului smerit,
al răbdării și al dragostei dăruiește-l
mie, slugii Tale.*

*Așa Doamne, Împărate, dăruiește-mi
să-mi văd greșelile mele și să nu
osândesc pe fratele meu, că binecuvântat
ești în vecii vecilor.*

Amin.

